

วารสาร ดำรงราชานุภาพ

DAMRONG RAJANUPHAB JOURNAL

ปีที่ 11 ฉบับที่ 38 มกราคม - มีนาคม 2554

ISBN 1513-6884

ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ
และการบูรณาการแผนพัฒนา
จังหวัด/กลุ่มจังหวัด

วารสารดำรงราชานุภาพ

DAMRONG RAJANUPHAB JOURNAL

สถาบันดำรงราชานุภาพ
สำนักงานปลัดกระทรวง
กระทรวงมหาดไทย

ตราประจำพระองค์
สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ
กรมพระยาดำรงราชานุภาพ

“บทความหรือข้อคิดเห็นใดๆ ที่ปรากฏ
ในวารสารดำรงราชานุภาพ
เป็นวรรณกรรมของผู้เขียนโดยเฉพาะ
สถาบันดำรงราชานุภาพและ
บรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย”

วารสารดำรงราชานุภาพ

DAMRONG RAJANUPHAB JOURNAL

คณะผู้จัดทำวารสารดำรงราชานุภาพ

เจ้าของ สถาบันดำรงราชานุภาพ

คณะที่ปรึกษา

นายวิเชียร ขวาลิต

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

นายพระนาย สุวรรณรัฐ

รองปลัดกระทรวงมหาดไทย ฝ่ายบริหาร

นายภาณุ อุทัยรัตน์

รองปลัดกระทรวงมหาดไทย ด้านกิจการพิเศษ

นายสุรพล พงษ์ทัตศิริกุล

รองปลัดกระทรวงมหาดไทย หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านกิจการความมั่นคงภายใน

นายชนม์ชื่น บุญญานุสาสน์

รองปลัดกระทรวงมหาดไทย หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านสาธารณภัยและพัฒนาเมือง

นายวัลลภ พริ้งพวงษ์

รองปลัดกระทรวงมหาดไทย

หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านพัฒนาชุมชนและส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

บรรณาธิการบริหาร

-

ที่ปรึกษากองบรรณาธิการ

นายสงวน อีระกุล

ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านนโยบายและแผน

หัวหน้ากองบรรณาธิการ

นางณิษฐา แสงวงทอง

กองบรรณาธิการ

นางวันเพ็ญ ทรงวิวัฒน์

นางณิรมล เกิดแก้ว

นางกาญจนา แจ่มมินทร์

นายกิจชัย กุลสัมฤทธิ์

แบบปก นางสาวอัจฉนา เตชะพันธุ์

สถานที่ติดต่อ

สถาบันดำรงราชานุภาพ

สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงมหาดไทย

ถนนอัษฎางค์ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 10200

โทร. / โทรสาร 0-2221-5958

<http://www.stabundamrong.go.th>

บทบรรณาธิการ

การบริหารงานจังหวัด/กลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ เป็นการบริหารราชการโดยมุ่งเน้นการบริหารงานในเชิงพื้นที่ ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารราชการส่วนภูมิภาค และได้มีการพัฒนาแนวทาง กลไกการบริหาร และกฎหมาย ระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ซึ่งกำหนดให้จังหวัดและกลุ่มจังหวัดเป็นส่วนราชการตามระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ ให้จังหวัด/กลุ่มจังหวัดสามารถยื่นคำขอจัดตั้งงบประมาณได้ โดยมีทิศทางการพัฒนาภาค จังหวัดและกลุ่มจังหวัด ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมทั้งมีการเชื่อมโยงแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัดกับแผนพัฒนาอำเภอ และแผนพัฒนาท้องถิ่น ดังนั้นการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการจึงเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญ ในการบูรณาการการดำเนินงานทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนการบริหารราชการส่วนภูมิภาค ซึ่งหมายถึงการบูรณาการและการขับเคลื่อนการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันและตอบสนองความต้องการของประชาชนได้เป็นอย่างดี

เพื่อสนับสนุนการบูรณาการและขับเคลื่อนการพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด วารสารดำรงราชานุภาพ ปีที่ 11 ฉบับที่ 38 ประจำเดือนมกราคม - มีนาคม 2554 ได้นำเสนอความรู้ เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว รวมทั้งเรื่องอื่นๆ ที่น่าสนใจ

บทความต่างๆ เหล่านี้ ผู้ทรงความรู้และประสบการณ์ได้กรุณาเขียนขึ้นเพื่อพิมพ์ในวารสารดำรงราชานุภาพฉบับนี้โดยเฉพาะ กองบรรณาธิการ ขอขอบพระคุณหน่วยงานและผู้เขียนทุกท่านเป็นอย่างสูง

อนึ่ง สถาบันดำรงราชานุภาพ จะนำเผยแพร่ใน www.stabundamrong.go.th ด้วย

กองบรรณาธิการ

		หน้า
❖ ทิศทางการพัฒนาภาค กลุ่มจังหวัดและจังหวัด ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11	สุมาลี เดชาานุรักษ์กุล	1
❖ การเชื่อมโยงการปฏิบัติงานระหว่างแผนพัฒนาจังหวัด/ กลุ่มจังหวัดกับแผนพัฒนาระดับอำเภอ	สำนักยุทธศาสตร์และส่งเสริม การบริหารราชการอำเภอ	13
❖ การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ การพัฒนาจังหวัด และกลุ่มจังหวัด	เอกพงษ์ ศิริพันธ์	21
❖ การเชื่อมโยงแผนพัฒนาท้องถิ่นกับแผนพัฒนาจังหวัด และแผนพัฒนาอำเภอ	ขวัญชัย วงศ์นิติกร	28
❖ การติดตามประเมินผล การบริหารงานจังหวัด และกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ	ปริญญช เจริญผล และสุรศักดิ์ เกษมสุวรรณ	35
❖ Value Chain and Supply Chain ห่วงโซ่คุณค่า และห่วงโซ่อุปทาน	สำนักพัฒนาและส่งเสริม การบริหารราชการจังหวัด	42
❖ จังหวัดลำปางกับการดำเนินโครงการคนอยู่ร่วมกับป่า อย่างยั่งยืนตามแนวพระราชดำริ (FOOD BANK)	อริคม สุพรรณพงศ์	52
❖ การส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูป ปลอดภัยสู่ตลาดโลก : มุ่งวงคุณภาพดีที่ฉะเชิงเทรา	ไพศาล วัฒนรัตน์	60
❖ โครงการทางเลือกการพัฒนาเพื่อบรรลุเป้าหมาย สังคมอยู่เย็นเป็นสุข แผนงาน Poverty and Environment Initiative (PEI) ประเทศไทย	ดร. สุชาดา วัฒนา	68
❖ นโยบายความปลอดภัยด้านสารสนเทศ กับการดำเนินกลยุทธ์ขององค์กร	วรรณภรณ์ บริพันธ์ และคณะ	78
❖ สายการบินจีน	วิกรม กรมดิษฐ์	88
❖ ทรงเลี้ยงลูกอย่างไร ให้เป็นคนไทยที่ดี	หม่อมหลวงปนัดดา ดิศกุล	97
❖ ผลการสำรวจความคิดเห็นของผู้อ่าน วารสารดำรงราชานุภาพ ปี 2553	กิจชัย กุลสัมฤทธิ์	101

ทิศทางการพัฒนาภาค กลุ่มจังหวัดและจังหวัดในช่วง แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11

สุมาลี เดชานุรักษ์นกุล¹

บทนำ

ปัจจุบัน ประเทศต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในระดับโลกในเรื่องการเปลี่ยนแปลง กฎ กติกาใหม่ของโลก การเกิดข้อเศรษฐกิจหลายศูนย์กลางในโลก การเป็นสังคมผู้สูงอายุ ภาวะโลกร้อนและวิกฤตความสมดุลของพลังงานและอาหาร และการเปลี่ยนแปลงภายในประเทศด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การเมือง และการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ต่างๆ ของประเทศ รวมทั้งความเสี่ยงที่ต้องเผชิญได้ส่งผลกระทบต่อความอยู่เย็นเป็นสุขของคนไทยและสภาพแวดล้อมของการพัฒนาในช่วงต่อไป

ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) จึงน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการจัดทำร่างกรอบทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 -2559) เพื่อมุ่งสร้างภูมิคุ้มกันให้ประเทศให้พร้อมเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและปรับประเทศ

¹ รักษาการที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนงาน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สู่ความสมดุลในทุกมิติ โดยให้ความสำคัญกับการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมที่จะสร้างความเข้าใจร่วมกัน ร่วมกันคิดและร่วมกันขับเคลื่อนให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติที่ชัดเจนในทุกกระดับ ซึ่งทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ได้มุ่งสร้างภูมิคุ้มกันทั้งเพื่อป้องกันปัจจัยเสี่ยง และเสริมรากฐานของประเทศด้านต่างๆ ให้เข้มแข็ง รวมถึงสร้างโอกาสให้ประเทศเจริญก้าวหน้าต่อไป โดยในมิติสังคม เน้นการสร้างคุณธรรม จริยธรรม การลดความเหลื่อมล้ำในสังคม การพัฒนาการศึกษาที่เชื่อมโยงไปสู่การเป็นเศรษฐกิจสร้างสรรค์ มิติเศรษฐกิจมุ่งปรับโครงสร้างการผลิตให้มีคุณภาพ การลงทุนที่มีประสิทธิภาพ และการพัฒนาศักยภาพแรงงานให้สามารถเพิ่มรายได้สูงขึ้น และยกระดับชนชั้นกลาง และมิติทรัพยากรธรรมชาติ เน้นการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ภายใต้ 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ (1) การสร้างความเป็นธรรมในสังคม (2) การพัฒนานคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน (3) การสร้างความสมดุลและมั่นคงของอาหารและพลังงาน (4) การสร้างเศรษฐกิจฐานความรู้และการสร้างปัจจัยแวดล้อม (5) การสร้างความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ และความมั่นคงในภูมิภาค และ (6) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

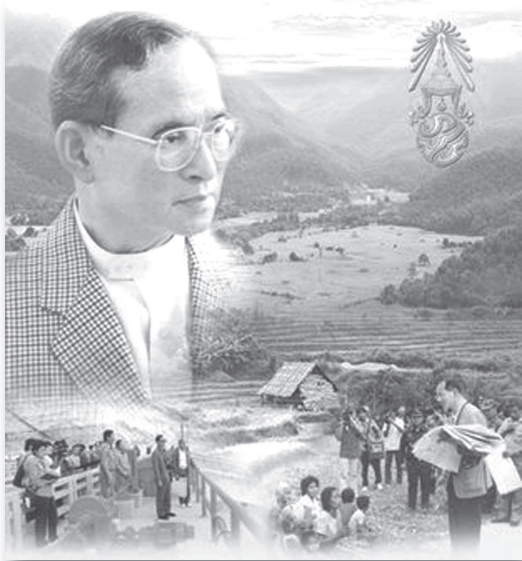
ในการขับเคลื่อนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 สู่การปฏิบัติใน

ระดับพื้นที่ สคช. โดยสำนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาค ได้จัดทำกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เพื่อเป็นเครื่องมือในการแปลงแผนฯ สู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

ร่างกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11

การจัดทำกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาภาค มีวัตถุประสงค์ เพื่อวางกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ตามศักยภาพและภูมิสังคมของแต่ละภาคที่เชื่อมโยงกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ไปสู่การปฏิบัติ และเป็นกรอบแนวทางให้จังหวัดและกลุ่มจังหวัดใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด และจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ในการจัดทำคำของบประมาณสำหรับการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด รวมทั้งเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และภาคีการพัฒนาทั้งในระดับส่วนกลาง ภูมิภาค และ

ท้องถิ่นได้ใช้ประโยชน์เป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาของหน่วยงานให้สอดคล้องและประสานเชื่อมโยงกับกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาภาค

การจัดทำกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาภาค ได้ยึดแนวคิดการพัฒนาตามหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่สมดุล เป็นธรรมและมีภูมิคุ้มกัน ผลกระทบการเปลี่ยนแปลงทั้งจากภายนอกและภายในประเทศ ควบคู่กับ “การพัฒนาอย่างบูรณาการและเป็นองค์รวม ที่เชื่อมโยงการพัฒนาทุกมิติ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและความมั่นคง” และ “การพัฒนาให้สอดคล้องกับภูมิสังคม” ที่แต่ละพื้นที่มีความต่างของศักยภาพ วิถีชีวิต วัฒนธรรม อัตลักษณ์ธรรมชาติ รวมทั้ง “ความเชื่อมโยงสอดคล้องกับทิศทางของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11” ภายใต้กระบวนการดำเนินการอย่างมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย

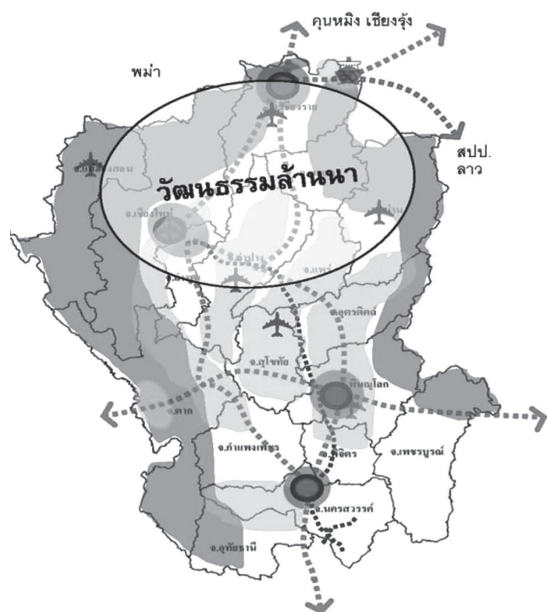
โดยกระบวนการจัดทำกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาภาค ปัจจุบัน ได้จัดทำเป็นร่างกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาภาค ในช่วงแผนพัฒนาฉบับที่ 11 ที่จะใช้ประกอบการระดมความคิดเห็นระดับภาคซึ่งร่างกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคมีทิศทางการพัฒนาภาคและทิศทางการพัฒนากลุ่มจังหวัด ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคและทิศทางการพัฒนากลุ่มจังหวัด

ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคเหนือ

บทบาทการพัฒนาภาคเหนือ

- 1) เป็นฐานทรัพยากรป่าไม้และแหล่งต้นน้ำอันอุดมสมบูรณ์ของประเทศ
- 2) เป็นประตูเชื่อมโยงการค้า และบริการสู่กลุ่มประเทศอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขงตอนบนตามแนวระเบียงเศรษฐกิจเหนือ - ใต้ และตะวันออก - ตะวันตก ตาม NSEC & EWEC

3) เป็นฐานผลิตพืชผัก ผลไม้ และธัญญาหาร และอุตสาหกรรมแปรรูปผลิตผลการเกษตร

4) เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ธรรมชาติ และศูนย์หัตถกรรม

ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคเหนือ
ประกอบด้วย 7 ยุทธศาสตร์

(1) เสริมสร้างสภาพแวดล้อมของภาคเหนือให้เอื้ออำนวยต่อการผลิต การค้า และการลงทุนเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจในภูมิภาค กลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (GMS) กลุ่มเอเชียใต้ และตลาดเสรีทางการค้าระหว่างประเทศ

(2) พัฒนาปัจจัยการผลิตและคุณภาพสินค้าทางการเกษตรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและสร้างความมั่นคงให้ภาคเกษตรกรรม

(3) สนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมบริการภายใต้แนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ภาคเหนือมีศักยภาพสูง และยกระดับคุณภาพการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวหลักให้ยั่งยืนและเท่าทันกระแสตลาดสากล

(4) สนับสนุนการจัดการพื้นที่เมืองและชุมชน มุ่งสู่การเป็นเมืองที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (ECO - City / ECO - Town) เพื่อเอื้อต่อการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างสมดุล และยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในภาค

(5) พัฒนาคคนและสังคมให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้

(6) เสริมสร้างความมั่นคงทางสังคมเพื่อการเข้าถึงบริการทางสังคมอย่างเท่าเทียม และเป็นธรรม

(7) บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน เน้นการอนุรักษ์ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์ในภาคการผลิตทั้งภาคเกษตร อุตสาหกรรม และบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพและสมดุล รวมทั้งเตรียมการป้องกันและบรรเทาผลกระทบจากภัยธรรมชาติ

ทิศทางการพัฒนากลุ่มจังหวัด
ภาคเหนือประกอบด้วย 4 กลุ่มจังหวัด

กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1
(เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง แม่ฮ่องสอน)
แนวทางพัฒนา 1) การเตรียมความพร้อมของเมืองเพื่อรองรับการเติบโตทางเศรษฐกิจโดยมุ่งพัฒนาเมืองตามแนวคิด Eco - City / Eco - Town 2) พัฒนาภาคการผลิตและบริการที่มีศักยภาพบนพื้นฐานของทุนวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานองค์ความรู้ทันสมัย จากสถาบันการศึกษา 3) สนับสนุนการเชื่อมโยงการค้าการลงทุนกับประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงตอนบนและเอเชียใต้ 4) ยกระดับคุณภาพชีวิตและแก้ไขปัญหาสังคมในกลุ่มเป้าหมายสำคัญ 5) พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้คืนความอุดมสมบูรณ์

กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2
(เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน) แนวทางพัฒนา 1) เพิ่มโอกาสของการเป็นศูนย์กลางการค้าการลงทุน และโลจิสติกส์เชื่อมโยงกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง 2) สนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มและคุณค่าของสินค้า

เกษตรและอุตสาหกรรม การแปรรูปสินค้าเกษตร 3) พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ วัฒนธรรม และสุขภาพเพื่อเพิ่มรายได้และเป็นฐานเศรษฐกิจที่ยั่งยืน 4) รักษาความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติให้คงความหลากหลายทางชีวภาพ

กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1
(พิษณุโลก ตาก อุตรดิตถ์ สุโขทัย และเพชรบูรณ์)
แนวทางพัฒนา 1) สนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มของฐานการผลิตทางการเกษตรและอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร 2) พัฒนาเพื่อเป็นศูนย์กลางการค้า การบริการ เชื่อมโยงภายในกลุ่มจังหวัดภาคและประเทศเพื่อนบ้าน 3) สร้างคุณค่า (Value Creation) การท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นของกลุ่มจังหวัด 4) บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 2
(นครสวรรค์ กำแพงเพชร พิจิตร และอุทัยธานี) แนวทางพัฒนา 1) ขยายฐานเศรษฐกิจของกลุ่มให้หลากหลาย สร้างมูลค่าเพิ่ม

ผลิตผลเกษตร พัฒนาเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจเดิมสู่ภาคอุตสาหกรรม ที่มีมูลค่าสูง และการพัฒนาระบบ Logistics โดยใช้จังหวัดนครสวรรค์เป็นศูนย์กลาง 2) แก้ไขปัญหาน้ำทั้งระบบ ให้สอดคล้องกับกรอบการพัฒนาลุ่มน้ำหลักของประเทศ 3) เพิ่มรายได้จากการพัฒนาและสร้างสินค้าการท่องเที่ยว 4) พัฒนาทรัพยากรมนุษย์และคุณภาพชีวิตเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคตะวันออกเฉิยงเหนือ

บทบาทการพัฒนาภาคตะวันออกเฉิยงเหนือ (1) เป็นฐานการผลิตพืชอาหาร และพืชพลังงานทดแทนของประเทศ (2) เป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารและเอทานอลของประเทศ (3) เป็นประตูการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว

เชื่อมโยงสู่อินโดจีน (4) เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดี อารยธรรมขอม วัฒนธรรมประเพณี และธรรมชาติ

ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาค
ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์

- (1) เพิ่มศักยภาพฐานการผลิตให้แข็งแกร่ง
- (2) พัฒนาคมนให้มีคุณภาพภายใต้แนวทางการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- (3) สร้างความเป็นธรรมในสังคมและเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็ง
- (4) การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ทิศทางการพัฒนากลุ่มจังหวัด ภาคตะวันออกเฉิยงเหนือ ประกอบด้วย 5 กลุ่มจังหวัด

กลุ่มภาคตะวันออกเฉิยงเหนือ
ตอนบน 1 (อุดรธานี หนองคาย เลย หนองบัวลำภู) แนวทางการพัฒนา 1) การพัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง และยกระดับมาตรฐานการผลิตสู่ GAP 2) การส่งเสริมการค้าการลงทุนโดยเร่งพัฒนาระดับสิ่งอำนวยความสะดวกของเมืองและด่านชายแดนให้ได้มาตรฐานสากล 3) พัฒนาระบบนิเวศน์เพื่อรักษาความสมดุลธรรมชาติควบคู่กับการใช้ประโยชน์เพื่อการท่องเที่ยว

กลุ่มภาคตะวันออกเฉิยงเหนือ
ตอนบน 2 (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร) แนวทางการพัฒนา 1) พัฒนาการค้าชายแดนและสร้างความสัมพันธ์กับประเทศ

เพื่อนบ้าน เพื่อการร่วมมือทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการผลิตแบบ Contact Farming กับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว 2) พัฒนาระบบบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกด้านการค้า 3) พัฒนาการท่องเที่ยว โดยเน้นท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรม ประเพณีเชื่อมโยงกับเพื่อนบ้านและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อสร้างมูลค่าการผลิต 4) พัฒนาการเกษตร และอุตสาหกรรม 5) พัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ

กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนกลาง (ขอนแก่น มหาสารคาม กาฬสินธุ์ ร้อยเอ็ด) แนวทางการพัฒนา 1) พัฒนามาตรฐานและประสิทธิภาพการผลิตด้านการเกษตร 2) การพัฒนาอุตสาหกรรมพลังงานทดแทน (Ethanol) จัดระบบ Contact Farming 3) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของเมืองรองรับการเป็น ศูนย์กลางการค้า และการลงทุนของภาค 4) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยเน้นการท่องเที่ยว โบราณคดี ยุคก่อนประวัติศาสตร์ (ภูเวียง และภูเก้า) รวมทั้งส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและยกระดับพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่สากล

กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนล่าง 1 (นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์) แนวทางการพัฒนา 1) การพัฒนาการเกษตรโดยพัฒนาระบบชลประทานให้เต็มศักยภาพรองรับการผลิต

2) พัฒนาและเตรียมการรองรับอุตสาหกรรมพลังงานทดแทน (Ethanol) และเร่งจัด Zoning สำหรับมันสำปะหลัง และอ้อย โรงงาน 3) พัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว โดยสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์และอารยธรรมขอม ด้วยการจัดทำเรื่องราว (Story) ให้นักท่องเที่ยว 4) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานโดยเฉพาะการพัฒนาการขนส่งระบบรางให้สะดวกรวดเร็วขึ้นเพื่อลดต้นทุนด้าน Logistics 5) การพัฒนาคุณภาพและทักษะฝีมือแรงงานสู่สากลเพื่อรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรมและบริการ

กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนล่าง 2 (อุบลราชธานี ศรีสะเกษ ยโสธร อำนาจเจริญ) แนวทางการพัฒนา 1) การพัฒนาการเกษตร โดยเฉพาะเรื่องการบริหารจัดการน้ำ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต พัฒนาระบบมาตรฐาน GAP และพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน 2) การพัฒนาตลาดการค้า การลงทุนเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน 3) พัฒนาการท่องเที่ยวและธุรกิจบริการ

3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคกลาง

บทบาทการพัฒนาภาคกลาง

- 1) เป็นฐานเศรษฐกิจหลักของประเทศ ด้านอุตสาหกรรม การผลิตการเกษตร แหล่งท่องเที่ยวและศูนย์กลางการค้าและขนส่งเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน
- 2) เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้และพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ โดยเฉพาะการเป็นศูนย์กลางการศึกษา และศูนย์บริการสุขภาพ
- 3) เป็นประตูสู่เศรษฐกิจโลกและศูนย์กลางการบริการธุรกิจและการพาณิชย์นานาชาติ

ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคกลาง
ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์

(1) พัฒนาฐานการผลิตภาคเกษตรภาคกลางให้ทันสมัยโดยมุ่งเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตร ปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตทางด้านการเกษตรให้ทันสมัยและเสริมสร้างความมั่นคงในอาชีพของเกษตรกร เพื่อสร้างความมั่นคงของอาหารและพลังงาน

(2) ยกระดับคุณภาพและกระบวนการผลิตสินค้าและบริการให้มีมูลค่าเพิ่มบนพื้นฐานแนวคิดสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรม รวมทั้งต้องยกระดับความรู้เพื่อให้สามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

(3) พัฒนาศักยภาพและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มีความรู้คู่คุณธรรม มีสุขภาพแข็งแรงและสามารถช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสให้พึ่งตนเองได้มากขึ้น

(4) พัฒนาระบบคมนาคมขนส่งระบบโลจิสติกส์ มาตรฐานการให้บริการและอำนวยความสะดวกบริเวณเขตเศรษฐกิจชายแดน และเมืองชายแดนให้เชื่อมโยงและอำนวยความสะดวกด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน

(5) ปกป้อง และเร่งฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ และควบคุมกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ทิศทางการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคกลาง
ประกอบด้วย 6 กลุ่มจังหวัด

กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน 1
(นนทบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา สระบุรี) แนวทางการพัฒนา 1) พัฒนาพื้นที่เมืองให้เป็นเมืองนำอยู่ 2) ส่งเสริมการพัฒนาภาคเกษตรไปสู่การผลิตอาหารสะอาดและพัฒนาให้เกษตรกรมีความสามารถในการทำเกษตรในเชิงธุรกิจ 3) ส่งเสริมและผลักดันให้ภาคอุตสาหกรรมมีกระบวนการผลิตที่สะอาดและมีระบบบริหารจัดการที่

เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและชุมชน 4) ส่งเสริมให้มีการพัฒนาบริการท่องเที่ยวตามแนวเศรษฐกิจสร้างสรรค์ 5) พัฒนาและฟื้นฟูแม่น้ำสายหลักเพื่อให้เป็นแหล่งกำเนิดอาชีพของประชาชนในพื้นที่ 6) ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน 7) พัฒนาและส่งเสริมชุมชน และท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งและมีความสามารถ

กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน 2

(ชัยนาท ลพบุรี สิงห์บุรี อ่างทอง) แนวทางการพัฒนา 1) พัฒนาเมืองให้เป็นเมืองน่าอยู่ 2) ส่งเสริมการพัฒนาภาคเกษตรไปสู่การผลิตอาหารสะอาดและการผลิตพืชพลังงานและพัฒนาเกษตรกรและองค์กรเกษตรกรให้มีความสามารถการทำเกษตรเชิงธุรกิจ 3) ส่งเสริมและผลักดันให้ภาคอุตสาหกรรมมีกระบวนการผลิตที่สะอาดและมีระบบบริหารจัดการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและชุมชน 4) ส่งเสริมให้มีการพัฒนาบริการท่องเที่ยวตามแนวเศรษฐกิจสร้างสรรค์ 5) พัฒนาและฟื้นฟูแม่น้ำสายหลักของอนุภาคเพื่อให้เป็น

แหล่งกำเนิดอาชีพของประชาชนในพื้นที่ 6) พัฒนาแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อการแก้และบรรเทาปัญหาอุทกภัยอย่างเป็นระบบ 7) พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน 8) พัฒนาชุมชนและท้องถิ่นให้เข้มแข็ง

กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1

(นครปฐม ราชบุรี กาญจนบุรี สุพรรณบุรี) แนวทางการพัฒนา 1) พัฒนาเป็นฐานการผลิตสินค้าเกษตร และอุตสาหกรรมเกษตรที่มีคุณภาพปลอดภัย และได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากล 2) ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Eco - Tourism) 3) พัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจชายแดน 4) สร้างความแข็งแกร่งให้เศรษฐกิจฐานราก 5) อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 2

(เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม) แนวทางการพัฒนา 1) ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 2) สนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ผูกกับศิลปวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาในท้องถิ่น 3) พัฒนาเป็นฐาน

การผลิตสินค้าเกษตร และอุตสาหกรรมเกษตร ที่มีคุณภาพ ปลอดภัย และได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากล 4) วางแผนและจัดระเบียบการใช้ที่ดิน 5) จัดระเบียบแรงงานต่างด้าว 6) ป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเล 7) พัฒนาแหล่งน้ำทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ

กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง (สมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว) แนวทางการพัฒนา 1) จัดระเบียบการขยายตัวของชุมชนเมืองอย่างมีแบบแผนเหมาะสม 2) ปรับปรุงและขยายระบบโครงข่ายการคมนาคมขนส่งบริเวณที่เป็นคอขวดหรือส่วนที่ขาดหายไปให้สมบูรณ์ และเชื่อมโยงกัน 3) ส่งเสริมกิจกรรมการเกษตรที่รักษาระบบนิเวศน์ และแก้ไขปัญหาการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 4) ยกกระดับคุณภาพ และมาตรฐานการผลิตสินค้าอุตสาหกรรม ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคในเวทีการค้าโลก 5) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวพร้อมทั้งปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวก กิจกรรมการท่องเที่ยวสินค้า และบริการด้านการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานสากล 6) อำนวยความสะดวกด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว รวมทั้งจัดเตรียมระบบโครงข่ายบริการพื้นฐานบริเวณเขตเศรษฐกิจชายแดนให้ได้มาตรฐาน 7) อนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ

กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก (ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด) แนวทางการพัฒนา 1) ปรับปรุง และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลาย และเชื่อมโยงการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอย่างยั่งยืน 2) แก้ไขปัญหาราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำโดยการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิต การแปรรูป และการตลาดอย่างต่อเนื่องทุกขั้นตอน 3) ส่งเสริมอุตสาหกรรมที่มีการใช้เทคโนโลยีสะอาดในการผลิต และคำนึงถึงผลกระทบทางสังคมและสิ่งแวดล้อม 4) อำนวยความสะดวกด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว รวมทั้งจัดเตรียมระบบโครงข่ายบริการพื้นฐานบริเวณเขตเศรษฐกิจชายแดนให้ได้มาตรฐาน 5) อนุรักษ์ฟื้นฟูป้องกันและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคใต้

บทบาทการพัฒนาภาคใต้ 1) เป็นฐานการผลิตยางพารา ปาล์มน้ำมันครบวงจร 2) เป็นฐานการผลิตอาหารทะเลแปรรูป 3) เป็นฐานการท่องเที่ยวทางทะเลชั้นนำระดับโลก และ 4) เป็นประตูการค้าและการขนส่งเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้านด้านใต้และนานาชาติ

ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคใต้ ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์

(1) การพัฒนาคนและชุมชนเข้มแข็งสู่สังคมสงบสุข

(2) พัฒนาการฐานผลิตหลักของภาคให้เป็นแหล่งรายได้อย่างยั่งยืน

(3) ส่งเสริมความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านและการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปิดเสรีทางการค้า การลงทุน และการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

(4) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

ทิศทางการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ ประกอบด้วย 3 กลุ่มจังหวัด

กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย (ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช และพัทลุง) แนวทางการพัฒนา 1) พัฒนาฐานอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตร 2) พัฒนาการปลูกข้าว ส่งเสริมการปลูกข้าวในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง และลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาเป็นอู่ข้าวอู่น้ำของภาค 3) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเกาะสมุยและเกาะพะงันโดยคำนึงความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ (Carrying capacity) เพื่อรักษาความสมดุลของสภาพแวดล้อม

กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน (ระนอง พังงา ภูเก็ต กระบี่ ตรัง) แนวทางการพัฒนา 1) รักษาความเป็น “ศูนย์กลาง

การท่องเที่ยวทางทะเลระดับโลก บริเวณภูเก็ต - พังงา - กระบี่ - ตรัง ให้สามารถสร้างรายได้อย่างยั่งยืน 2) เพิ่มความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานบริการพื้นฐานด้าน ICT เพื่อรองรับกิจกรรมที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรม Software การพัฒนาภูเก็ตเป็น medical hub ตลอดจนพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับธุรกิจบริการและการท่องเที่ยวกลุ่ม MICE และ Marina 3) ยกกระดับมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวและการบริการด้านการท่องเที่ยว พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหลักและเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยวให้มีการเชื่อมโยงกันได้อย่างสะดวก ปลอดภัย รวมทั้งพัฒนาสถานประกอบการและบุคลากรด้านการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพและมาตรฐานสากล

กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน (สงขลา สตูล ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) แนวทางการพัฒนา 1) คุ้มครองความปลอดภัย การอำนวยความสะดวกเป็นธรรมเพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นในอำนาจรัฐ และสร้างภูมิคุ้มกันแก่คนกลุ่มเสี่ยง 2) การแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยการใช้มาตรการปราบปรามอย่างจริงจัง ควบคู่กับการบำบัดและฟื้นฟูผู้เสพ และสร้างภูมิคุ้มกันปัญหาเสพติดทั้งในระดับบุคคล ชุมชนและสังคม 3) เสริมสร้างความมั่นคงทางอาชีพและรายได้แก่ผู้มีรายได้น้อย โดยเฉพาะกลุ่มคนยากจน กลุ่มผู้ด้อยโอกาส ผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบ

สรุป

ทิศทางการพัฒนาภาคและกลุ่มจังหวัด ตามร่างกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคข้างต้นนั้น สำนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคทั้ง 4 ภาค (ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้) ได้ร่วมกันจัดทำขึ้น โดยมีขั้นตอน กระบวนการจัดทำหลายขั้นตอน ตั้งแต่การติดตาม ประเมินผลการพัฒนาภาคในระยะที่ผ่านมาประเมินสถานการณ์ด้านกายภาพเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของแต่ละภาค วิเคราะห์บริบทการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในที่มีผลกระทบต่อภาค

ประมวลผลการศึกษา และวิเคราะห์เพื่อนำมากำหนดบทบาทและทิศทางการพัฒนาของแต่ละภูมิภาค พร้อมทั้งศึกษาวิเคราะห์ยุทธศาสตร์แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงกับการกำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาภาคและจัดทำเป็นร่างกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาภาค ดังนั้นจึงหวังว่า แนวทางการพัฒนาดังกล่าวข้างต้นจะเป็นประโยชน์กับผู้เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะจังหวัดและกลุ่มจังหวัดจะได้ใช้ทิศทางการพัฒนาดังกล่าว ประกอบการพัฒนาในพื้นที่ของแต่ละจังหวัดและกลุ่มจังหวัดที่เกี่ยวข้องต่อไป

การเชื่อมโยงการปฏิบัติงานระหว่าง แผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด กับแผนพัฒนาระดับอำเภอ

สำนักยุทธศาสตร์และส่งเสริม
การบริหารราชการอำเภอ¹

1. แผนพัฒนาระดับอำเภอคืออะไร? มีที่มาอย่างไร ?

แผนพัฒนาระดับอำเภอในปัจจุบันเรียกชื่ออย่างเป็นทางการว่า “แผนยุทธศาสตร์พัฒนาอำเภอ” ซึ่งหมายถึงกรอบและเครื่องมือในการบริหารพัฒนาอำเภอซึ่งชี้ทิศทางในภาพรวมของอำเภอว่าจะมุ่งไปสู่ทิศทางใดในอนาคต เพื่อตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของพื้นที่ (Area Approach) ซึ่งแตกต่างจากยุทธศาสตร์ในระดับส่วนราชการที่เน้นเฉพาะภารกิจของหน่วยงาน (Function Approach) ดังนั้นแผนยุทธศาสตร์พัฒนาอำเภอจึงเป็นการมองภาพการพัฒนาในมุมกว้างบนพื้นฐานการสร้างความร่วมมือและบูรณาการความร่วมมือจากหน่วยงานทุกภาคส่วนในพื้นที่เพื่อวิเคราะห์

ปัจจัยภายในและภายนอกอำเภออย่างเป็นระบบทั้งในมิติด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระบวนการวิเคราะห์ดังกล่าวนำไปสู่การกำหนดวิสัยทัศน์ ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ ตัวชี้วัด ลงไปถึงการกำหนดแผนงาน/โครงการที่จะดำเนินการ

¹ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

ภายในขอบเขตของอำเภอซึ่งมีความเชื่อมโยง
สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมในระดับชาติ รวมทั้งยุทธศาสตร์
การพัฒนาจังหวัด (Top down) และสามารถ
แก้ไขปัญหาความต้องการของพี่น้องประชาชน
ในพื้นที่ (Bottom up) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การเปลี่ยนแปลงสำคัญต่อแนวทางการ
พัฒนาของจังหวัดนั้น เริ่มต้นจาก
รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย
พ.ศ. 2550 และพระราชบัญญัติระเบียบ
บริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ซึ่ง
แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบ
บริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2550
กำหนดให้รัฐสนับสนุนให้จังหวัดมีแผนและ
งบประมาณเพื่อพัฒนาจังหวัด และให้จังหวัด
และกลุ่มจังหวัดสามารถยื่นคำขอจัดตั้ง
งบประมาณเองได้ทั้งหมดนี้นำไปสู่การตรา
พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัด
และกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. 2551
ซึ่งสาระสำคัญได้กำหนดให้มีคณะกรรมการ
นโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่ม
จังหวัดแบบบูรณาการ (ก.น.จ.) ทำหน้าที่

กำหนดกรอบนโยบายและวางระบบในการ
บริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัด กำหนด
นโยบาย หลักเกณฑ์ และวิธีการในการจัดทำ
รวมทั้งพิจารณากลับกรองและให้ความเห็นชอบ
แผนพัฒนา แผนปฏิบัติการราชการประจำปี
ของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด การจัดทำ
งบประมาณจังหวัดและกลุ่มจังหวัด รวมถึงได้
กำหนดให้มีกลไกในระดับกลุ่มจังหวัดเรียกว่า
คณะกรรมการบริหารงานกลุ่มจังหวัดแบบ
บูรณาการ (ก.บ.ก.) ทำหน้าที่วางแนวทาง
ปฏิบัติและอำนวยความสะดวกให้การบริหารงานแบบ
บูรณาการในกลุ่มจังหวัดเป็นไปตามหลักการ
นโยบายและระบบที่กำหนด และกลไกใน
ระดับจังหวัด เรียกว่า คณะกรรมการบริหารงาน
จังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ.) ทำหน้าที่วาง
แนวทางปฏิบัติและอำนวยความสะดวกให้การบริหารงาน
แบบบูรณาการในจังหวัดเป็นไปตาม
หลักการ นโยบายและระบบที่กำหนด
ทั้งหมดนี้ จึงเป็นโครงสร้างการบริหารที่
สอดคล้องกันอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การขับเคลื่อน
การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
นั่นเอง

โดยเจตนารมณ์สำคัญของการบริหารงาน จังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการตั้งอยู่บนหลักการสำคัญ 2 ส่วน คือ

1. การบริหารงานเพื่อมุ่งแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ (Area Based Approach) โดยนำความต้องการของประชาชนมากำหนดเป็นแนวทางริเริ่ม มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถและประสิทธิภาพต่อการพัฒนาและแก้ไขปัญหา รวมทั้งเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ดังนี้

1.1 การยึดพื้นที่เป็นหลักในการพัฒนา เพื่อกระจายการพัฒนาและลดความเหลื่อมล้ำของความเจริญเติบโตระหว่างพื้นที่ต่างๆ ในประเทศ แบ่งเป็น 18 กลุ่มจังหวัด และ 75 จังหวัด โดยในระดับกลุ่มจังหวัดเน้นเรื่องการสร้างความสามารถในการแข่งขันและในระดับจังหวัดเน้นยุทธศาสตร์เรื่องพัฒนาสังคม รวมถึงการสร้างโอกาสและอาชีพ

1.2 มุ่งเน้นให้แต่ละพื้นที่มีการกำหนดตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์ (Position) ในการพัฒนาที่ชัดเจน และผ่านการเห็นชอบร่วมกันทุกฝ่าย เพื่อให้เกิดความยั่งยืนและร่วมมือร่วมใจกัน

2. การสร้างความร่วมมือในการบริหารงานภาครัฐ (Collaboration Joined - Up Government) โดยในการขับเคลื่อนการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดอย่างมีทิศทางและยั่งยืนจำเป็นต้องมีผู้ประสานและเชื่อมโยงกิจกรรมหรือเชื่อมต่อการดำเนินงานของภาค

ส่วนต่างๆ ในพื้นที่ ผู้ว่าราชการจังหวัดนายอำเภอ จึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการเป็นตัวกลางในการจัดระบบการพัฒนาการบูรณาการ และเชื่อมโยงแนวนโยบายพื้นฐานและความต้องการของประชาชนผ่านท้องถิ่น ท้องที่ และภาคีที่เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะขยายผลลงสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่ ดังนี้

2.1 การจัดการความสัมพันธ์แนวตั้ง (Vertical) ระหว่างการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น โดยมีการแบ่งหน้าที่กันทำตามแต่ละยุทธศาสตร์ มีการเจรจาและทำข้อตกลงร่วมกัน ลดความซ้ำซ้อนของการใช้งบประมาณแผ่นดิน ระดมทรัพยากรเข้ามาใช้ร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์

2.2 การจัดการความสัมพันธ์แนวนอน (Horizontal) ระหว่างภาครัฐและภาคส่วนอื่นๆ ในสังคม ได้แก่ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นระบบมีส่วนร่วมและเป็นภาคีแห่งการพัฒนา

จากบริบทที่เปลี่ยนแปลงดังกล่าวข้างต้น “อำเภอ” ในฐานะที่เป็นหน่วยปฏิบัติที่สำคัญ

ทำหน้าที่อำนวยความสะดวกและอำนวยความสะดวกของ
รัฐบาลและจังหวัดไปปฏิบัติ จึงปรับบทบาท
ในการบริหารจัดการ เพื่อสนับสนุนการจัดทำ
แผนพัฒนาจังหวัดโดยต้องกำหนดทิศทาง
เชิงกลยุทธ์ของอำเภอที่มีความเชื่อมโยง
ระหว่างแผนพัฒนาระดับชาติและแนวทางการ
พัฒนาจังหวัด รวมทั้งสะท้อนปัญหาและ
ความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นผ่าน
การจัดทำแผนชุมชนระดับหมู่บ้านและตำบล
ขึ้นมาตามลำดับ สุดท้ายจะส่งผลทำให้การ
บริหารงบประมาณเพื่อการพัฒนาในระดับ
จังหวัดและอำเภอมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนา
อำเภอดังกล่าว อาศัยกระบวนการวางแผน
เชิงกลยุทธ์เข้ามาเป็นเครื่องมือสนับสนุนที่สำคัญ
การกำหนดทิศทางของอำเภอเป้าหมาย
และกลยุทธ์ในภาพรวมของอำเภอ ที่จำเป็น
ต้องบูรณาการแผนงาน/โครงการทั้งในมิติ
พื้นที่ระดับชุมชน หมู่บ้าน ตำบล โดยมีกลไก
ที่สำคัญในระดับอำเภอ คือ คณะกรรมการ
หมู่บ้าน (กม.) ชุดปฏิบัติการประจำตำบล

และคณะกรรมการบริหารงานอำเภอแบบ
บูรณาการ (ก.บ.อ.) รวมทั้งส่วนราชการและ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอ

2. เชื่อม “แผน” อย่างไรให้บูรณาการ?

เมื่อกล่าวถึงการเชื่อมโยงการปฏิบัติงาน
ระหว่างแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด
กับแผนพัฒนาระดับอำเภอแล้ว ก็จำเป็นต้อง
กล่าวถึงกระบวนการจัดทำแผนทั้งระบบ
เพื่อให้เกิดความเข้าใจในภาพรวมการดำเนินงาน
ซึ่งแผนพัฒนาอำเภอ โดยแท้จริงแล้วเมื่อ
พิจารณาในขั้นตอนการดำเนินงาน ก็ถือเป็น
ส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาจังหวัด โดยแผน
พัฒนาอำเภอเป็นแผนที่รวบรวมปัญหาและ
ความต้องการของพื้นที่ในระดับอำเภอแล้ว
นำมาจัดลำดับความสำคัญเพื่อนำมาเสนอ
ต่อคณะกรรมการบริหารงานอำเภอ (ก.บ.อ.)
และคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบ
บูรณาการ (ก.บ.จ.)

โดยเหตุที่การพัฒนาในระดับพื้นที่ทุก
จังหวัดในปัจจุบัน จะมีแผนพัฒนาหลายแผน
ด้วยกันและแต่ละแผนก็อยู่ในความรับผิดชอบ
ของส่วนราชการในฐานะผู้สนับสนุน
การขับเคลื่อนในระดับนโยบายโดยผ่าน
จังหวัด อำเภอ คณะกรรมการหมู่บ้านหรือ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่แตกต่างกัน
ออกไป อาทิ **แผนชุมชน** อยู่ในความรับผิดชอบ
ของกรมการพัฒนาชุมชน **แผนพัฒนา
หมู่บ้านและแผนพัฒนาอำเภอ** อยู่ในความ
รับผิดชอบของกรมการปกครอง **แผนพัฒนา
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น** อยู่ใน

ความรับผิดชอบของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และแผนพัฒนาจังหวัด อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ซึ่งในการบูรณาการแผนพัฒนาในพื้นที่จังหวัด สิ่งสำคัญ คือ การบูรณาการด้านเนื้อหา คือ ยุทธศาสตร์หรือกรอบแนวทางการพัฒนาและแผนงาน/โครงการและการบูรณาการด้านระยะเวลา ซึ่งในด้านเนื้อหา มีกิจกรรม/ขั้นตอนต่างๆ อย่างเป็นระบบ ดังนี้

1. การเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ กรอบแนวทางการพัฒนาจากระดับชาติสู่จังหวัด

- จังหวัดแจ้งยุทธศาสตร์/กรอบแนวทางการพัฒนาให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดในฐานะหน่วยประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับจังหวัด

- จังหวัดแจ้งยุทธศาสตร์/กรอบแนวทางการพัฒนาให้อำเภอดำเนินการในส่วนเกี่ยวข้อง

2. การเตรียมการของอำเภอ/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/หมู่บ้าน/ชุมชน

- อำเภอนำยุทธศาสตร์/กรอบแนวทางของจังหวัดมาปรับเป็นแนวทางพัฒนาของอำเภอ

- ชุมชนเริ่มทบทวนแผนชุมชน และนำสภาพปัญหาของชุมชนเข้าสู่กระบวนการประชาคม โดยการสนับสนุนของคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่

- ชุมชนส่งแผนชุมชนให้คณะกรรมการหมู่บ้าน เพื่อบรรจุในแผนพัฒนาหมู่บ้าน

- ชุมชนส่งแผนชุมชนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ เพื่อพิจารณาจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำปัญหาความต้องการของชุมชน/หมู่บ้าน เข้าสู่กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาและบูรณาการโครงการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีเกินขีดความสามารถระดับตำบล ให้เข้าสู่การประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับอำเภอ และระดับจังหวัด ตามลำดับ

- อำเภอ นำปัญหา/ความต้องการของชุมชน/หมู่บ้านเข้าสู่กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาอำเภอและประสานข้อมูลกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน และเกิดการบูรณาการในพื้นที่อำเภอ

- อำเภอ ประมวลสรุปข้อมูล และจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ

3. การดำเนินการของจังหวัด

- จังหวัดนำแผนพัฒนาอำเภอ มาเป็นฐานข้อมูลเพื่อบูรณาการเข้าสู่แผน กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด และจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของจังหวัด และการจัดทำงบประมาณของจังหวัด

- จังหวัดในกลุ่มจังหวัด ร่วมกัน พิจารณาจัดทำแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด (Cluster) แผนงาน/โครงการและการจัดทำงบประมาณ ของกลุ่มจังหวัด

กิจกรรมดังกล่าวข้างต้นทั้ง 3 ส่วน เป็นขั้นตอน/กิจกรรม เพื่อมุ่งเพิ่มประสิทธิภาพ ในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและ กลุ่มจังหวัดโดยเชื่อมโยงการปฏิบัติงาน ระหว่างแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด แผน พัฒนาอำเภอ แผนพัฒนาขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น แผนพัฒนาชุมชน/หมู่บ้าน ซึ่งมีการ เชื่อมโยง สอดประสานกันอย่างเป็นระบบ

ในขั้นต่อไป จังหวัดจะต้องกำหนด ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวข้างต้นให้ สอดคล้องกันอย่างเป็นระบบ โดยให้สอดคล้อง

กับกรอบระยะเวลาตามที่หน่วยเหนือกำหนด เช่น สำนักงาน ก.พ.ร. กระทรวงมหาดไทย สำนักงานประมาณ คณะกรรมการนโยบาย บริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.น.จ.) และคณะรัฐมนตรี

ทั้งนี้ ในส่วนของ “แผนพัฒนาอำเภอ” กรมการปกครองได้แจ้งแนวทางการทบทวน แผนยุทธศาสตร์พัฒนาอำเภอ พ.ศ. 2553 – 2556 โดยกำหนดกรอบขั้นตอนหลักๆ เพื่อเป็น แนวทางดำเนินการ ดังนี้

1. การทบทวนแผนยุทธศาสตร์ พัฒนาอำเภอ เพื่อกำหนดกรอบยุทธศาสตร์ พัฒนาอำเภอ : ให้อำเภอดำเนินการทบทวน แผนยุทธศาสตร์พัฒนาอำเภอ พ.ศ. 2553 – 2556 แล้วกำหนดกรอบยุทธศาสตร์พัฒนา อำเภอประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 โดยให้สอดคล้องกับกรอบยุทธศาสตร์พัฒนา จังหวัดประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554

2. การแจ้งกรอบยุทธศาสตร์พัฒนา อำเภอ : อำเภอแจ้งกรอบยุทธศาสตร์พัฒนา อำเภอประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 ให้ หมู่บ้าน/ชุมชน ดำเนินการทบทวนแผน หมู่บ้าน/ชุมชน

3. การทบทวนแผนหมู่บ้าน/ชุมชน : หมู่บ้าน/ชุมชน ทบทวนแผนหมู่บ้าน/ชุมชน โดยใช้กระบวนการประชาคมซึ่งจะได้ปัญหา ความต้องการของประชาชนที่ต้องดำเนินการ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 ซึ่งเป็นข้อมูล สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ อำเภอใช้ในการทบทวนแผนยุทธศาสตร์

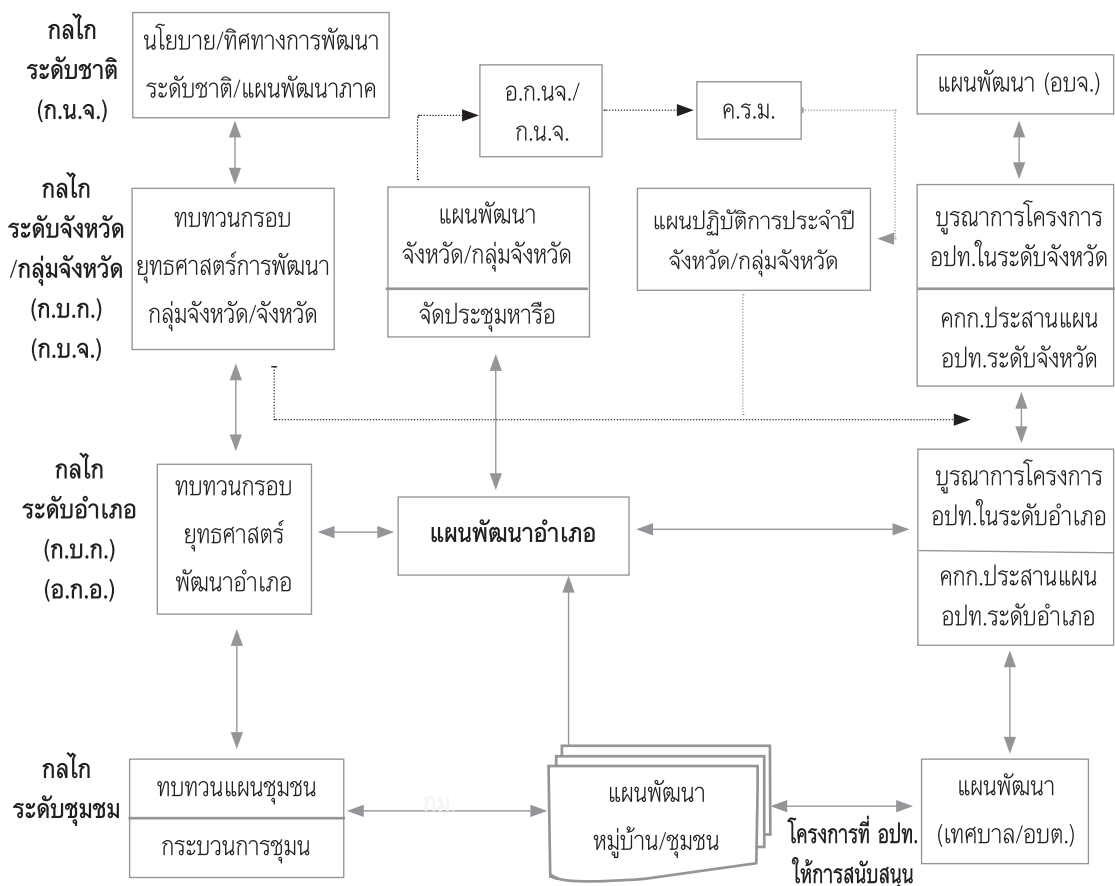

4. การทบทวนแผนยุทธศาสตร์พัฒนาอำเภอ เพื่อปรับแผนให้เป็นปัจจุบัน :
ให้อำเภอบูรณาการปัญหาความต้องการจาก
แผนหมู่บ้าน/ชุมชนและแผนพัฒนาท้องถิ่น

เพื่อปรับปรุงแผนยุทธศาสตร์พัฒนาอำเภอ
พ.ศ. 2553 – 2556 ให้เป็นปัจจุบันและ
ตรงกับปัญหาความต้องการของประชาชน

5. การส่งแผนยุทธศาสตร์พัฒนา
อำเภอให้จังหวัด : ให้อำเภอส่งแผนยุทธศาสตร์
พัฒนาอำเภอ พ.ศ. 2553 – 2556 ที่ทบทวน
ใหม่แล้วให้จังหวัด เพื่อใช้ในการทบทวนแผน
พัฒนาจังหวัด พ.ศ. 2553 – 2556 และจัดทำ
แผนปฏิบัติการประจำปีและคำขอ
งบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554
ของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดต่อไป

แนวทางการบูรณาการและการเชื่อมโยงแผนในระดับพื้นที่

นอกจากนี้ ในระดับกรมการปกครอง ได้ดำเนินการวางระบบสนับสนุนการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดการบูรณาการและเชื่อมโยงการปฏิบัติงานระหว่างแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัดและแผนพัฒนาในระดับอำเภอ ดังนี้

1. การสนับสนุนบทบาทของนายอำเภอ ในการบูรณาการการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง เช่น สนับสนุนงบประมาณโครงการบูรณาการการปฏิบัติงานของอำเภอ การสนับสนุนการจัดโครงสร้างเพื่อการบริหารงานแบบบูรณาการในระดับอำเภอ (ก.บ.อ.) การเพิ่มประสิทธิภาพของคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) การสร้างกลไกในการติดตามประเมินผลและให้การสนับสนุนผ่านตัวชี้วัดตามคำรับรองการปฏิบัติราชการของกรมการปกครอง เช่น ร้อยละของอำเภอที่มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาอำเภอตามเกณฑ์ที่กำหนด จำนวนแผนงาน/โครงการตามแผนพัฒนาอำเภอที่ถูกบรรจุอยู่ในแผนงบประมาณจังหวัดและได้รับงบประมาณในการดำเนินงาน เป็นต้น

2. การฝึกอบรมพัฒนาทักษะบุคลากร โดยการฝึกอบรมบุคลากรในระดับอำเภอให้มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ การบูรณาการและเชื่อมโยงการปฏิบัติงาน เทคนิค แนวคิด การวิเคราะห์

ในการจัดทำแผนงาน/โครงการที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ในระดับต่างๆ เพื่อให้ได้โครงการที่มีความหลากหลายสามารถตอบสนองต่อสภาพปัญหาในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง

3. สรุป

จากแนวทางการบูรณาการและเชื่อมโยงแผนดังกล่าวซึ่งมีลักษณะการทำงาน ทั้งจากบน - สู่ล่าง (Top Down) และจากล่าง - สู่บน (Bottom Up) จะช่วยให้การพัฒนาและการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อการพัฒนาภายใต้การทำงานที่ทุกหน่วยงาน องค์กร และผู้เกี่ยวข้อง สามารถบูรณาการและดำเนินการจัดทำแผนในช่วงระยะเวลาที่กำหนดไว้ได้อย่างเหมาะสม สอดคล้อง และเกิดการเกื้อกูลในการทำงานระหว่างกัน เกิดการเชื่อมโยงการปฏิบัติงานระหว่างแผนพัฒนาในระดับต่างๆ อย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับชาติ ระดับภาค ระดับจังหวัด/กลุ่มจังหวัดจนถึงแผนพัฒนาระดับอำเภอ แผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แผนชุมชน/หมู่บ้าน เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนและเชื่อมโยงไปในทิศทางเดียวกัน นั่นเอง

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ การพัฒนาจังหวัด และกลุ่มจังหวัด

เอกพงษ์ ศิริพันธ์¹

ในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) จำเป็นจะต้องมีการมองไปในอนาคตโดยผู้วางนโยบายหรือกำหนดนโยบายจะต้องมีขีดความสามารถในการวางยุทธศาสตร์การพัฒนา สามารถนำและบริหารประเทศ (Leading Change) ในทิศทางที่ประเทศจะได้ประโยชน์สูงสุด มองเห็นความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นมิใช่ในลักษณะเป็นงานประจำ (Routine) แต่สามารถมองการณ์ได้ไกลอย่างชัดเจน ยกตัวอย่าง

- ประเทศสิงคโปร์ มีการกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศที่ชัดเจน โดยปัจจุบันมี Bio- polis เป็นศูนย์ศึกษาวิจัย ค้นคว้าด้าน Bio - Technology และ NanoTechnology และ Future polis ที่วิจัยด้าน Physics และ Multimedia เพื่อจะ

เป็นผู้นำในอีก 10 ปีข้างหน้า และ Shift การพัฒนาขึ้น

- ประเทศบราซิล โดยประธานาธิบดี Lula ได้วิเคราะห์จุดแข็งของประเทศแล้วจึงเริ่มต้นจากการปฏิรูปเกษตรจากประเทศที่จะล้มละลายใน ปี 1997 กลายมาเป็น Top ในการส่งออกสินค้าเกษตรและ Biodiesel ผลิตเทคโนโลยีขั้นสูงอย่างเครื่องบินจัดตั้งเป็น

¹ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

ศูนย์กลางการเงิน มีโปรแกรม PAC ปรับโครงสร้างพื้นฐานเพื่อช่วยเหลือคนจน จนได้รับรางวัล Global Leader Award จาก World Economic Forum

- ประเทศจีน มีนโยบายต่อเนื่อง คณะผู้บริหารมาจากมณฑลต่างๆ และแต่ละมณฑลแข่งขันพัฒนา

- ประเทศฟินแลนด์ มีการปรับเปลี่ยนจากอุตสาหกรรมหนัก หันมามุ่งเน้นด้านการสร้างนวัตกรรม (Innovation) และด้านการศึกษา (Education) ปัจจุบันการศึกษานั้นติดลำดับ 1 ใน 5 ของโลก

นอกจากนั้น ในการวางทิศทางการพัฒนาจะต้องสามารถนำประเทศเข้าไปมีส่วนร่วมตัดสินใจในการตัดสินใจของเวทีโลก (Leading in the Global Stage) ปัจจุบันประเทศไทยในเวทีระหว่างประเทศแทบไม่มีอำนาจต่อรองในสายตาของต่างประเทศมากนัก ยกตัวอย่าง

- ประเทศสิงคโปร์ สามารถต่อรองกับจีนโดยดึงสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และอินเดียเข้ามาถ่วงดุลในเชิงอำนาจ (Balance power) ในภูมิภาคได้

- ประเทศอินโดนีเซีย สามารถเชิญประธานาธิบดี Barack Obama เข้ามาและสร้างความยอมรับว่าเป็นประเทศผู้นำในอาเซียนและประเทศมุสลิมที่สามารถดำเนินในระบอบประชาธิปไตยได้

ประเทศไทยจะต้องพิจารณาถึงโอกาสที่เคลื่อนมาแล้ว สามารถฉวยโอกาสในการพัฒนาให้ทัน อีกทั้งในการนำการพัฒนาจะต้องมุ่งเน้นให้เกิดการขับเคลื่อนโดยประชาชน (Leading People driven) เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม (Participation) ในการคิดการตัดสินใจ ซึ่งขณะนี้เราจะเห็นได้จากกระแสของการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยการลุกขึ้นมาเรียกร้องให้เกิดการปฏิวัติระบอบการปกครอง ในหลายๆ ประเทศ ในช่วงนี้เช่น ประเทศอียิปต์ ลิเบีย เป็นต้น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว อีกทั้งปัจจุบันประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลทาง Internet และ Social Network ได้อย่างรวดเร็ว ทำอย่างไรให้กระแสนี้เป็นบวกในการพัฒนาประเทศพิจารณาการสื่อสารของรัฐโดยใช้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนการพัฒนาต่อไป ²

ด้วยเหตุนี้ในการวางทิศทางการพัฒนาของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด จึงจำเป็นต้อง

² ข้อมูลจากการปาฐกถาพิเศษ ของ ดร.สมคิด จาตุศรีพิทักษ์ ให้แก่นักศึกษาหลักสูตรผู้นำยุคใหม่ประชาธิปไตยรุ่นที่ 1 (ปนป.1) สถาบันพระปกเกล้า เมื่อวันที่ 17 ก.พ. 2554 ณ ห้องศักดิ์เดชนภวิไณย์ สถาบันพระปกเกล้า ศูนย์ราชการแจ้งวัฒนะ

พิจารณาถึงบริบท (Context) ที่มีการเปลี่ยนแปลงไป การวางตำแหน่งการพัฒนา (Positioning) จะต้องสอดคล้องกับสถานการณ์ศักยภาพและความต้องการของพื้นที่กับการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (Competitiveness) โดยเฉพาะยุทธศาสตร์ของกลุ่มจังหวัดที่เน้นการพัฒนาในด้านเศรษฐกิจและการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน เพื่อยกระดับการพัฒนาประเทศในภาพรวม ทั้งนี้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ได้กำหนดทิศทางการพัฒนาในระยะ 5 ปีข้างหน้าไว้ ดังนี้

วิสัยทัศน์และพันธกิจของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559)³

วิสัยทัศน์ “สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง”

พันธกิจ การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ บนหลักการของการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติในทุกมิติของการพัฒนา มีพันธกิจ ดังนี้

1. สร้างความเป็นธรรมในการกระจายรายได้ ควบคู่กับการสร้างสังคมคุณธรรม เพื่อให้คนกินดีอยู่ดี มีคุณภาพชีวิตที่ดี ปลอดภัยจากอาชญากรรม อุบัติเหตุ ยาเสพติด และอบายมุข คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มีวัฒนธรรมประชาธิปไตยและธรรมาภิบาล

2. พัฒนาศักยภาพการผลิตและบริการให้เข้มแข็งและมีเสถียรภาพบนฐานความรู้และความสร้างสรรค์ของคนไทย ขยายหลักประกันทางสังคมให้ครอบคลุมประชาชนทุกคน สร้างความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน รวมทั้งยารักษาโรคจากสมุนไพร บนฐานทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพ พร้อมทั้งปรับโครงสร้างสาขาการผลิตและการบริโภคของประเทศให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

3. สร้างภูมิคุ้มกันให้เข้มแข็งสามารถป้องกันและรองรับผลกระทบและความเสี่ยงจากวิกฤตเศรษฐกิจที่จะเกิดขึ้นในอนาคต พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้ และทักษะ สามารถรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงอย่างมีเหตุผล

การบริหารจัดการแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11สู่การปฏิบัติ

ในการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 สู่การปฏิบัติ จะมีหลายระดับตั้งแต่แผนของหน่วยงานภาครัฐในส่วนกลาง แล้วกระจายไปในระดับพื้นที่อย่างเป็นขั้นเป็น

³ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ทิศทางแผนพัฒนา ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ฉบับเสนอ

ตอน ตั้งแต่ทิศทาง วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 และตัวชี้วัดความสำเร็จลงสู่แผนระดับต่างๆ รวมถึงการประสานความร่วมมือกับภาคีการพัฒนาต่างๆ ดังนี้

1. แผนการบริหารราชการแผ่นดิน

แผนการบริหารราชการแผ่นดินเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจและจัดลำดับความสำคัญของนโยบายรัฐบาล โดยเฉพาะการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์กำกับดูแลให้ข้าราชการประจำรับผิดชอบการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติให้บรรลุผล ตาม

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ในมาตรา 13 และมาตรา 14 ได้กำหนดให้คณะรัฐมนตรีต้องจัดให้มีแผนการบริหารราชการแผ่นดินครอบคลุมระยะเวลา 4 ปี โดยนำคำแถลงของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา มาพิจารณาดำเนินการให้สอดคล้องกับนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและแผนพัฒนาประเทศด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทำให้

เกิดความเชื่อมโยงทิศทางการพัฒนาหลักของประเทศระหว่างแผนการบริหารราชการแผ่นดินและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติโดยมีสาระสำคัญของประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนา เป้าหมาย และผลสัมฤทธิ์ของงานประมาณการงบประมาณ และทรัพยากรต่างๆ ที่จะต้องใช้ระยะเวลาดำเนินการ และการติดตามประเมินผลสาระสำคัญของยุทธศาสตร์การพัฒนาได้ถูกนำไปผสมผสานกับภารกิจหลักของหน่วยงานต่างๆ อย่างบูรณาการเป็นการจัดทำแผนแบบแนวราบที่มีหน่วยงานรับผิดชอบหลักและหน่วยงานร่วมดำเนินการในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนา

2. แผนปฏิบัติราชการ 4 ปี และแผนปฏิบัติราชการประจำปีของกระทรวงและกรม

ในมาตรา 16 แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ได้กำหนดว่า เมื่อมีการประกาศใช้บังคับแผนการบริหารราชการแผ่นดินแล้ว ส่วนราชการ (กระทรวง/กรม) ต้องจัดทำแผนปฏิบัติราชการของส่วนราชการนั้น โดยจัดทำเป็นแผนปฏิบัติราชการ 4 ปี และแผนปฏิบัติราชการประจำปี ดังนี้

2.1 แผนปฏิบัติราชการ 4 ปี เป็นแผนที่กระทรวง/กรม จะจัดทำขึ้นเพื่อเป็นกรอบการปฏิบัติงานของกระทรวง ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับแผนการบริหารราชการ

แผ่นดินอยู่ภายใต้กรอบของแผนชาติ โดยการถ่ายทอดประเด็นการพัฒนาเป้าหมาย และตัวชี้วัดความสำเร็จที่สอดคล้องกับภารกิจของกระทรวง/กรม เพื่อขอรับงบประมาณสนับสนุนในระยะเวลา 4 ปี

2.2 แผนปฏิบัติการประจำปี เป็นแผนที่แสดงให้เห็นถึงภารกิจที่กระทรวง/กรม จะดำเนินการในแต่ละปี ภายใต้แผนปฏิบัติการ 4 ปีของส่วนราชการนั้น แต่จะมีรายละเอียดชัดเจนขึ้น และเป็นกรอบในการ จัดทำงบประมาณรายจ่าย ประจำปี

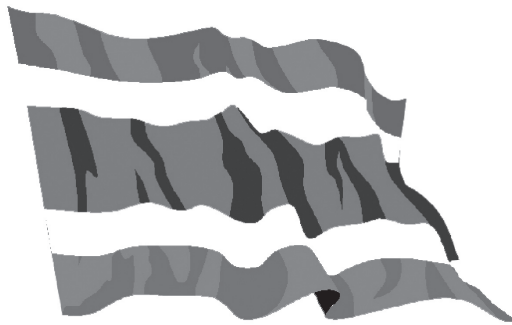
2.3 แผนพัฒนาภาคที่มุ่งพัฒนา แต่ละภาคให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยวิเคราะห์ประเด็นการพัฒนาจากกรอบ ทิศทางภาพรวมของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 แล้วแปลงไปสู่ระดับพื้นที่ให้สอดคล้องกับ ภูมิสังคมทั้งสภาพภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม รวมทั้ง จัดให้มีกระบวนการหารือกับผู้ที่เกี่ยวข้องใน พื้นที่อย่างต่อเนื่อง เพื่อเชื่อมโยงแผนชุมชน แผนท้องถิ่น แผนจังหวัดให้สอดคล้องกัน รวมทั้งกำหนดเป้าหมายการพัฒนาในแต่ละ พื้นที่/ภาคที่สอดคล้องกับเป้าหมายของแผน พัฒนาฯ ฉบับที่ 11 อันเป็นการขับเคลื่อน แผนในลักษณะจากบนลงล่างและล่างสู่บน

2.4 แผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด จังหวัด และกลุ่มจังหวัดจะต้องจัดทำ แผนพัฒนาจังหวัด แผนปฏิบัติราชการ ประจำปีของจังหวัด แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด และแผนปฏิบัติราชการประจำปีของกลุ่มจังหวัด โดยคำนึงความสอดคล้องเชื่อมโยงกับนโยบาย

รัฐบาล แผนชาติ ยุทธศาสตร์ภาค/ รายสาขา และ สอดคล้องกับ ศักยภาพ โอกาส ปัญหาและความ ต้องการของประชาชน ในพื้นที่ รวมทั้งการมี

ส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในทุกขั้นตอนของ การจัดทำแผนและผ่านกระบวนการเห็นชอบ ร่วมกันของทุกฝ่าย แผนมีความชัดเจนเป็น เหตุเป็นผล เชื่อมโยง ตั้งแต่วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัดเป้าหมาย กลยุทธ์ จนถึงแผนงาน/โครงการ ทั้งนี้ แผนพัฒนาจังหวัดจะต้องบูรณาการแผนชุมชน เข้ามาร่วมด้วย เพื่อให้แผนชุมชนบรรลุผล อย่างเป็นรูปธรรม โดยคำนึงถึงความต้องการ ของประชาชนในท้องถิ่น และพิจารณาการ ลงทุนร่วมกันในโครงการระยะยาวที่ท้องถิ่น ต้องการดำเนินการ

2.5 แผนพัฒนาท้องถิ่น องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนพัฒนาระดับ พื้นที่ที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมระดับชาติ (พระราชบัญญัติ

ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2550) โดยนำยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนา ฉบับที่ 11 แผนบริหารราชการแผ่นดิน แผนยุทธศาสตร์ 4 ปี และแผนปฏิบัติการรายปีของราชการส่วนกลางที่เกี่ยวข้อง แผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด มาประกอบการจัดทำแผน โดยคำนึงถึงความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นในจังหวัด

2.6 แผนชุมชน สภาชุมชน กรรมการหมู่บ้านและประชาสังคมในแต่ละพื้นที่ จัดทำแผนชุมชน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของภาคีพัฒนาในพื้นที่ในกระบวนการจัดทำแผนชุมชน

เราจะเห็นได้ว่าในแผนพัฒนา ฉบับที่ 11 ได้ ให้ความสำคัญกับแผนพัฒนา จังหวัดและแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดอย่างมาก ในการถ่ายทอดกรอบการพัฒนาระดับชาติ ลงสู่การปฏิบัติ (Cascade) และเชื่อมโยงบูรณาการกับแผนพัฒนาในระดับพื้นที่ใน

ฐานะกระทรวงมหาดไทยมองว่า “อำเภอ” เป็นจุดเชื่อมต่อที่สำคัญ (Joint) ในการประสานแผนในระดับพื้นที่ก่อนจะส่งมายัง จังหวัดซึ่งในขณะนี้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กำลังศึกษาในระดับของแผนพัฒนาอำเภอ

จุดเน้นการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด

1. มองบริบทและวิเคราะห์สถานการณ์ โดยนำข้อมูลมาประกอบการตัดสินใจ เพื่อให้การวางยุทธศาสตร์การพัฒนามีความแม่นยำ อธิบายบนฐานของข้อมูลและข้อเท็จจริงได้

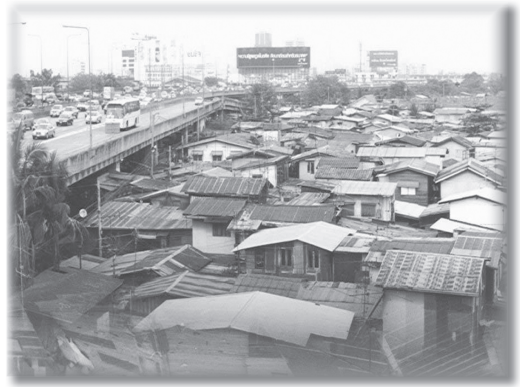
2. พิจารณากรอบการพัฒนาระดับชาติ เพื่อการถ่ายทอดและเชื่อมโยงลงสู่การปฏิบัติ

3. ดึงการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนา และแสวงหาพันธมิตรในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ให้สำเร็จ รวมทั้งการเปิดช่องทางการสื่อสารหลากหลายมากยิ่งขึ้น

4. พัฒนาคุณภาพกระบวนการแผนชุมชน เพราะเป็นจุดต้นน้ำของสภาพปัญหาและความต้องการ

5. เลือกและให้ความสำคัญกับจุดเน้นที่จะเป็นเสมือนคานงัดที่จะพลิกการเปลี่ยนแปลงก่อน เพื่อสามารถตอบสนองต่อยุทธศาสตร์การพัฒนา

แผนที่ดีต้องมีความชัดเจนว่าจะมุ่งเน้นตรงจุดไหน แต่สามารถปรับเปลี่ยนได้

ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป การวางแผน
จึงเป็นกระบวนการที่ต้องทำต่อเนื่อง และ
สะสมองค์ความรู้ไว้ในองค์กร ควรมีการ
ถ่ายทอดและสร้างกระบวนการเรียนรู้ของ
ภาคีการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอรุ่นต่อรุ่น
เพื่อให้เกิดการพัฒนาการทำงาน และที่สำคัญ

ยิ่งกว่า คือ การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ
ได้จริง (Execution) เพื่อให้บรรลุตาม
วัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนา
ที่วางไว้ อันจะนำมาซึ่งการสร้างความมั่งคั่ง
และมั่นคงให้กับประชาชน ชุมชน และ
ยกระดับพัฒนาประเทศต่อไป

การเชื่อมโยงแผนพัฒนาท้องถิ่นกับ แผนพัฒนาจังหวัด และแผนพัฒนาอำเภอ

ขวัญชัย วงศ์นิติกร¹

นับแต่ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา บทบาทอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมาก รัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยกำหนดกรอบความเป็นอิสระในการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนและความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงิน และการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเอง โดยเฉพาะ จนกระทั่งถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ยังคงให้ความสำคัญกับหลักความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) แต่ทั้งนี้ต้องคำนึงถึง

ความสอดคล้องกับการพัฒนาของจังหวัด และประเทศเป็นส่วนรวมด้วย จากหลักการสำคัญดังกล่าวทำให้เห็นภาพของการพัฒนาประเทศที่มีลำดับชั้น ตั้งแต่ระดับประเทศ ระดับจังหวัดและระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือมีอิสระภายในกรอบนั่นเอง ดังนั้นการจัดทำบริการสาธารณะต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นล้วนแต่จะต้องถูกกำหนดให้อยู่ในแผนพัฒนาเพื่อให้เห็นถึงทิศทางการพัฒนา

¹ อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

ของท้องถิ่นในภาพรวม ว่าจะให้ท้องถิ่นมีหน้าตาเอกเช่นใด ซึ่งในบทความนี้ ผู้เขียนมุ่งที่จะแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างแผนพัฒนาท้องถิ่น (หรือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) และแผนระดับต่างๆ ในพื้นที่จังหวัด ประกอบด้วยแผนพัฒนาจังหวัด แผนยุทธศาสตร์พัฒนาอำเภอ และแผนชุมชน (หรือแผนพัฒนาหมู่บ้าน) เป็นหลัก

เมื่อกล่าวถึงการวางแผน แทบทุกคนจะต้องส่ายหน้าหนี เนื่องจากเป็นสิ่งที่จับต้องไม่ได้ มีแค่แนวคิดทฤษฎีต่างๆ มากมาย ที่ช่วยให้การวางแผนดูเหมือนจะง่ายขึ้น แต่

เมื่อนำไปปฏิบัติจริงกลับกลายเป็นสิ่งที่ยุ่งยากและซับซ้อน จนกระทั่งหลายคนถอดใจและปล่อยให้เป็นที่ของหน่วยงานฝ่ายแผนที่จะต้องคิดแผนต่างๆ ออกมาให้ได้เพื่อส่งให้หน่วยอื่นๆ นำไปปฏิบัติต่อไป และนี่จึงเป็นที่มาของความล้มเหลวในการวางแผน หากพิจารณาดูให้ดีจะเห็นว่าที่กล่าวมาในตอนต้นเป็นเพียงความยุ่งยากของการวางแผนเฉพาะภายในหน่วยงานเท่านั้น ไม่ได้กระโดดข้ามไปเชื่อมโยงกับหน่วยงานอื่นใดเลย แล้วหากจะต้องมีการประสานบูรณาการแผนระหว่างหน่วยงานต่างๆ ความผิดพลาด ล้มเหลวยิ่งมีโอกาสดังเกิดขึ้นได้สูงมากเป็นเท่าตัว และเพื่อลดโอกาสความผิดพลาดดังกล่าว จึงได้มีการกำหนดแนวทางและหลักเกณฑ์ในการจัดทำแผนพัฒนา ซึ่งกระทรวงมหาดไทยโดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้กำหนดแนวทางการจัดทำและประสานแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2555 - 2557) ดังนี้

ขั้นตอนการปฏิบัติ	หน่วยดำเนินการ	ระยะเวลาดำเนินการ
1. คณะกรรมการพัฒนา อบจ. จัดเวทีประชุมร่วมระหว่างคณะกรรมการประสานแผนฯ ระดับจังหวัด ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด และประชาคมท้องถิ่น เพื่อกำหนดทิศทางการดำเนินงานในภาพรวมของ อบท. ในเขตจังหวัด ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด	อบจ.	ภายใน 18 ก.พ. 2554

ขั้นตอนการปฏิบัติ	หน่วย ดำเนินการ	ระยะเวลา ดำเนินการ
2. จัดทำกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาของ อปท. โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ อปท. มีการบูรณาการโครงการพัฒนาที่จะดำเนินการร่วมกันภายใต้กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาของ อปท. พร้อมแจ้งกรอบฯ ไปยังคณะกรรมการประสานแผนฯระดับอำเภอ	คณะกรรมการ ประสานแผนฯ ระดับจังหวัด	ภายใน 28 ก.พ. 2554
3. แจ้งกรอบยุทธศาสตร์ฯ ไปยัง อปท. ในเขตอำเภอ	คณะกรรมการ ประสานแผนฯ ระดับอำเภอ	ภายใน 15 มี.ค. 2554
4. คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นของแต่ละ อปท. กำหนดประเด็นการพัฒนา โดยมีแนวทางดำเนินการดังนี้	อปท.	ภายใน ก.พ. 2554
ก. สำหรับเทศบาล เมืองพัทยา และ อบต. ให้ นำข้อมูลที่ได้จัดประชุมประชาคมเพื่อทบทวนแผนชุมชน หรือแผนพัฒนาหมู่บ้าน (ซึ่งดำเนินการภายหลังจากการประกาศใช้แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2555 - 2557) แล้วมาพิจารณาเพื่อกำหนดประเด็นการพัฒนา และ/หรือดำเนินการตาม ข.	เทศบาล/อบต./ เมืองพัทยา	
ข. จัดประชุมประชาคมท้องถิ่น สรรวจปัญหาและความต้องการของประชาชนมาพิจารณาเพื่อกำหนดประเด็นการพัฒนา		
ค. สำหรับ อบจ. ให้นำข้อมูลที่ได้จากการประชาคมตามขั้นตอนที่ 1. มาพิจารณาเพื่อกำหนดประเด็นการพัฒนา	อบจ.	

ขั้นตอนการปฏิบัติ	หน่วย ดำเนินการ	ระยะเวลา ดำเนินการ
5. คัดเลือกโครงการสำหรับการประสานขอรับการ บรรจุในแผนพัฒนาสามปีของ อบจ. โดยจัดทำเป็น บัญชีโครงการเพื่อการประสานแผนพัฒนาของ อบท. เพื่อเสนอคณะกรรมการประสานแผนฯ ระดับจังหวัด ซึ่งมีที่มาตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้	เทศบาล/อบต./ เมืองพัทยา	ภายใน มี.ค. 2554
(1) ประชาชนในท้องถิ่นตั้งแต่ 2 แห่งขึ้นไป ได้รับ ประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งเกิดจากการทำความตกลง ระหว่าง อบท. ด้วยกันเอง		
(2) สอดคล้องกับระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาของ อบท. พ.ศ. 2548 ข้อ 10 (2)		
6. จัดการประชุมเพื่อพิจารณาบูรณาการโครงการ จากขั้นตอนที่ 5. และนำเสนอบรรจุในแผนพัฒนา สามปีของ อบจ. พร้อมแจ้งให้ อบท. ที่เกี่ยวข้อง ทราบ	คณะกรรมการ ประสานแผนฯ ระดับจังหวัด	ภายใน เม.ย. 2554
7. คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่น จัดทำร่างแผนพัฒนาสามปี และ คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนฯ ใน การจัดทำร่างแผน ขอให้ดำเนินการลงพิกัดทาง ภูมิศาสตร์ในตำแหน่งที่ตั้งของ อบท. และในกรณี การจัดทำโครงการพัฒนาด้านเส้นทางคมนาคม และ แหล่งน้ำขอให้พิจารณานำพิกัดทางภูมิศาสตร์เป็น องค์ประกอบในการจัดทำแผนด้วย	อบท.	มี.ค. - มิ.ย. 2554

ขั้นตอนการปฏิบัติ	หน่วย ดำเนินการ	ระยะเวลา ดำเนินการ
- สำหรับ อบจ. ให้พิจารณานำโครงการ (ของเทศบาลและ อบต.) ที่ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการประสานแผนฯ ระดับจังหวัด มาบรรจุในร่างแผนฯ ของ อบจ.	อบจ.	
8. ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาสามปี (กรณี อบต. เสนอร่างแผนฯ ต่อสภาท้องถิ่นให้ความเห็นชอบก่อน แล้วจึงเสนอผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติและประกาศใช้)	อปท.	ภายใน มิ.ย. 2554

ที่มา : หนังสือด่วนที่สุด ที่ มท. 0810.2/ว 294 ลงวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2554 เรื่อง แนวทางและหลักเกณฑ์การจัดทำและประสานแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ.2555-2557) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากแนวทางข้างต้นจะเห็นถึงเครื่องมือสำหรับการเชื่อมโยงแผนระหว่างแผนพัฒนาจังหวัด และ แผนพัฒนาท้องถิ่น คือ **กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**ที่เกิดจากการร่วมคิดวิเคราะห์โดยผู้บริหารท้องถิ่นทุกแห่งในพื้นที่ นอกจากนี้ ยังมีภาคประชาชนและส่วนราชการของจังหวัดที่มีหน้าที่จัดทำแผนพัฒนาจังหวัด ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งในคณะกรรมการประสานแผนฯ ระดับจังหวัด โดยที่กรอบดังกล่าว จะต้องมีความยึดโยงกับทิศทางการพัฒนาของประเทศ และจังหวัด โดยพิจารณาจากประเด็นยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนพัฒนา

จังหวัดที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหลัก และตอบสนองต่อประเด็นการพัฒนาของท้องถิ่นเอง และกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะถูกใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการกำหนดทิศทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งอีกครั้ง

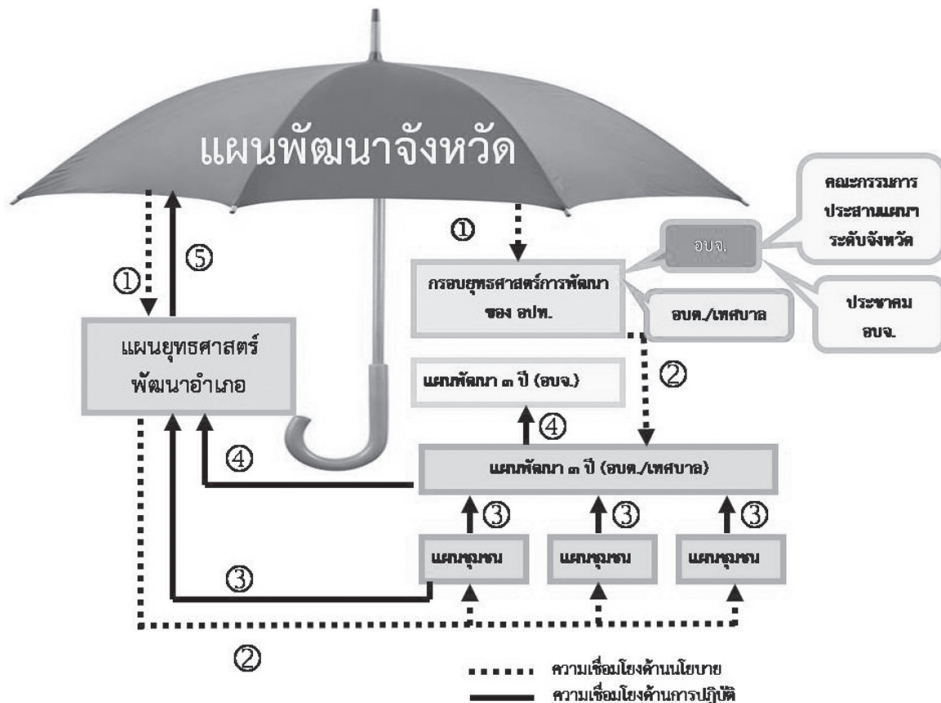

สำหรับความเชื่อมโยงระหว่างแผนพัฒนาท้องถิ่นกับแผนยุทธศาสตร์พัฒนาอำเภอ จะมีฐานที่มาจากแผนชุมชน โดยองค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลจะมีส่วนร่วมในกระบวนการทบทวนแผนชุมชน และจะนำงานบางส่วนจากแผนชุมชนไปดำเนินการ ตรงจุดนี้เองที่ชุมชนก็สามารถส่งแผนงานเข้าเป็นส่วนหนึ่งของแผน

ยุทธศาสตร์พัฒนาอำเภอได้ ซึ่งในความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียนมองว่า แผนชุมชนคือจุดเริ่มต้นการดำเนินงานของทุกหน่วยงานไม่ว่าจะเป็นแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ หรือแผนพัฒนาท้องถิ่น ดังนั้นชุมชนควรเป็นผู้ตัดสินใจร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลว่า โครงการในลักษณะเช่นไรควรจะให้หน่วยงานภายนอกหน่วยใดเข้ามาร่วมดำเนินการหรือดำเนินการให้ ดังเช่นลักษณะของการประสานแผนจากแผนผังด้านล่าง

ผังการเชื่อมโยงแผนพัฒนาในระดับพื้นที่

จากผ้งดังกล่าว จะแสดงให้เห็นถึง
การเชื่อมโยงใน 2 ระดับคือ

1. ความเชื่อมโยงด้านนโยบาย

เป็นความเชื่อมโยงที่อยู่ภายในกรอบของ
แผนพัฒนาจังหวัดว่าจังหวัดมุ่งไปในทิศทางใด
โดยอยู่บนพื้นฐานของศักยภาพของจังหวัด
(ซึ่งหมายถึงความมีอยู่ทั้งปัญหาและ
ทรัพยากร) และทุกหน่วยงานก็รับมาเป็น
ส่วนหนึ่งของนโยบายหน่วยงานด้วย

2. ความเชื่อมโยงด้านการปฏิบัติ

เป็นการคิดตั้งต้นจากปัญหาที่ประสบ
(ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการกำหนด
นโยบายของแผนพัฒนาจังหวัด) ว่าหน่วย
ปฏิบัติต่างๆ จะมีแนวทางแก้ไขปัญหายังไร
ภายใต้ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ความแตกต่าง
ของการปฏิบัติระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
และอำเภอเพื่อแก้ไขปัญหของพื้นที่ซึ่งจะมี
จุดแตกต่างที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาได้ด้วย
ตนเองเนื่องจากมีงบประมาณรองรับอยู่แล้ว
แต่มักจะเป็นปัญหาที่ไม่ใหญ่มากนักคืออยู่ใน
วิสัยที่จะดำเนินการได้เอง ในขณะที่อำเภอ
จำเป็นต้องส่งโครงการเพื่อเสนอขอของบประมาณ
จากแผนพัฒนาจังหวัดก่อนทำให้เป็นข้อได้
เปรียบของความเป็นอำเภอสำหรับการ
แก้ไขปัญหามีลักษณะใหญ่ๆ ของชุมชนได้

แต่ไม่ว่าหน่วยใดจะรับแผนชุมชน
ไปดำเนินการก็ตาม สุดท้ายแล้วประโยชน์ก็
ต้องตกอยู่ที่ประชาชนในพื้นที่ และหากนำ
ประชาชนในทุกพื้นที่มายึดโยงกัน ก็คือ
ผลประโยชน์ของประเทศชาติโดยรวม
ซึ่งหมายความว่าเป้าประสงค์ของแผน
พัฒนาทุกระดับ ตั้งแต่ระดับประเทศ
ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับท้องถิ่น
คือการสร้างความกินดีอยู่ดีให้เกิดแก่ประชาชน
นั่นเอง

การติดตามประเมินผล การบริหารงานจังหวัด และกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ

ปรียานุช เจริญผล¹
และสุรศักดิ์ เกษมสุวรรณ²

1. ผลการตรวจติดตาม

การตรวจติดตามและประเมินผลการดำเนินการตามแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัดฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 และแผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรีและผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทยได้กำหนดตัวชี้วัดที่จะใช้ในการประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงานการบริหารจัดการของจังหวัด/กลุ่มจังหวัด กระบวนการเปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่างๆ ได้แก่ ที่ปรึกษาผู้ตรวจราชการภาคประชาชน คณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด (ก.ธ.จ.) คณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชน

เพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจจังหวัด (กรอ.จังหวัด) และประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน และรับฟังความคิดเห็นข้อเสนอแนะจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต่างๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการบริหารงานจังหวัดและติดตามการบูรณาการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งการบูรณาการการทำงานของทุกภาคส่วนและเพื่อแสดงความโปร่งใสในระบบการตรวจติดตาม ซึ่งมี 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ การเบิกจ่ายงบประมาณของจังหวัด/กลุ่มจังหวัด การขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงโครงการและการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ สรุปได้ดังนี้

¹ ผู้อำนวยการส่วนตรวจราชการ สำนักตรวจราชการและเรื่องราວร้องทุกข์ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

² ผู้ช่วยผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 9 สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

1.1 การเบิกจ่ายงบประมาณของ จังหวัด/กลุ่มจังหวัด

จังหวัด/กลุ่มจังหวัดได้รับอนุมัติ งบประมาณเพื่อดำเนินการตามแผนปฏิบัติ ราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 จำนวน 17,750.99 ล้านบาท กลุ่มจังหวัด/จังหวัด มีผลการเบิกจ่ายรวม ณ สิ้นเดือน กันยายน 2553 จำนวน 11,593.15 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 65.31 ซึ่งกลุ่มจังหวัด ที่มีผลการเบิกจ่ายสูงสุด คือกลุ่มจังหวัด ภาคเหนือตอนล่าง 2 คิดเป็นร้อยละ 74.48 จังหวัดที่มีผลการเบิกจ่ายสูงสุด คือ จังหวัดอ่างทอง คิดเป็นร้อยละ 95.79

การพิจารณาแยกตามแหล่งงบประมาณ สรุปได้ดังนี้

1) งบประมาณรายจ่ายประจำปี งบประมาณ พ.ศ. 2553

จังหวัด/กลุ่มจังหวัดที่ได้รับอนุมัติ งบประมาณจำนวน 3,300 ล้านบาท มีผล การเบิกจ่ายจำนวน 2,879.37 ล้านบาท คิดเป็น ร้อยละ 87.25 ซึ่งกลุ่มจังหวัดที่มีผลการเบิก จ่ายคิดเป็นร้อยละ 100 มีจำนวน 2 กลุ่มจังหวัด

คือ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก และกลุ่ม จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 จังหวัดที่มีผลการเบิกจ่าย คิดเป็นร้อยละ 100 มีจำนวน 4 จังหวัด คือ จังหวัดสุพรรณบุรี อุดรธานี เชียงราย และหนองคาย

2) งบเงินกู้ “ไทยเข้มแข็ง 2555”

จังหวัด/กลุ่มจังหวัดที่ได้รับอนุมัติ งบประมาณจำนวน 14,450.99 ล้านบาท มี ผลการเบิกจ่าย จำนวน 8,713.78 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 60.30 ซึ่งกลุ่มจังหวัดที่มีผล การเบิกจ่ายสูงสุดคือกลุ่มจังหวัดภาคเหนือ ตอนล่าง 2 คิดเป็นร้อยละ 72.48 จังหวัด ที่มีผลการเบิกจ่ายสูงสุด คือ จังหวัดอ่างทอง คิดเป็นร้อยละ 95.81

1.2 การขอแก้ไขเปลี่ยนแปลง โครงการของจังหวัด/กลุ่มจังหวัด

โครงการและวงเงินงบประมาณ ตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 ของจังหวัด/กลุ่มจังหวัด ที่ได้รับ การจัดสรรงบประมาณจากงบเงินกู้ “ไทย เข้มแข็ง 2555” จำนวน 3,365 โครงการ งบประมาณ 14,687 ล้านบาท มีจังหวัด/กลุ่มจังหวัด เสนอขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงโครงการ

จำนวน 148 โครงการ งบประมาณ 247.97 ล้านบาท เมื่อเทียบสัดส่วนงบประมาณที่เสนอขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงโครงการต่องบประมาณทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 1.69

1.3 การมีส่วนร่วมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัดและแผนปฏิบัติการประจำปี ของจังหวัด/กลุ่มจังหวัด

การประเมินเฉพาะระดับการเข้ามามีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ แต่ยังมีได้หมายความว่ารวมถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการมีส่วนร่วม มีดังนี้

กลุ่มจังหวัดที่ได้นำความเห็นและข้อเสนอแนะไปประกอบการดำเนินการปรับปรุงแผนแล้วได้มีการนำแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอ ก.บ.ก. ให้ความเห็นชอบก่อนการนำเสนอ ก.น.จ. ซึ่งกลุ่มจังหวัดที่มีผลการประเมินระดับการมีส่วนร่วมสูงสุดคือกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 อยู่ที่ค่าร้อยละ 89

จังหวัดที่ได้นำความเห็นและข้อเสนอแนะไปประกอบการดำเนินการปรับปรุงแผนแล้ว ได้มีการนำแผนพัฒนาจังหวัดที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอ ก.บ.จ. ให้ความเห็นชอบก่อนการนำเสนอ ก.น.จ. ซึ่งจังหวัดที่มีผลการประเมินระดับการมีส่วนร่วมสูงสุดอยู่ที่ค่าร้อยละ 90 มีจำนวน 9 จังหวัด คือ จังหวัดนครนายก สระแก้ว กาญจนบุรี สุพรรณบุรี สมุทรสงคราม ลำปาง พะเยาแพร่ และน่าน

2. ผลการประเมินประสิทธิภาพของการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 นี้ การประเมินประสิทธิภาพของการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ จึงทำการประเมินได้เพียง 3 ปีจ้อย (1 - 3) โดยได้กำหนดน้ำหนักของปีจ้อยที่นำมาประเมินตามความสำคัญและความน่าเชื่อถือของข้อมูล ดังนี้

❖ ร้อยละของการเบิกจ่ายงบประมาณของจังหวัด/กลุ่มจังหวัด ร้อยละ 50

❖ ร้อยละของการขอแก้ไขเปลี่ยนแปลง
โครงการของจังหวัด/กลุ่มจังหวัด ร้อยละ 30

❖ ระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วม
ของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการ
ตามแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด
และแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด
และกลุ่มจังหวัด ร้อยละ 20 กลุ่มจังหวัดที่มี
ผลการประเมิน **ประสิทธิภาพสูงสุด** คือ
กลุ่มจังหวัด ภาคเหนือตอนล่าง 2 อยู่ที่ค่า
ร้อยละ 82.84 จังหวัดที่มีผลการประเมิน
ประสิทธิภาพสูงสุด คือ จังหวัดหนองบัวลำภู
อยู่ที่ค่าร้อยละ 94.81

3. ปัญหาและเหตุปัจจัยที่เป็น อุปสรรคต่อการบริหารงานจังหวัด และกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ

การตรวจติดตามและประเมินผลการ
ดำเนินการตามแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่ม
จังหวัดมีประเด็นปัญหาอุปสรรคสำคัญที่มี
เหตุปัจจัยที่จำเป็นต้องกำหนดแนวทาง
เร่งรัดจัดการ โดยสรุปดังนี้

**3.1 ความเข้าใจในแนวทางการ
บริหารจังหวัด/กลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ**
พบว่า มีคณะกรรมการบริหารงานจังหวัด/

กลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ./ก.บ.ก.)
ทั้งภาคราชการบางส่วนหรือมิใช่ภาคร
าชการยังไม่ค่อยเข้าใจ รวมทั้งเรื่องของ
วิสัยทัศน์และการขับเคลื่อนประเด็น
ยุทธศาสตร์หรือให้ความสำคัญกับแนวทาง
การบริหารงานจังหวัด/กลุ่มจังหวัดแบบ
บูรณาการเท่าที่ควร

**3.2 กระบวนการจัดทำแผนพัฒนา
จังหวัด/กลุ่มจังหวัดและแผนปฏิบัติ
ราชการประจำปี** ในทางปฏิบัติส่วนราชการ
ที่เป็นฝ่ายเลขานุการจะเป็นผู้จัดทำและ
ส่งข้อมูลร่างแผนให้ก.บ.จ./ก.บ.ก.ในวัน
ประชุมพิจารณาเพื่อให้ความเห็นชอบแผน
ทำให้ไม่มีระยะเวลาในการศึกษารายละเอียด
ข้อมูลจึงเป็นเพียงการรับฟังว่าแผนพัฒนา
จังหวัด/กลุ่มจังหวัดว่ามีรายละเอียดอย่างไร
ไม่สามารถให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะใน
รายละเอียดได้หรือในบางจังหวัดซึ่งมีการ
แต่งตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงานเพื่อ
พิจารณากลับกรองโครงการในแต่ละประเด็น
ยุทธศาสตร์ แต่อนุกรรมการ/คณะทำงานจะ
ได้รับรายละเอียดของแผนงาน/โครงการ
เพื่อศึกษาในระยะเวลากระชั้นชิด

3.3 การบูรณาการโครงการ การที่จังหวัด/กลุ่มจังหวัดไม่ได้รับทราบข้อมูลโครงการและงบประมาณของกระทรวง/กรมและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีแผนจะไปดำเนินการในพื้นที่จังหวัด/กลุ่มจังหวัดล่วงหน้า ทำให้เกิดความซ้ำซ้อนของโครงการ การที่จะบูรณาการโครงการระหว่างกระทรวง/กรม จังหวัด/กลุ่มจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเป็นระบบเพื่อขับเคลื่อนประเด็นยุทธศาสตร์ให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ของจังหวัด/กลุ่มจังหวัดหรือเกิดมูลค่าเพิ่มของงบประมาณที่ลงไปในพื้นที่จึงไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม

3.4 กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นเพียงการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ มิได้มีน้ำหนักต่อกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปีอย่างชัดเจนและประชาชนไม่มีช่องทางที่จะตรวจสอบว่าความต้องการหรือความคิดเห็นของตนได้รับการตอบสนองหรือไม่ อย่างไร

3.5 การประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมใน

กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปียังไม่มีประสิทธิภาพทำให้ไม่ทราบว่าแผนฯ คืออะไร มีความสำคัญและมีประโยชน์ หรือผลกระทบต่อตนเองและชุมชนอย่างไร

3.6 การจัดทำแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด ในหลายกลุ่มจังหวัดเป็นเพียงการนำโครงการของแต่ละจังหวัดมาผนวกรวมเข้าไว้ด้วยกัน มิได้มีฐานคิดจากการมีเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ร่วมกัน ไม่ได้นำสภาพปัญหาและความต้องการของแต่ละพื้นที่ในกลุ่มจังหวัดมาพิจารณาเชื่อมโยงกัน รวมทั้งปฏิทินการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดเป็นห้วงเวลาเดียวกันทุกจังหวัดจึงให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดมากกว่าแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด

3.7 ลักษณะโครงการที่ไม่ให้เสนอของบประมาณ ในจังหวัดที่ให้ความสำคัญในยุทธศาสตร์ด้านการเกษตรซึ่งต้องดำเนินการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ การขุดลอกคูคลองรวมถึงด้านคมนาคมมีความจำเป็นเพื่อใช้ในการเพาะปลูกและขนส่งสินค้าเกษตร แต่มีปัญหาอุปสรรค

ตามที่หลักเกณฑ์ของ ก.น.จ. กำหนดให้เป็นโครงการที่จังหวัด/กลุ่มจังหวัดไม่สามารถเสนอของบประมาณได้

3.8 การบริหารจัดการของกลุ่มจังหวัด เนื่องจากกลุ่มจังหวัดได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการตามแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดและแผนปฏิบัติการประจำปีของกลุ่มจังหวัดเป็นปีแรก ประกอบกับกลุ่มจังหวัดไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคล และระเบียบกฎหมายต่างๆ ที่จะรองรับการบริหารจัดการของกลุ่มจังหวัดยังไม่ชัดเจน รวมทั้งปัญหาของอัตรากำลังในสำนักงานบริหารยุทธศาสตร์ (OSM) ที่มีไม่เพียงพอและขาดศักยภาพ จึงทำให้การดำเนินโครงการเพื่อขับเคลื่อนประเด็นยุทธศาสตร์ของกลุ่มจังหวัดล่าช้าและขาดประสิทธิภาพ

3.9 การดำเนินโครงการที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากเงินกู้ “ไทยเข้มแข็ง 2555” เนื่องจากได้รับการจัดสรรงบประมาณล่าช้า และระเบียบหลักเกณฑ์การดำเนินโครงการกำหนดไว้หลายขั้นตอน ทำให้การดำเนินโครงการล่าช้าไม่เป็นไปตามกรอบระยะเวลาของแผนการปฏิบัติงานที่จังหวัด/กลุ่มจังหวัดกำหนด จึงส่งผลต่อ

การขับเคลื่อนประเด็นยุทธศาสตร์เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ของจังหวัด/กลุ่มจังหวัดล่าช้ากว่าที่ได้กำหนดไว้

4. ข้อเสนอแนะจากการเร่งรัด ติดตาม และประเมินผล ของผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรีและผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย เพื่อประกอบการพิจารณาดำเนินการในระดับนโยบาย

4.1 ข้อเสนอแนะของผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี

1) ควรมีการหารือกับกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และสำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อพิจารณาหาแนวทางในการกำหนดมาตรการในการจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปและเฉพาะกิจให้แก่ อบต. โดยมีมาตรการหรือเงื่อนไขให้ อบต. ต้องดำเนินโครงการที่อยู่ในแผนพัฒนาจังหวัดหรือสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด

2) ควรให้ ก.น.จ. พิจารณาปรับปรุงและกำหนดแนวทางในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนต่อแผนพัฒนาจังหวัด เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในจังหวัดอย่างแท้จริง

3) ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 ก.น.จ. ได้ผ่อนคลายนโยบายให้จังหวัดที่มียุทธศาสตร์ด้านการเกษตรสามารถพัฒนาแหล่งน้ำโดยใช้งบประมาณของจังหวัดได้ในสัดส่วนที่เหมาะสมแล้ว ซึ่งก็น่าจะช่วยให้ปัญหานี้คลี่คลายไปได้ระดับหนึ่ง และเพื่อให้การจัดทำโครงการพัฒนาแหล่งน้ำ โครงการขุดลอก คู คลอง ขุดสระน้ำไม่เป็นโครงการขุดลอกซ้ำซาก ควรกำหนดให้มีการปลูกหญ้าแฝกหรือพืชชนิดอื่นที่ป้องกันการพังทลายของดินไว้ในโครงการด้วยโดยเฉพาะในพื้นที่ที่เป็นดินทรายหรือบริเวณที่มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูง ทำให้โครงการดังกล่าวเกิดความคุ้มค่ามากขึ้น

4.2 ข้อเสนอแนะของผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย

1) กรอบการจัดทำแผนพัฒนาทุกระดับนอกจากจะสามารถจัดให้อยู่ในมิติตามประเด็นยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้แล้ว **ควรเพิ่มมิติด้านผลผลิต 5 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย ผลผลิตด้านเศรษฐกิจ**

ด้านสังคม ด้านบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านความมั่นคงและความสงบ และด้านการบริหารจัดการ ซึ่งสอดคล้องกับผลผลิตภาพใหญ่ของรัฐบาล

2) พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. 2551 มาตรา 13

3) กำหนดให้ ก.บ.ก. มีอำนาจหน้าที่กำกับ ให้คำแนะนำ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด และแผนปฏิบัติการประจำปีของกลุ่มจังหวัด และรายงาน ก.น.จ. ดังนั้น **ควรมีการกำหนดเพิ่มเติมในมาตรา 13 วรรคท้าย ให้ ก.บ.ก. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดและแผนปฏิบัติการประจำปีของกลุ่มจังหวัด** รายงานต่อ ก.บ.ก. ก่อนที่จะเสนอ ก.น.จ. ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการฯ ควรประกอบด้วยผู้แทนของทุกจังหวัดที่อยู่ในกลุ่มจังหวัด

Value Chain and Supply Chain

ห่วงโซ่คุณค่า และห่วงโซ่อุปทาน

สำนักพัฒนาและส่งเสริม
การบริหารราชการจังหวัด¹

ในยุคโลกาภิวัตน์และการแข่งขันในตลาดที่สูงมากในยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านการตลาด เทคโนโลยี ธุรกิจ และความต้องการใหม่ๆ ของลูกค้า เป็นเรื่องยากที่จะรักษาความได้เปรียบในการแข่งขันอย่างต่อเนื่อง จึงจำเป็นต้องมีความร่วมมือระหว่างหน่วยธุรกิจไปพร้อมกัน เพื่อรักษาและสร้างมูลค่าให้เกิดขึ้นในสายตาลูกค้า รวมถึงการเพิ่มความได้เปรียบต่อคู่แข่งในตลาดจึงได้เกิดหลักการใหม่ในการบริหารธุรกิจ ตลาด และอุตสาหกรรม ขึ้นมาว่า ธุรกิจไม่สามารถดำเนินอยู่ได้เพียงผู้เดียว การดำเนินธุรกิจอุตสาหกรรมในยุคนี้ จำเป็นที่จะต้องหันมาจับมือกับธุรกิจรอบตัว จึงได้ริเริ่มการใช้เครื่องมือที่เรียกว่า **ห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain)** เพื่อช่วยแยกแยะ

กิจกรรมต่างๆ ซึ่งมีความสำคัญเชิงกลยุทธ์ต่อการแข่งขันในตลาด ธุรกิจรอบตัวที่กล่าวถึงนี้จะรวมทั้งในแนวดิ่งและแนวราบ ความร่วมมือระหว่างธุรกิจแนวดิ่ง จะรวมถึงธุรกิจที่ก่อให้เกิดผลผลิตจริงในสายการผลิตของตน ตั้งแต่ผู้จัดหาวัตถุดิบ ผู้จัดส่ง ผู้ผลิต ผู้กระจายสินค้าและลูกค้า ส่วนความร่วมมือในแนวราบนั้นจะรวมถึงธุรกิจที่มีลักษณะส่งเสริมหรือสนับสนุนหรือเป็นคู่ค้าที่มีประโยชน์ก่อให้เกิดการเพิ่มผลผลิต หรือยกระดับความสามารถของตนได้ ซึ่งอาจจะเป็นธุรกิจที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน แนวคิดการหันมาจับมือกับธุรกิจรอบตัวนี้เป็นแนวคิดที่เรียกว่า **ห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain)** ซึ่งจะกล่าวถึงรายละเอียด ดังนี้

¹ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

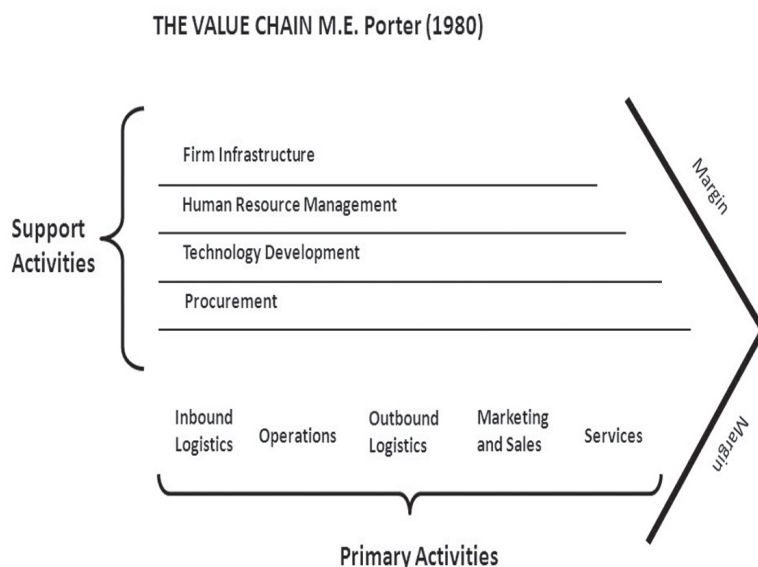
Value Chain ห่วงโซ่คุณค่า

Porter (1985) ได้เสนอแบบจำลองห่วงโซ่คุณค่าไว้ โดยมุ่งให้ความสำคัญกับกิจกรรมในโซ่คุณค่าของแต่ละหน่วยธุรกิจ ตั้งแต่การจัดหาแหล่งวัตถุดิบ การแปรรูป ตลอดจนถึงกระบวนการส่งมอบสินค้าและบริการให้กับลูกค้า โดยมุ่งสร้างความสามารถในการแข่งขันทางธุรกิจ ด้วยการวิเคราะห์มูลค่าเพิ่มที่เกิดขึ้นในแต่ละขั้นตอนหรือกิจกรรม ดังนั้น ห่วงโซ่คุณค่าจึงเป็นการเชื่อมโยงกิจกรรมต่างๆ ที่สร้างมูลค่าเพิ่ม (Value – Creation Activities) และเกิดการเชื่อมโยงกับคู่ค้าในโซ่อุปทานด้วยกัน การเชื่อมโยงกิจกรรมที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกองค์กรส่งผลต่อศักยภาพในการแข่งขัน (Competitive position)

Porter ได้จำแนกคุณค่าของกิจกรรมภายในองค์กรออกเป็น 2 กิจกรรม คือ

กิจกรรมหลัก (Primary Activities) และ **กิจกรรมสนับสนุน** (Support Activities) โดยกิจกรรมทุกประเภทมีส่วนในการช่วยเพิ่มคุณค่าให้กับสินค้าหรือบริการของบริษัท กิจกรรมหลัก 5 กิจกรรม เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตหรือสร้างสรรค์สินค้าหรือบริการ การตลาด และการขนส่งสินค้าหรือบริการไปยังผู้บริโภคประกอบด้วย Inbound Logistics กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการขนส่ง การจัดเก็บและการแจกจ่ายวัตถุดิบ Operations กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนหรือแปรรูปวัตถุดิบให้ออกมาเป็นสินค้าเป็นขั้นตอนการผลิต Outbound Logistics กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บรวบรวม จัดจำหน่ายสินค้าและบริการไปยังลูกค้า Marketing and Sales กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการชักจูงให้ลูกค้าซื้อสินค้าและบริการ Customer Services กิจกรรมที่ครอบคลุมถึง

ภาพที่ 1 แผนภาพห่วงโซ่คุณค่า

การให้บริการเพื่อเพิ่มคุณค่าให้กับสินค้า รวมถึงการบริการหลังการขาย

ส่วนกิจกรรมสนับสนุนเป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้กิจกรรมหลักสามารถดำเนินไปได้ ประกอบด้วย Procurement กิจกรรมในการจัดซื้อ - จัดหา input เพื่อมาใช้ในกิจกรรมหลัก Technology Development กิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาเทคโนโลยีที่ช่วยในการเพิ่มคุณค่าให้สินค้าและบริการหรือกระบวนการผลิต Human Resource Management กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรบุคคล ตั้งแต่วิเคราะห์ความต้องการ สรรหาและคัดเลือก ประเมินผล พัฒนา ฝึกอบรม ระบบเงินเดือนค่าจ้างและแรงงาน Firm Infrastructure โครงสร้างพื้นฐานขององค์กร ได้แก่ ระบบบัญชี ระบบการเงิน การบริหารจัดการขององค์กรซึ่งกิจกรรมหลักข้างต้นจะทำงานประสานงานกันได้ดีจนก่อให้เกิดคุณค่าได้นั้น จะต้องอาศัยกิจกรรมสนับสนุนทั้ง 4 กิจกรรมและนอกจากกิจกรรมสนับสนุนจะทำหน้าที่สนับสนุนกิจกรรมหลักแล้ว กิจกรรมสนับสนุนยังจะ

ต้องทำหน้าที่สนับสนุนซึ่งกันและกันอีกด้วย และจะเห็นได้ว่าระบบสารสนเทศจะเป็นองค์ประกอบหนึ่งในห่วงโซ่คุณค่าในส่วนของการพัฒนาเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ในการวางแผน การดำเนินงาน การตัดสินใจและการควบคุม โดยจะต้องทำหน้าที่สนับสนุนเชื่อมต่อกิจกรรมในทุกๆ องค์ประกอบของห่วงโซ่คุณค่า เป็นการสร้างความได้เปรียบในเชิงแข่งขันของธุรกิจหรือองค์กรเป็นอย่างดี การใช้เมล็ดพันธุ์ การปรับปรุงดิน การจัดการระบบน้ำ การจัดการศัตรูพืช เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรมีมาตรฐานในการเพาะปลูก ได้ข้าวที่มีคุณภาพและได้ผลผลิตสูง กระบวนการหลักหลังเก็บเกี่ยว (Post - Harvest) เป็นกระบวนการเพื่อการแปรสภาพผลผลิตที่มีมาตรฐานและสามารถพัฒนาคุณภาพ

จากแผนภาพสามารถอธิบายกระบวนการงานในการพัฒนาข้าวหอมมะลิเพื่อการส่งออกตามห่วงโซ่คุณค่าข้าวหอมมะลิ ได้ดังนี้

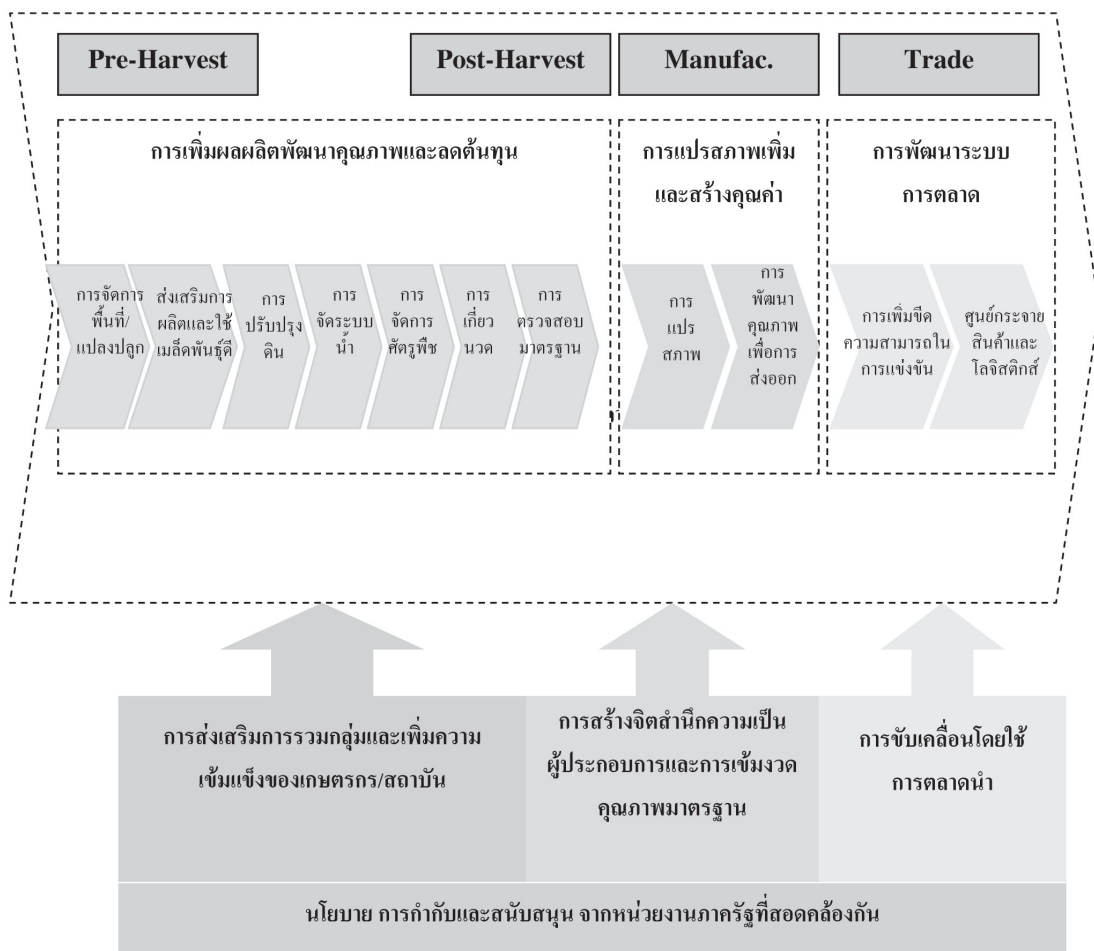
กระบวนการหลักในการพัฒนาข้าวหอมมะลิเพื่อการส่งออกประกอบด้วย 4

กระบวนการ คือ กระบวนการหลักก่อนการเก็บเกี่ยว (Pre - Harvest) เป็นกระบวนการที่เริ่มตั้งแต่การเตรียมพื้นที่ปลูก การจัดการพื้นที่และแปลงปลูก การส่งเสริมการผลิตและสินค้าข้าวหอมมะลิรวมถึงการเพิ่มและสร้างมูลค่าเพิ่มให้ข้าวหอมมะลิ เพื่อการส่งออก กระบวนการหลักด้านอุตสาหกรรม (Manufacturing) เป็นกระบวนการเพื่อการแปรรูปผลผลิตที่มีมาตรฐานและสามารถพัฒนาคุณภาพสินค้าข้าวหอมมะลิ รวมถึง

การเพิ่มและสร้างมูลค่าเพิ่มให้ข้าวหอมมะลิเพื่อการส่งออกและกระบวนการหลักด้านการค้า (Trading) เป็นกระบวนการที่ส่งเสริมกระบวนการในด้านการตลาดและโลจิสติกส์ของข้าวหอมมะลิซึ่งเกี่ยวข้องกับการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและศูนย์กระจายสินค้าและโลจิสติกส์ โดยกระบวนการหลักนั้นจะประกอบด้วย 3 กระบวนการย่อย (Sub - process) คือ กระบวนการเพิ่มผลผลิต พัฒนาคุณภาพ และลดต้นทุน

ภาพที่ 2 การใช้ Value Chain Model ในการพัฒนาข้าวหอมมะลิเพื่อการส่งออก

กระบวนการแปรสภาพ เพิ่มและสร้างคุณค่า และกระบวนการพัฒนาระบบการตลาด

ดังนั้น จึงพอสรุปความหมายและแนวคิดของห่วงโซ่คุณค่าได้ว่าเป็นการศึกษา การดำเนินการที่เกิดขึ้นในห่วงโซ่คุณค่า โดย **ให้ความสำคัญกับกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์และการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าของห่วงโซ่คุณค่าวงจร** ของห่วงโซ่คุณค่าจะต้องมองความสัมพันธ์ของกิจกรรมต่างๆ อย่างครบวงจร โดยพิจารณาว่ากระบวนการใดบ้างที่มีความสำคัญจากต้นน้ำถึงปลายน้ำและ **กำหนดผู้รับผิดชอบหรือเจ้าภาพของแต่ละกระบวนการให้ชัดเจน** โดยแยกบทบาทให้ชัดเจนว่า ใครมีหน้าที่อย่างไร เพื่อที่จะนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน

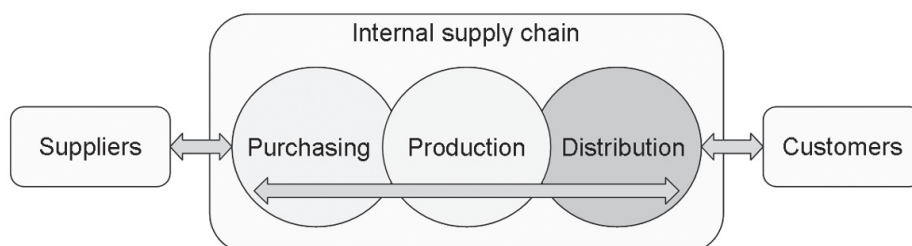
Supply Chain ห่วงโซ่อุปทาน

ห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) คือ กระบวนการที่เชื่อมโยงการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า ปลายทางทั้งในด้านสินค้าและบริการ เพื่อให้ลูกค้ามีความพึงพอใจสูงสุด ประกอบด้วย

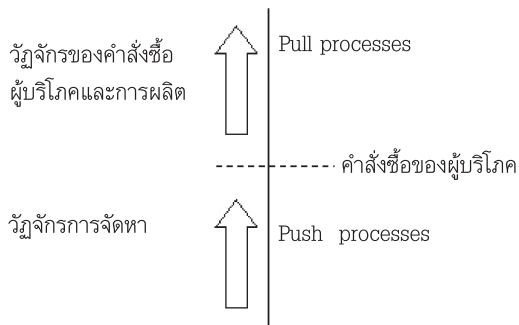
จุดที่สำคัญ คือ ผู้ส่งมอบ (Suppliers) โรงงานผู้ผลิต (Manufactures) ศูนย์กระจายสินค้า (Distribution centers) และร้านค้าย่อยและลูกค้าหรือผู้บริโภค (Retailers or customers) ทั้งนี้ความสำเร็จที่จะเกิดขึ้นในห่วงโซ่อุปทาน จะประกอบด้วยการไหลเวียนของข้อมูล ข่าวสาร สินค้าและเงินทุนซึ่งจะอยู่ระหว่างขั้นตอนแต่ละกระบวนการในการตอบสนองต่อความพึงพอใจของลูกค้า

กระบวนการในห่วงโซ่อุปทานที่ขึ้นอยู่กับ การดำเนินงานที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการของผู้บริโภค สามารถแบ่งได้เป็น 2 แบบ คือ **กระบวนการดึง (Pull)** เป็นการดำเนินการโดยการเริ่มจากคำสั่งการสั่งซื้อของผู้บริโภค โดยสามารถรู้ความต้องการของผู้บริโภคที่แน่นอน และกระบวนการผลัก (Push) เป็นการดำเนินการ โดยการผลิตก่อนคำสั่งการสั่งซื้อของผู้บริโภคซึ่งเป็นการความต้องการที่ไม่แน่นอนต้องมีการพยากรณ์ล่วงหน้า

ภาพที่ 3 แผนภาพห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain)

ภาพที่ 4 ลักษณะของห่วงโซ่อุปทาน แบบ Push/Pull

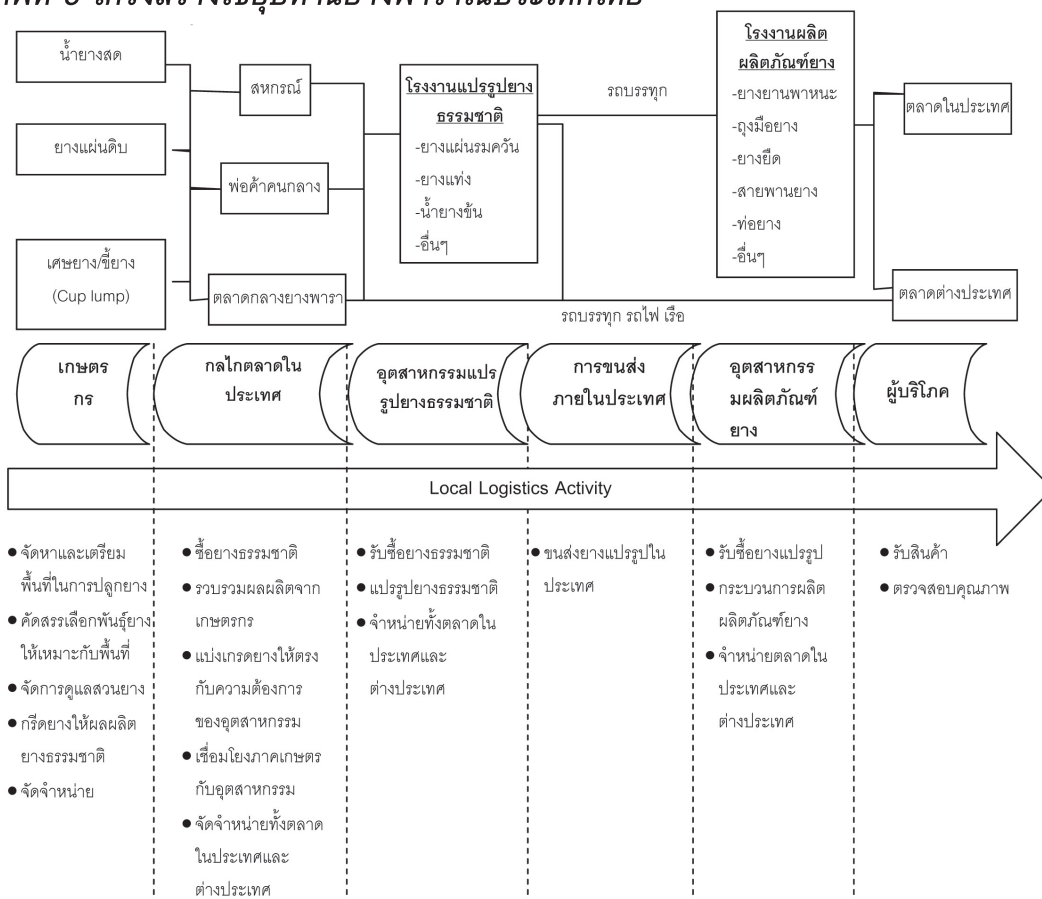

การจัดการห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain Management) ประกอบไปด้วย ขั้นตอนต่างๆ ขั้นตอนที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรง และทางอ้อมที่มีต่อการตอบสนองความต้องการ ของลูกค้า ซึ่งไม่เพียงแต่อยู่ในส่วนของผู้ผลิต และผู้จัดส่งวัตถุดิบเท่านั้น แต่รวมถึงส่วน ของผู้จัดส่งคลังสินค้า พ่อค้าคนกลางและ ลูกค้าอีกด้วย สิ่งที่เป็นตัวเชื่อมต่อองค์ประกอบ ต่างๆ ในห่วงโซ่อุปทาน คือ สายสัมพันธ์ทางธุรกิจ (Business Relationship) ตั้งแต่ต้นน้ำ (Upstream) ถึงปลายน้ำ (Downstream) ซึ่งการมีสายสัมพันธ์ที่ดีในทางธุรกิจจะทำให้ เกิดความไว้วางใจ (Trust) นำไปสู่การเป็น พันธมิตรทางธุรกิจ (Business Alliance) และจะทำให้การดำเนินงานภายในห่วงโซ่อุปทาน เป็นผลในทางปฏิบัติมากขึ้น ทั้งนี้ การดำเนินงาน ภายในห่วงโซ่อุปทานจะพิจารณาถึงผลการ ดำเนินงานในระยะยาวของธุรกิจที่จะก่อให้เกิด ประโยชน์ร่วมกันของทุกฝ่าย (Mutually Benefit) กลยุทธ์ในการแข่งขันคือการระบุความต้องการ ของลูกค้าซึ่งองค์กรจะต้องตอบสนอง

ความต้องการนั้น เพื่อที่จะทำให้เกิดความ พึงพอใจในผลิตภัณฑ์หรือบริการของตน ดังนั้น กลยุทธ์ในการแข่งขันขององค์กรจะได้รับการ กำหนดบนพื้นฐานของการให้ความสำคัญ ของลูกค้า โดยจะมุ่งเป้าหมายที่ลูกค้าหนึ่งกลุ่ม หรือมากกว่านั้น โดยพยายามที่จะตอบสนอง ความต้องการของลูกค้าคือการบรรลุถึง ความเหมาะสมเชิงกลยุทธ์ขององค์กรจะ เชื่อมโยงอยู่กับสิ่งสำคัญคือ เป้าหมายของ กลยุทธ์ห่วงโซ่อุปทานซึ่งเป็นการทำให้เกิด ความสมดุลระหว่างการตอบสนองความต้องการ ของลูกค้าและประสิทธิภาพจะมีผลในด้าน ความเหมาะสมเชิงกลยุทธ์กับกลยุทธ์เชิงการ แข่งขัน ในการที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายนี้ องค์กรจะต้องพิจารณาถึงการใช้ตัวขับเคลื่อน ห่วงโซ่อุปทานทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ สินค้าคงคลัง การขนส่ง สิ่งอำนวยความสะดวกและข้อมูล ข่าวสาร

จากแผนภาพเป็นตัวอย่างการวิเคราะห์ ห่วงโซ่อุปทานยางพาราในประเทศไทยโดย ห่วงโซ่อุปทานยางพาราเริ่มต้นจากเกษตรกร เตรียมพื้นที่ปลูกยาง โดยจะคัดสรรพันธุ์ยาง ให้เหมาะสมกับพื้นที่ จัดการดูแลสวนยาง จนกว่าจะให้ผลผลิต ได้แก่ น้ำยางสด ยางแผ่นดิบ และเศษยาง ซึ่งผลผลิตเหล่านี้ เกษตรกรจะขายให้กับกลไกตลาดภายใน ประเทศประกอบด้วย สหกรณ์พ่อค้าคนกลาง และตลาดกลางยางพาราทำหน้าที่เป็นตัวกลาง ในการเก็บรวบรวมยางธรรมชาติจากเกษตรกร ให้กับโรงงานแปรรูปยางธรรมชาติในประเทศ

ภาพที่ 5 โครงสร้างโซ่อุปทานยางพาราในประเทศไทย

เมื่อโรงงานแปรรูปยางธรรมชาติรับซื้อยาง จะนำมาผ่านกระบวนการแปรรูปเป็นยางแปรรูปชนิดต่างๆ เช่น ยางแผ่นรมควัน ยางแท่ง และน้ำยางข้น เป็นต้น เพื่อใช้ในอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางภายในประเทศ และเพื่อการส่งออกเป็นส่วนใหญ่ ขนส่งจากสวนยางพารา ทั้งทางถนน ทางราง และทางน้ำ เพื่อนำยางแปรรูปส่งให้กับ โรงงานผลิตผลิตภัณฑ์ยาง ได้แก่ โรงงานผลิตยางยานพาหนะ โรงงานผลิตถุงมือยาง โรงงานผลิตยางยืด และโรงงานผลิตยางรัดของการกระจายตัวอยู่ทั่วประเทศและโรงงาน

แปรรูปยางธรรมชาติมีการกระจายตัวตามพื้นที่ปลูกยางพารา แต่โรงงานผลิตผลิตภัณฑ์ยางมีการกระจุกตัวอยู่ในภาคกลางและภาคตะวันออกของประเทศ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีกระบวนการขนส่งภายในประเทศ

ตารางเปรียบเทียบ ห่วงโซ่อุปทาน (Supply chain) และห่วงโซ่คุณค่า (Value chain)

ประเด็น เปรียบเทียบ	Supply chain	Value chain
นิยาม	- การจัดการการไหลทั้งหมดของสินค้าจากซัพพลายเออร์ถึงผู้บริโภคท้ายสุด - โดยพิจารณาถึงการบูรณาการของกระบวนการทางธุรกิจในโซ่อุปทาน	- ห่วงโซ่ของกิจกรรมที่ทำให้ผลผลิตมีคุณค่ามากกว่าผลรวมของคุณค่าในแต่ละกิจกรรม
จุดเน้น	- เน้นที่กิจกรรมต้นน้ำเพื่อบูรณาการซัพพลายเออร์และกระบวนการของผู้ผลิต - ต้นทุนและประสิทธิภาพในการจัดส่ง - ลดของเสีย	- เน้นที่กิจกรรมปลายน้ำเพื่อสร้างคุณค่าในสายตาของลูกค้า
วัตถุประสงค์	- เพื่อลดต้นทุน - เพื่อเติมเต็มความต้องการของลูกค้าให้สามารถใช้ทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด รวมถึงความสามารถในการกระจายสินค้าและแรงงาน	- เพื่อเพิ่มคุณค่าโดยตัดกิจกรรมที่ไม่จำเป็นออกไปและเพิ่มกิจกรรมบางอย่างที่ทำให้คุณค่าเพิ่มขึ้น
ขอบเขต	- เริ่มตั้งแต่การจัดหาวัตถุดิบจนถึงการส่งมอบผลิตภัณฑ์ หรือตั้งแต่ซัพพลายเออร์ของซัพพลายเออร์จนถึงลูกค้าของลูกค้า	- เริ่มตั้งแต่การจัดหาวัตถุดิบจนถึงการส่งมอบผลิตภัณฑ์

โดยสรุปแล้ว การจัดการห่วงโซ่อุปทานเป็นการจัดการเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าปลายทางโดยเกิดจากการร่วมมือ

กันในการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ เพื่อให้การไหลของสินค้า ข้อมูล และเงิน เป็นไปได้อย่างสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

กฤษณา จันทร์คล้าย.การวิเคราะห์โซ่อุปทานยางพาราของการสร้างมูลค่าเพิ่ม.หลักสูตรปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิศวกรรมระบบการผลิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.

นิภา หวังสินทวีกุล.ห่วงโซ่อุปทานของมะม่วงพันธุ์น้ำดอกไม้ เพื่อการส่งออกในประเทศไทย.หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิตบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2550.

บุณทรี จันทร์กลับ.การวิเคราะห์โซ่คุณค่าของข้าวในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง. หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการด้านโลจิสติกส์บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.

มุนินทร์ ลพบุรี. การศึกษาปัจจัยสำคัญแห่งความสำเร็จในการจัดการโซ่อุปทานในอุตสาหกรรมค้าปลีก. หลักสูตรวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550.

สถาบันยุทธศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยขอนแก่นและสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.ห่วงโซ่คุณค่า (Value

Chain) ข้าวหอมมะลิ เพื่อการส่งออก. 2549.

อภิชาติ โสภางค์และคณะ. โครงการ “การศึกษาระบบจัดการโซ่อุปทานของลำไยสดในประเทศไทย”. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2551.

Andrew Feller, Dan Shunk, and Tom Callarman. (2006). *Value Chains Versus Supply Chains*. BP Trends, March,1-7.

Anna Nagurney: *Supply Chain Network Economics: Dynamics of Prices, Flows, and Profits*, Edward Elgar Publishing, 2006, ISBN 1-84542-916-8

Chen, I. J., Paulraj, A. (2004) : Towards a theory of supply chain management : the constructs and measurements. In *Journal of Operations Management*, 22/2 : 119 - 150

Martin, James (1995). *The Great Transition : Using the Seven Disciplines of Enterprise Engineering*. New York : AMACOM. ISBN 978-0814403150., particularly the Con Edison example.

Microlinks (2009) [Value Chain Development Wiki
http://apps.develebridge.net/amap/index.php/Value_Chain_Development] Washington, D.C.: USAID.

Mitchell, J., Coles, C., and Keane, J. (2009) Upgrading along value chains: Strategies for poverty reduction in Latin America London, UK: COPLA Global - Overseas Development Institute.

Oliver R.K., Webber, M.D., 1982, "Supply - chain management : logistics catches up with strategy", Outlook, Booz, Allen and Hamilton Inc.

Reprinted 1992, in Logistics: The Strategic Issues, ed. M Christopher, Chapman Hall, London, pp.63 - 75.
Porter, M. E. (1996). What is strategy? Harvard Business Review, November-December, 61-78.
The value chain
SCC Supply Chain Council, SCOR Model
Selecting a Third Party Logistics (3PL) Provider Martin Murray, about.com
"The Horizontal Corporation". *Business Week*. 1993-12-20.
the Supply Chain Management Institute - framework

จังหวัดลำปาง กับการดำเนินโครงการคนอยู่ร่วมกับป่า อย่างยั่งยืนตามแนวพระราชดำริ (FOOD BANK)

อริคม สุพรรณพงศ์¹

ความเป็นมา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถได้พระราชทานความห่วงใยปัญหาการบุกรุกและการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าที่ส่งผลกระทบต่อความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาโดยตลอด โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคเหนือที่เป็นพื้นที่ป่าต้นน้ำลำธารที่สำคัญของประเทศที่ใช้ประโยชน์ในการเกษตรและการอุปโภคบริโภคของประชาชนชาวไทยมาโดยตลอด สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงมีพระราชเสาวนีย์แก่ประชาชนทุกหมู่เหล่า ดังความว่า “**พระเจ้าอยู่หัวเป็นน้ำ ฉันจะ**

เป็นป่า ป่าที่ถวายความจงรักภักดีต่อน้ำ
พระเจ้าอยู่หัวสร้างอ่างเก็บน้ำ ฉันจะ
สร้างป่า” สิ่งที่พระองค์ท่านมีความปรารถนาอย่างที่สุด คือ ทำอย่างไรให้ป่าอยู่ได้และคนอยู่ได้ มีความอุดมสมบูรณ์ทั้งผืนป่าและประชาชน ของพระองค์ท่านมีความสุข

จากพระราชเสาวนีย์ดังกล่าว จังหวัดลำปางซึ่งเป็น 1 ใน 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน ที่มีพื้นที่จังหวัด ประมาณ 7.8 ล้านไร่เศษ โดยเป็นพื้นที่ป่าปกคลุม (forest cover) ประมาณ 5.4 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 67.40 ของเนื้อที่จังหวัด พื้นที่ป่าส่วนใหญ่ เป็นพื้นที่ป่าต้นน้ำลำธารที่สำคัญของแม่น้ำวังและแม่น้ำยมบางส่วน ปัจจุบันเกิดความเสื่อมโทรม

¹ ผู้ว่าราชการจังหวัดลำปาง

ของทรัพยากรป่าไม้ทั้งจากการบุกรุกทำลายป่า การลักลอบตัดไม้ทั้งโดยเจตนาและโดย ความรู้เท่าไม่ถึงการ ได้ส่งผลกระทบทั้งทาง ด้านสิ่งแวดล้อม การเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ ชีวิตความเป็นอยู่ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สุขอนามัยของประชาชนเสื่อมทรามลง เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างประชาชน กับข้าราชการที่มีหน้าที่ดูแลรักษาป่า ความขัดแย้งระหว่างประชาชนกับประชาชน ในการแย่งชิงทรัพยากร ความขัดแย้ง ระหว่างหน่วยงานราชการด้วยกัน เป็นต้น ดังนั้น การแก้ไขปัญหาดังกล่าว จังหวัดลำปาง ได้น้อมนำแนวพระราชดำริและพระราช เสาวนีย์ที่ได้ทรงพระราชทานไว้มาปรับใช้ให้ เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยมุ่งเน้นการนำสิ่งที่พระองค์ท่านได้ทำไว้ เป็นตัวอย่างอยู่แล้วไปส่งเสริมให้ประชาชน เกิดความรู้ความเข้าใจ มีการพัฒนาต่อยอด อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ สภาพปัญหา สภาพชุมชน และเป็นไปตาม ความต้องการที่แท้จริงของประชาชนบนพื้นฐาน ของ A – F – P (area-function-participation)

ที่เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยเน้นการดำเนินการให้มีความครอบคลุม มิติในด้านต่างๆ ดังนี้

1. มิติในด้านการบริหารจัดการ ทรัพยากรป่าไม้อย่างยั่งยืน
2. มิติในด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ สังคม ของประชาชนในพื้นที่ โครงการ
3. มิติในด้านการสร้างเครือข่าย การเรียนรู้สู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม
4. มิติในด้านการบริหารจัดการ องค์กร โดยชุมชน

**ผู้ว่าราชการจังหวัดลำปาง
เป็นประธานเปิดงาน ประชาชนร่วมสร้าง
ฝายชะลอน้ำ (Check Dam)**

ชาวลำปางสร้างฝายถวายเป็นหลวง
เมื่อ 9 ธันวาคม 2553

ผู้ว่าราชการจังหวัดลำปางได้ตระหนักถึงความสำคัญในปัญหาดังกล่าว และได้กำหนดเป้าประสงค์การพัฒนาจังหวัดทั้งในด้านการเสริมสร้างวิถีชีวิตตามแนวทางหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ และการส่งเสริม และพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อรักษาสีเขียวและลดภาวะโลกร้อนไว้ภายใต้กรอบวิสัยทัศน์ของจังหวัดลำปาง จึงได้บูรณาการการทำงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการตามโครงการคนอยู่ร่วมกับป่าอย่างยั่งยืนตามแนวพระราชดำริ เพื่อจะได้เป็นตัวอย่างในการแก้ไขปัญหาการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้และส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดลำปาง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ได้อย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งจะได้จัดเป็นศูนย์เรียนรู้คนอยู่ร่วมกับป่าอย่างยั่งยืนตามแนวพระราชดำริ ให้ผู้ปฏิบัติงานทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน องค์กรพัฒนาภาคเอกชน ฯลฯ ได้นำไปขยายผลให้ครอบคลุมทั่วทั้งจังหวัดลำปางต่อไปอีกด้วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสนองต่อพระราชดำริของทั้งสองพระองค์ในการแก้ไขปัญหาลักลอบตัดไม้ทำลายป่าตามแนวทางคนอยู่ร่วมกับป่าอย่างยั่งยืน

2. เพื่อให้ทุกส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน และองค์กรภาคเอกชนมีหน้าที่รับผิดชอบร่วมกันแก้ไขปัญหาลักลอบตัดไม้ทำลายทรัพยากรป่าไม้บรรลุผลอย่างเป็นรูปธรรม และให้มีหน่วยงาน/องค์กรรับผิดชอบดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

3. เพื่อเป็นการอนุรักษ์พันธุ์พืช/ เพาะพันธุ์สัตว์ และขยายพันธุ์สัตว์ที่หายากคืนสู่ธรรมชาติ

4. เพื่อเป็นการช่วยเหลือราษฎรในพื้นที่ให้มีคุณภาพชีวิต สภาพเศรษฐกิจ สังคมที่ดีขึ้น ด้วยการส่งเสริมและเกื้อกูลการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้อย่างยั่งยืน

5. เพื่อเป็นการส่งเสริมองค์กรและประชาชนในพื้นที่ ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และเข้ามามีบทบาทในการดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้

รายละเอียดของโครงการ

1. จัดตั้งศูนย์เรียนรู้คนอยู่ร่วมกับป่าอย่างยั่งยืนตามแนวพระราชดำริ จังหวัดลำปาง (FOOD BANK) เพิ่มจำนวน 5 ศูนย์ ประกอบด้วย

1.1 พื้นที่อุทยานแห่งชาติถ้ำผาไท ตำบลวังทอง อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง

1.2 พื้นที่วนอุทยานม่อนพระยาแช่ ตำบลพิชัย อำเภอเมืองฯ จังหวัดลำปาง

1.3 พื้นที่บ้านสบสัน ตำบลร่องเคาะ อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง

1.4 พื้นที่ตำบลบ้านหวด อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง

1.5 พื้นที่ตำบลนาปราบ อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง

2. จัดทำแปลงสาธิตและแปลงป่าพื้นบ้าน-อาหารชุมชน และแปลงสาธิตปลูกไม้ใช้สอยอเนกประสงค์ จำนวน 10 แห่ง ประกอบด้วย

2.1 พื้นที่โครงการพัฒนาป่าไม้ตามแนวพระราชดำริ บ้านทุ่งจี้ ตำบลทุ่งกว๋าว อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

2.2 พื้นที่บริเวณโครงการกัวคองมา-อุทยานแห่งชาติถ้ำผาไท ตำบลทุ่งผิ่ อำเภอลำปาง

2.3 พื้นที่บริเวณบ้านไผ่งาม-นาไหม้ เขตติดต่ออุทยานแห่งชาติถ้ำผาไท ตำบลเมืองมาย อำเภอลำปาง

2.4 พื้นที่บริเวณบ้านแม่เม่า-บ่อสีเหลี่ยม อุทยานแห่งชาติถ้ำผาไท ตำบลทุ่งผิ่ อำเภอลำปาง

2.5 พื้นที่บริเวณวนอุทยานม่อนพระยาแช่ ตำบลพิชัย อำเภอเมืองฯ จังหวัดลำปาง

2.6 พื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่สะพานหิน ตำบลแม่หมอก อำเภอลำปาง

2.7 พื้นที่บริเวณบ้านทุ่งศาลา ตำบลนาแก อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง

2.8 พื้นที่บริเวณบ้านสบสัน ตำบลร่องเคาะ อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง

2.9 พื้นที่บริเวณบ้านนาปราบ อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง

2.10 พื้นที่บริเวณบ้านท่าเวียง ตำบลเวียงมอก อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง

3. จัดตั้งเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้คนอยู่ร่วมกับป่าอย่างยั่งยืนตามแนวพระราชดำริ ขยายจากหมู่บ้านเป้าหมายหลัก ไปสู่เป้าหมายรอง

ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ

1. จำนวนศูนย์เรียนรู้คนอยู่ร่วมกับป่าอย่างยั่งยืนตามแนวพระราชดำริจังหวัดลำปาง (FOOD BANK) ที่เพิ่มขึ้น

2. จำนวนแปลงสาธิตป่าพื้นบ้าน-อาหารชุมชน และแปลงสาธิตปลูกไม้ใช้สอยอเนกประสงค์ ที่เพิ่มขึ้น

3. จำนวนแปลงปลูกป่าพื้นบ้าน-อาหารชุมชน และแปลงปลูกไม้ใช้สอยอเนกประสงค์ของชุมชนเป้าหมายหลัก ที่เพิ่มขึ้น

ผลผลิต/ผลลัพธ์ของโครงการ

1. ผลผลิต (Outputs): มีพื้นที่ป่าพื้นบ้าน-อาหารชุมชน และแปลงปลูกไม้ใช้สอยอเนกประสงค์เพิ่มขึ้นจำนวน 2,100 ไร่ ราษฎรในพื้นที่มีรายได้เสริม มีศูนย์เรียนรู้

คนอยู่ร่วมกับป่าอย่างยั่งยืนตามแนวพระราชดำริ (FOOD BANK) เพิ่มจำนวน 5 ศูนย์

2. ผลลัพธ์ (Outcomes): ราษฎรในพื้นที่มีความรู้ ความเข้าใจ ในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้อย่างยั่งยืนและองค์กรในพื้นที่เข้ามามีบทบาทในการดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้ของชุมชนท้องถิ่น ซึ่งจะนำไปสู่คุณภาพชีวิตและสภาพเศรษฐกิจ สังคม ดีขึ้น ราษฎรในพื้นที่มีรายได้เพิ่มขึ้น

ผลการดำเนินงานตามโครงการ

เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปีงบประมาณ 2552 เป็นต้นมา โดยใช้ชื่อโครงการว่า “โครงการคนอยู่ร่วมกับป่าอย่างยั่งยืนตามแนวพระราชเสาวนีย์ (FOOD BANK) จังหวัดลำปาง” โดยจังหวัดลำปางได้จัดสรรงบประมาณจากงบประมาณพัฒนาจังหวัดลำปางเป็นเงิน 2.4 ล้านบาท ดำเนินการในพื้นที่ 3 แห่ง คือ

1. พื้นที่โครงการพัฒนาป่าไม้ตามแนวพระราชดำริ บ้านทุ่งจี้ อำเภอมืองปาน
 2. พื้นที่บริเวณโครงการกิวคองหา-อุทยานแห่งชาติถ้ำผาไท อำเภोज้ำหม่ม
 3. พื้นที่บ้านไผ่งาม-นาไหม้ เขตติดต่ออุทยานแห่งชาติถ้ำผาไท อำเภोज้ำหม่ม
- โดยได้มอบหมายให้สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 13 (สาขาลำปาง) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลักรับผิดชอบในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้/จัดทำประชาคมชุมชน-หมู่บ้าน/จัดฝึกอบรมและจัดทำแปลงสาธิต แปลงป่าพื้นบ้านอาหารชุมชน (FOOD BANK) / แปลงปลูกไม้ใช้สอยอเนกประสงค์/แปลงปลูกป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง จำนวน 200 ไร่ ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ และมอบหมายให้สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 3 กรมป่าไม้รับผิดชอบในการนำความรู้ที่ชุมชนได้รับไปดำเนินการจัดทำแปลงใช้ประโยชน์ของชุมชน - หมู่บ้าน ในเนื้อที่จำนวน 200 ไร่ ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ และพื้นที่สาธารณประโยชน์

ปีงบประมาณ 2553 ได้จัดสรรงบประมาณจากงบประมาณการพัฒนาจังหวัดลำปางเป็นเงิน 8.5 ล้านบาท ซึ่งเป็นการขยายผลดำเนินการเพิ่มเติมในพื้นที่ 5 แห่ง และเพื่อให้มีความต่อเนื่องของโครงการ โดยได้ดำเนินการใน 3 กิจกรรม ดังนี้

1. กิจกรรมการส่งเสริมชุมชน/หมู่บ้าน ในการเรียนรู้แนวทางคนอยู่ร่วมกับป่าอย่างยั่งยืนตามแนวพระราชดำริ และการจัดทำแปลงสาธิต/แปลงใช้ประโยชน์ของชุมชนดำเนินการ โดยได้มอบหมายให้สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ ที่ 13 (สาขาลำปาง) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 3 (ลำปาง) กรมป่าไม้ ในพื้นที่ป่าไม้ 10 แห่งในพื้นที่ 7 อำเภอ คือ อำเภอมืองปาน อำเภोज้ำหม่ม อำเภोजาว อำเภอลิน อำเภอสบปราบ และอำเภोज้างเหนือ

การดำเนินการในส่วนของสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 13 (สาขาลำปาง) ดำเนินการดูแลรักษาศูนย์การเรียนรู้คนอยู่ร่วมกับป่าอย่างยั่งยืน (เดิม) จำนวน 3 ศูนย์/จัดตั้งศูนย์ฯ ใหม่เพิ่มอีก 5 ศูนย์/จัดทำเวทีชาวบ้าน/จัดฝึกอบรม - ศึกษาดูงาน และจัดทำแปลงสาธิตป่าพื้นบ้าน-อาหารชุมชน/แปลงปลูกไม้ใช้สอยอเนกประสงค์/แปลงปลูกป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง เนื้อที่ 1,400 ไร่/บำรุงรักษาแปลงสาธิตเดิม เนื้อที่ 200 ไร่ ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ในส่วน of สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 3 (ลำปาง)

กรมป่าไม้จะเป็นผู้นำผลการเรียนรู้ของชุมชนไปปฏิบัติในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ และพื้นที่สาธารณประโยชน์ โดยดำเนินการปลูกป่าเพื่อใช้ประโยชน์ของชุมชนในพื้นที่เป้าหมายเนื้อที่ 700 ไร่/บำรุงรักษาแปลงใช้สอยชุมชนเดิม เนื้อที่ 200 ไร่

2. กิจกรรมศึกษาชีววิทยาเพาะพันธุ์สัตว์น้ำ (ปลาบึก/หนอนนก/อึ่งเค้า) จะดำเนินการใน 4 อำเภอ คือ อำเภอแม่พริก อำเภอเถิน อำเภอสบปราบ อำเภอแจ้ห่ม มอบหมายให้สำนักงานประมง จังหวัดลำปาง รับผิดชอบ

3. กิจกรรมศึกษาชีววิทยาเพาะพันธุ์แยะ ดำเนินการใน 4 อำเภอ คือ อำเภอเกาะคา อำเภอห้างฉัตร อำเภอแม่พริก อำเภอเถิน มอบหมายให้สำนักงานปศุสัตว์ จังหวัดลำปางดำเนินการโดยทั้ง 3 กิจกรรมได้ดำเนินการแบบบูรณาการให้เป็นไปตามความต้องการและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจสังคมของหมู่บ้าน/ชุมชนเป็นสำคัญ

แนวทางการพัฒนาต่อยอดโครงการ

ปีงบประมาณ 2554 ได้สนับสนุนงบประมาณจากงบประมาณพัฒนาจังหวัดลำปาง เป็นเงิน 9.855 ล้านบาท ดำเนินการใน 3 กิจกรรม ประกอบด้วย

1. บำรุงสวนป่าเดิม (ปี 2552) จำนวน 400 ไร่
2. บำรุงสวนป่าเดิม (ปี 2553) จำนวน 2,100 ไร่

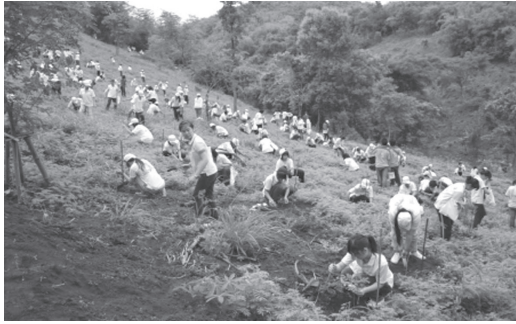
3. ปลูกป่าแปลงสาธิต/แปลงชุมชน FOOD BANK/แปลงปลูกไม้เนกประสงค์ จำนวน 200 ไร่

เพาะพันธุ์ปลาและปล่อยสู่แหล่งน้ำ

ปล่อยอึ่งเค้าสู่ธรรมชาติ

ผลของการดำเนินงานตามโครงการ

1. มีศูนย์เรียนรู้คนอยู่ร่วมกับป่า อย่างยั่งยืนตามแนวพระราชดำริ (FOOD BANK) ในระดับพื้นที่ (กำหนดใน ปี 2554 มีครบทุกอำเภอ) ของจังหวัดลำปาง
2. สภาพป่าไม้ในพื้นที่โครงการได้รับการฟื้นฟูให้อุดมสมบูรณ์
3. การปลูกป่าทำให้ราษฎรมีรายได้เพิ่มขึ้น โดยให้ราษฎรในท้องถิ่นๆ เข้ามีส่วนร่วมในการปลูกและดูแลรักษาต้นไม้ให้เจริญเติบโต นอกจากนี้ยังเป็นการปลูกจิตสำนึกให้ราษฎรเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้
4. ชุมชนและประชาชนได้ใช้ประโยชน์จากแปลงปลูกป่าที่บ้าน-อาหารชุมชน

(FOOD BANK) แปลงปลูกป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง

5. มีศูนย์เรียนรู้คนอยู่ร่วมกับป่า อย่างยั่งยืนตามแนวพระราชดำริจังหวัดลำปาง (FOOD BANK) เพิ่มจำนวน 5 ศูนย์
ปัจจัยความสำเร็จ/ปัจจัยสนับสนุนต่อการดำเนินงานเพื่อความยั่งยืน

1. มีศูนย์เรียนรู้คนอยู่ร่วมกับป่า อย่างยั่งยืนตามแนวพระราชดำริจังหวัดลำปาง (FOOD BANK) เพิ่มจำนวน 5 ศูนย์ และมีการบริหารจัดการที่เป็นรูปธรรม
2. สภาพป่าไม้ในพื้นที่โครงการได้รับการฟื้นฟูให้อุดมสมบูรณ์ สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในพื้นที่ได้อย่างยั่งยืน
3. ชุมชนและประชาชนใช้ประโยชน์แปลงปลูกป่าที่บ้าน-อาหารชุมชน (FOOD BANK) และแปลงปลูกไม้ใช้สอยนอกประสงค์ในพื้นที่เป้าหมายและส่งผลให้มีสภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมตลอดจนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

นายอานันท์ ปันยารชุน อดีตนายกรัฐมนตรี นายชัชทอง โอภาสศิริวิทย์ ผู้ตรวจสำนักนายกรัฐมนตรี และผู้ว่าราชการจังหวัดลำปางร่วมโครงการ SCG รักษ์น้ำ เพื่ออนาคต “สร้างฝายในใจคน สู้ชุมชนยั่งยืน” ตรวจเยี่ยมโครงการและรับฟังบรรยายสรุป เมื่อ 10 ธันวาคม 2553

การส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรและ เกษตรแปรรูป ปลอดภัยสู่ตลาดโลก : มะม่วงคุณภาพดีที่ฉะเชิงเทรา

ไพศาล วัฒนรัตน์¹

ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดฉะเชิงเทรา ปี พ.ศ. 2551 - 2554 กำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาจังหวัด คือ 1) เป็นเมืองน่าอยู่คู่เมืองหลวง 2) เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและวัฒนธรรม 3) เป็นศูนย์กลางการเกษตรปลอดภัย และ 4) เป็นแหล่งผลิตอุตสาหกรรมสู่ตลาดโลก รวมทั้งได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

1) วางผังเมืองและพัฒนาระบบ Logistics รองรับการค้าขายตัวของเมืองหลวงและสนามบินสุวรรณภูมิอย่างมีศักยภาพ

2) ส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม

3) เพิ่มประสิทธิภาพการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ พลังงาน และ

สิ่งแวดล้อม และส่งเสริมสนับสนุนการผลิตและการใช้พลังงานหมุนเวียน

4) ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปปลอดภัยสู่ตลาดโลก และส่งเสริม สนับสนุนการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมสู่ตลาดโลก

5) ยกกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน พัฒนาทุนทางสังคมบนพื้นฐานระบบเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการพัฒนาอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

¹ หัวหน้าสำนักงานจังหวัดฉะเชิงเทรา

ทั้งนี้ ในส่วนของยุทธศาสตร์การส่งเสริม การผลิตสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูป ปลอดภัยสู่ตลาดโลกและส่งเสริมสนับสนุน การผลิตสินค้าอุตสาหกรรมสู่ตลาดโลกซึ่ง จังหวัดฉะเชิงเทราได้จัดทำโครงการต่างๆ เพื่อส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตร สินค้า อุตสาหกรรมให้มีคุณภาพและสามารถแข่งขัน กับสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมที่อื่นๆ ทั่วโลกได้ โดยที่สินค้าเกษตรที่มีชื่อเสียงชนิด หนึ่งของจังหวัดก็ได้รับการส่งเสริมพัฒนา คุณภาพของสินค้าให้เป็นสินค้าชั้นนำของ ประเทศ สินค้าเกษตรนั้นก็คือ มะม่วงคุณภาพดี ของจังหวัดฉะเชิงเทราเป็นสินค้าที่มีพัฒนา ทุกด้านคือ สายพันธุ์กระบวนการปลูกและดูแล รักษา ตลอดจนการจัดเก็บผลผลิตให้มีคุณภาพ การพัฒนากลุ่มเกษตรกรที่ปลูกมะม่วง การดูแลด้านการตลาดทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งการดำเนินงานดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

มะม่วงเป็นไม้ผลเขตร้อนที่นิยมปลูก กันทั่วไปในประเทศไทย เนื่องจากสามารถ เจริญเติบโตได้ทุกภูมิภาค แต่อาจมีปัญหา เรื่องการออกดอกและติดผลในเขตภาคใต้ แต่ในภาพรวมแล้วยังเป็นที่นิยมปลูก กันมาก ทั้งสวนหลังบ้านและเพื่อเชิงการค้า

จังหวัดฉะเชิงเทรา มีการส่งเสริม และ พัฒนาการผลิตมะม่วงอย่างต่อเนื่อง จึงเป็น แหล่งผลิตมะม่วงที่มีคุณภาพ รสชาติดี เป็นที่นิยมของผู้บริโภค เป็นที่รู้จักกันอย่าง แพร่หลาย ทั้งภายในและต่างประเทศ ในนาม “มะม่วงแปดริ้ว” สร้างชื่อเสียงให้กับ จังหวัดฉะเชิงเทรา มาช้านาน เหตุผลพอสรุป ได้ 3 ประการ คือ

1. ความอุดมสมบูรณ์ของสภาพภูมิ ประเทศ โดยมีแม่น้ำบางปะกงเป็นแหล่งน้ำ สายหลักเพื่อใช้ในการเกษตร พื้นดินเป็น พื้นที่ลุ่มริมฝั่งแม่น้ำมีความอุดมสมบูรณ์ โดยเฉพาะเขตอำเภอมะเมือง อำเภอบางคล้า อำเภอลองเขื่อน

2. เกษตรกรชาวสวนมีความมุ่งมั่น ให้ความสนใจในการผลิตการดูแลรักษา อย่างดี พัฒนาระบบการผลิตอย่างต่อเนื่อง

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และเอกชนให้ความสำคัญ ส่งเสริม พัฒนาการผลิตและการตลาดอย่างต่อเนื่อง บูรณาการทุกภาคส่วน จึงทำให้มะม่วงของ จังหวัดฉะเชิงเทรา มีคุณภาพดีตลอดมา

ด้านการผลิต เกษตรกรให้ความสำคัญต่อการผลิตตามระบบเกษตรที่ดีที่

เหมาะสม (GAP) เพื่อพัฒนาคุณภาพผลผลิตให้มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาด และสิ่งสำคัญคือความปลอดภัยต่อผู้บริโภค ในปี 2553 จังหวัดฉะเชิงเทรา มีพื้นที่เพาะปลูก 70,159 ไร่ พื้นที่ให้ผลผลิต 67,295 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 598 กิโลกรัม/ไร่ ผลผลิตรวมประมาณ 40,252 ตัน คิดเป็นมูลค่าประมาณ 617 ล้านบาท

แหล่งปลูก กระจายอยู่ทั่วไปทั้ง 11 อำเภอของจังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งเดิมจะมีการปลูกกันมากในเขตพื้นที่อำเภอเมืองและอำเภอบางคล้า แต่ปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจสังคมเปลี่ยนแปลงไป เช่น ประชากรเพิ่มขึ้นที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้น อุตสาหกรรมขยายตัว พื้นที่ปลูกมะม่วง ทั้ง 2 อำเภอจึงลดลง แต่ไปขยายพื้นที่ปลูกในเขตพื้นที่อำเภอพนมสารคาม อำเภอแปลงยาว อำเภอสนามชัยเขต

พันธุ์มะม่วง เกษตรกรนิยมปลูกมากมีหลายพันธุ์ ขึ้นอยู่กับความต้องการของตลาดเป็นหลัก อาจจำแนกตามลักษณะการบริโภคโดยพันธุ์ที่รับประทานผลดิบ ได้แก่ พันธุ์เขียวเสวย ทวาย เดือนแก้ว แรด ฟ้าลั่น โชคอนันต์ ส่วนพันธุ์ที่รับประทานผลสุก ได้แก่ พันธุ์น้ำดอกไม้เบอร์ 4 น้ำดอกไม้สีทอง อกร่อง ทองดำ

ฤดูกาลผลิต ปกติมะม่วงจะออกดอกในช่วงเดือนธันวาคม – มกราคม และเก็บเกี่ยวระหว่างเดือนมีนาคม – เมษายน ในช่วงฤดูเก็บเกี่ยวจะมีผลผลิตออกสู่ตลาดเป็นจำนวนมาก ทำให้ราคาตกต่ำ เกษตรกรจึงหาทางแก้ไขโดยการเพิ่มการผลิตนอกฤดูเพื่อการกระจายตัวของผลผลิต และให้ช่วงเวลาการเก็บเกี่ยวตรงกับความต้องการของตลาด โดยสามารถมีผลผลิตสู่ตลาดตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน – พฤษภาคม ซึ่งการผลิตมะม่วงนอกฤดูจะมีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น พันธุ์ การดูแลรักษา ความสมบูรณ์ของต้น สภาพภูมิอากาศ เช่น อุณหภูมิ ปริมาณน้ำฝน ซึ่งจะเป็นตัวแปรสำคัญในการผลิตนอกฤดู

ปัจจุบันเกษตรกรชาวสวนมีการรวมกลุ่มเพื่อผลิตมะม่วงคุณภาพโดยได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการเกษตรจากสำนักงานเกษตรจังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อปรับปรุงคุณภาพให้ได้มาตรฐานตรงกับความต้องการของตลาดตามระบบเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (GAP) ตั้งแต่การเลือกพื้นที่ปลูก การปฏิบัติดูแลรักษา การป้องกันกำจัดศัตรูพืช การเก็บเกี่ยว โดยเฉพาะคำนึงถึงความปลอดภัยต่อผู้บริโภคเป็นสิ่งสำคัญ

ด้านการตลาด เป็นแหล่งรองรับผลผลิตและกระจายผลผลิตไปสู่ผู้บริโภค โดยสามารถจำแนกได้เป็น 2 ส่วน

1. ตลาดภายในประเทศ จะเป็นแหล่งรองรับผลผลิตมะม่วงของจังหวัดฉะเชิงเทรา มากกว่าร้อยละ 90 ประกอบด้วยตลาดท้องถิ่น มีพ่อค้ามารับซื้อถึงสวน ตลาดขายส่งในกรุงเทพมหานคร เช่น ตลาดไท ตลาดสี่มุมเมือง และตลาดศูนย์การค้าหรือห้างสรรพสินค้า เช่น คาร์ฟูร์ ท็อป เดอะมอลล์

นอกจากนี้ยังมีการจัดตลาดเพื่อให้เกษตรกรชาวสวนได้จำหน่ายให้กับผู้บริโภคโดยตรง เป็นการเพิ่มช่องทางการตลาดให้กับเกษตรกร เช่น งานวันมะม่วงของอำเภอบางคล้า อำเภอพนมสารคาม งานมะม่วงและของดีเมืองแปดริ้ว งานมะม่วงจัดที่ศูนย์การค้าในกรุงเทพฯ เช่น ห้างแฟร์เซ็นโวลล์แลนด์ ห้างเดอะมอลล์ และสยามพารากอน งานมะม่วงและของดีเมืองแปดริ้วจะจัดในช่วงต้นเดือนเมษายน หรือ

ช่วงวันสงกรานต์ของทุกปีระยะเวลาไม่น้อยกว่า 7 วัน ขึ้นกับปริมาณของผลผลิต ซึ่งในปี 2554 จะเป็นครั้งที่ 41 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกษตรกรได้จำหน่ายมะม่วงคุณภาพให้กับผู้บริโภคโดยตรงและเป็นการประชาสัมพันธ์ผลผลิตมะม่วงของจังหวัดฉะเชิงเทรา กิจกรรมหลักในงานประกอบด้วย

1.1 การจำหน่ายผลผลิตมะม่วงคุณภาพของเกษตรกรชาวสวนสู่ผู้บริโภคโดยตรง

1.2 การประกวดผลผลิตการเกษตร ได้แก่ มะม่วงพันธุ์ต่างๆ มะพร้าวน้ำหอม ไข่ไก่ ปลาสวยงาม

1.3 การจัดนิทรรศการเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และถ่ายทอดวิชาการเกษตร โดยเน้นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับมะม่วงเป็นหลัก

1.4 การจำหน่ายของดีของจังหวัดฉะเชิงเทราและจังหวัดต่างๆ เช่น สินค้าจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ได้มาตรฐาน อาหารจากกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร และพันธุ์ไม้ซึ่งมีความหลากหลาย ทั้งไม้ผล ไม้ดอก – ไม้ประดับ และอุปกรณ์ตกแต่งสวนสวยงาม

Source : Department of Agricultural Extension

1.5 ลินค้ำเบ็ตเตล็ด ซึ่งมาจากหลายๆ จังหวัด เช่น เพอร์นิเจอร์ ลินค้ำพื้นบ้าน เป็นการเพิ่มทางเลือกและเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรและผู้ร่วมงาน

2. ตลาดต่างประเทศ เนื่องจากจังหวัดฉะเชิงเทราเป็นแหล่งผลิตมะม่วงคุณภาพ ตลาดต่างประเทศให้ความสนใจ โดยได้เดินทางมาดูสวน ศึกษาสภาพการผลิต จนมั่นใจในคุณภาพของผลผลิต จึงได้มีการทำสัญญาซื้อขายมะม่วงระหว่างกลุ่มเกษตรกรของจังหวัดฉะเชิงเทรากับบริษัทผู้ส่งออกมะม่วง ซึ่งปัจจุบันจังหวัดฉะเชิงเทราเป็นจังหวัดที่ส่งมะม่วงจำหน่ายประเทศญี่ปุ่นมากที่สุดของประเทศไทย

ในฤดูกาลผลิต ปี 2553/54 ได้มีการลงนามสัญญาซื้อขายมะม่วงส่งออก ดังนี้

1. วิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตมะม่วงส่งออกจังหวัดฉะเชิงเทราทำสัญญาซื้อขายมะม่วงกับบริษัทส่งออกจำนวน 4 บริษัท ปริมาณผลผลิต 950 ตัน

2. สหกรณ์ชมรมชาวสวนมะม่วงจังหวัดฉะเชิงเทรา จำกัด ทำสัญญาซื้อขายมะม่วงกับบริษัทส่งออก จำนวน 5 บริษัท ปริมาณผลผลิต 700 ตัน

3. การพัฒนากลุ่มเกษตรกร เป็นหัวใจหลักในการผลิตมะม่วงคุณภาพประกอบด้วย

3.1 สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกร โดยเริ่มจากกลุ่มปรับปรุงคุณภาพมะม่วง พัฒนาเป็นวิสาหกิจชุมชน และสหกรณ์มีรูปแบบที่ชัดเจนขึ้น ซึ่งปัจจุบันมี 2 กลุ่มหลัก ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตมะม่วงส่งออกจังหวัดฉะเชิงเทรา และสหกรณ์ชมรมชาวสวนมะม่วงจังหวัดฉะเชิงเทรา จำกัด พร้อมทั้งมีการเชื่อมโยงเครือข่ายผู้ผลิตมะม่วงระดับประเทศในนามสมาคมชาวสวนมะม่วงไทย มีเครือข่ายเกษตรกรชาวสวน 23 จังหวัด โดยมี นายมานพ แก้ววงษ์นุกูล ประธานวิสาหกิจผู้ผลิตมะม่วงส่งออกจังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นประธานสมาคมฯ

3.2 ถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ในการพัฒนาองค์กรและการพัฒนา ด้านเทคโนโลยีสู่กลุ่มเกษตรกร พร้อมทั้ง การเชื่อมโยงเครือข่ายจากระดับอำเภอ จังหวัด และระดับประเทศ

การพัฒนามะม่วงของจังหวัด ฉะเชิงเทรา

จังหวัดฉะเชิงเทราให้ความสำคัญในการพัฒนามะม่วงอย่างต่อเนื่อง โดยทำงานในลักษณะบูรณาการกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงานของรัฐ เอกชน และเกษตรกรชาวสวน

การดำเนินงานเบื้องต้นเน้นการถ่ายทอดความรู้เพื่อให้เกษตรกรได้เข้าใจแล้วนำไปประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสมของแต่ละสวน กิจกรรมส่วนใหญ่ได้รับงบประมาณจากหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ต่อมาจึงพัฒนาจังหวัดจึงได้รับการสนับสนุนจากจังหวัดในการพัฒนามะม่วง โดยมอบให้สำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทราเป็นผู้ดำเนินการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ปี 2552 จัดประชุมสัมมนาเชื่อมโยงเครือข่ายกลุ่มผู้ผลิตมะม่วงระดับประเทศ เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2552 ณ โรงแรมวังธาราแอนด์รีสอร์ท อำเภอบึงฉะเชิงเทรา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้แทนเกษตรกรผู้ผลิตมะม่วงทั่วประเทศได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และพบปะบริษัทผู้ส่งออก เพื่อวางแผนการผลิตและการตลาดร่วมกัน ซึ่งจะก้าวไปสู่การลงนามสัญญาซื้อขายมะม่วงทั้งตลาดภายในและตลาดต่างประเทศ

ปี 2553 ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากจังหวัด จำนวน 4,770,000 บาท ดำเนินโครงการ

ส่งเสริมเพิ่มประสิทธิภาพโรงคัดบรรจุผลผลิตมะม่วง กิจกรรมประกอบด้วย

1. ประชุมชี้แจงคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตมะม่วงส่งออกจังหวัดฉะเชิงเทรา และคณะกรรมการสหกรณ์ชมรมชาวสวนมะม่วง จังหวัดฉะเชิงเทรา จำกัด เพื่อสร้างความเข้าใจแก่แกนนำของเกษตรกรชาวสวนมะม่วงและประชาสัมพันธ์การดำเนินงานโครงการให้แก่สมาชิกได้อย่างทั่วถึง

2. ถ่ายทอดความรู้การจัดการผลิตมะม่วงคุณภาพและการบริหารจัดการกลุ่มเน้นกระบวนการผลิตตามระบบเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (GAP) วิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว ระบบห้องเย็น (Cool room) ระบบทำความร้อนและทำให้เย็น (Hydroheating and cooling system) สำหรับการจัดการมะม่วงหลังเก็บเกี่ยว และการบริหารจัดการกลุ่มโดยการบรรยายและสาธิตให้เห็นประโยชน์ของห้องเย็นและระบบทำความร้อนและทำให้เย็น เกษตรกรให้ความสนใจมากเนื่องจากสามารถยืดอายุการเก็บรักษาได้ 2 – 3 เท่า มีเกษตรกรเข้ารับการอบรม 256 คน ซึ่งเกิน

กว่าเป้าหมาย ที่กำหนดไว้

3. สนับสนุนอุปกรณ์เพิ่มประสิทธิภาพโรงคัดบรรจุ ได้แก่ ห้องเย็น ขนาด 6 x 6 x 2.6 เมตร จำนวน 1 ห้อง และระบบทำความร้อนและทำให้เย็น

(Hydroheating and cooling system) จำนวน 2 ชุด ซึ่งจะช่วยยืดอายุการเก็บเกี่ยว ผลผลิตมะม่วง และลดปัญหาการเกิดโรคแอนแทรกโนสหลังการเก็บเกี่ยวมะม่วง

4. ประชุมเชื่อมโยงเครือข่ายเกษตรกรชาวสวนมะม่วง และลงนามสัญญาซื้อขายผลผลิตมะม่วงแบบมีพันธะสัญญา (Contract Farming) ประกอบด้วยผู้แทนเกษตรกรชาวสวนผู้ผลิตมะม่วงจากแหล่งผลิตมะม่วงจากภูมิภาคต่างๆ ของประเทศ ผู้ประกอบการค้าส่ง ค้าปลีก แปรรูปและส่งออก พร้อมทั้งหน่วยงานของราชการ รวมทั้งสิ้นจำนวน 500 คน และมีการเซ็นสัญญาซื้อขายผลผลิตมะม่วง จำนวน 20 คู่สัญญา ผลผลิตมะม่วงที่จะรับซื้อไม่น้อยกว่า 1,200 ตัน คิดเป็นมูลค่าประมาณ 60 ล้านบาท

5. บูรณาการการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานราชการ และบริษัทรับซื้อผลผลิตมะม่วงในการถ่ายทอดความรู้ในการผลิตตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP) โดยเกษตรกรทุกรายต้องได้รับใบรับรองแปลง (GAP) จึงจะส่งจำหน่ายต่างประเทศได้ และได้รับความร่วมมือจากบริษัทส่งออก ในการส่งเจ้าหน้าที่ออกตรวจเยี่ยมแปลงของเกษตรกร พร้อมทั้งให้คำแนะนำการทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตมะม่วงคุณภาพของเกษตรกร

ปี2554ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ จังหวัด จำนวน 6,057,540 บาท ดำเนินโครงการส่งเสริมและพัฒนการผลิตมะม่วงคุณภาพดี โดยมีวัตถุประสงค์ ส่งเสริมทั้งด้านการผลิต การตลาด และเป็นแหล่งเรียนรู้มะม่วงคุณภาพดี ประกอบด้วย 15 กิจกรรม ดังนี้

1. พัฒนาระบบฐานข้อมูลมะม่วงของจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยใช้ระบบ GPS
2. ประชุมสัมมนาการผลิตมะม่วงคุณภาพดีจำนวน 1 ครั้ง 150 คน
3. จัดทำแปลงถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตมะม่วงคุณภาพดี จำนวน 100 แปลงๆ ละ 5 ไร่
4. ถ่ายทอดความรู้การป้องกันและกำจัดแมลงวันผลไม้แบบมีส่วนร่วม จำนวน 9 ครั้ง
5. จัดทำแปลงรวบรวมพันธุ์มะม่วงของประเทศไทย พื้นที่ 5 ไร่

6. จัดทำแปลงส่งเสริมมะม่วงพันธุ์โบราณ เพื่อพัฒนาสู่การค้า (พันธุ์กรองขายตึก ทองดำ) จำนวน 10 แปลง

7. ประชุมเชื่อมโยงการผลิตและการตลาดมะม่วง 1 ครั้ง

8. ลงนามสัญญาซื้อขายมะม่วง (Contract Farming) และประชุมเชื่อมโยงเครือข่ายผู้ผลิตมะม่วงระดับประเทศ จำนวน 1 ครั้ง 250 คน

9. เพิ่มประสิทธิภาพโรงคัดบรรจุ โดยสนับสนุนกล่องบรรจุมะม่วง 10,000 ใบ

10. สำรวจดินและจำแนกชนิดดิน โดยละเอียดเป็นรายแปลงเพื่อวางแผนกำหนดเขตส่งเสริมพิเศษนำร่อง

11. จัดทำแผนที่กำหนดเขตการปลูกมะม่วงที่เหมาะสม

12. ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ทดแทนการใช้สารเคมีในการผลิตมะม่วง

13. สนับสนุนการจัดทำแปลงสาธิตการปลูกมะม่วงเพื่อการค้าตามระบบ GAP จำนวน 100 แปลง

14. สนับสนุนสระน้ำขนาด 1,260 ลบ.ซม. ในพื้นที่ปลูกมะม่วงจำนวน 100 บ่อ

15. ศึกษาวิจัยผลตอบแทนการผลิตมะม่วงเพื่อส่งออก

จากกิจกรรมหลายๆ ปีที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่า มีการพัฒนามะม่วงของจังหวัดฉะเชิงเทราอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นในปี 2554 ผู้ว่าราชการจังหวัดฉะเชิงเทรา (นายกิตติ ทรัพย์วิสุทธิ)

จึงมีนโยบายในการก่อตั้งวิทยาลัยมะม่วงแห่งชาติ ปี 2554 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อ

1. เป็นแหล่งรวบรวมพันธุ์มะม่วงทั่วประเทศ

2. เป็นแหล่งถ่ายทอดความรู้การผลิตมะม่วงทุกขั้นตอน ตั้งแต่คัดเลือกพื้นที่ปลูก ดูแลรักษา เก็บเกี่ยว แปรรูปและจำหน่าย

3. เชื่อมโยงเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตมะม่วงทั่วประเทศ

โดยการบูรณาการการดำเนินงานของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กับวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีฉะเชิงเทรา รวมทั้งสถาบันเกษตรกรของจังหวัดฉะเชิงเทรา

ด้วยความมุ่งมั่นเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการผลิตมะม่วงของจังหวัดฉะเชิงเทรา ให้มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาดให้จังหวัด

ฉะเชิงเทราเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา มะม่วงสร้างรายได้ขยายโอกาสให้กับเกษตรกรชาวสวนของจังหวัดและเชื่อมโยงถึง

ระดับประเทศ เป็นการสร้างชื่อเสียงให้กับจังหวัดฉะเชิงเทราและประเทศไทยอย่างยั่งยืน

โครงการทางเลือกการพัฒนาเพื่อบรรลุเป้าหมายสังคมอยู่เย็นเป็นสุข แผนงาน Poverty and Environment Initiative (PEI) ประเทศไทย

ดร.สุชาดา วัฒนา¹

1. แผนงาน Poverty and Environment Initiative หรือ PEI คืออะไร

แผนงานความยากจนและสิ่งแวดล้อม (PEI) เป็นความร่วมมือระหว่างสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) และสำนักงานโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (UNEP) โดยเป็นการทำงานร่วมกับรัฐบาลของประเทศต่างๆ เพื่อบูรณาการการพัฒนาที่เอื้อประโยชน์กับคนจนและการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนไว้ใน

กระบวนการจัดทำแผนและการจัดสรรงบประมาณทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ขณะนี้มีการดำเนินการในภูมิภาคแอฟริกา เอเชีย แปซิฟิก ลาตินอเมริกา และยุโรป

¹ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ สำนักนโยบายและแผน สป. ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงาน แผนงาน PEI ในส่วนกลาง (National Project Manager) ผู้สนใจสามารถติดต่อขอรับเอกสารโครงการได้ที่สำนักงานโครงการทางเลือกการพัฒนาเพื่อบรรลุเป้าหมายสังคมอยู่เย็นเป็นสุข สำนักนโยบายและแผน ชั้น 6 ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการได้ที่ suchadawattana@hotmail.com

เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมา 7 ฉบับ คือการพัฒนาเศรษฐกิจดี แต่สังคมมีปัญหาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมมีปัญหาและการพัฒนาไม่ยั่งยืน โดยเฉพาะทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นฐานการดำรงชีวิต และวิถีชีวิตของคนจนในชนบท

2. ทำไมต้องมีแผนงาน PEI ใน ประเทศไทย

ในการหารือร่วมกันระหว่างสำนักงาน เพื่อการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) และสำนักงานโครงการด้านสิ่งแวดล้อมแห่ง สหประชาชาติ (UNEP) ประเทศไทย และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของรัฐบาลไทย และ องค์การพัฒนาเอกชน เช่น สำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม กระทรวงพัฒนาสังคมและ ความมั่นคงของมนุษย์ สถาบันพัฒนาองค์กร ชุมชน เป็นต้น ต่างยอมรับว่าแม้ว่าประเทศไทย จะประสบความสำเร็จในการรักษาอัตรา ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งส่งผลต่อ การลดจำนวนคนจนในประเทศ แต่นโยบาย ดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและ ทรัพยากรธรรมชาติอย่างกว้างขวาง รวมทั้ง ปัญหาความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ ปัญหาด้านสังคมและคุณภาพชีวิต ข้อเสนอที่ เป็นที่ยอมรับของคนในสังคมหลังจากที่ ประเทศไทยพัฒนาประเทศภายใต้แผนพัฒนา

ข้อวิจารณ์ประการหนึ่งของผลกระทบ ดังกล่าว คือ นโยบายพัฒนาประเทศมักถูก กำหนดโดยหน่วยงานส่วนกลาง ตามบทบาท และภารกิจของหน่วยงาน โดยไม่คำนึงถึง ศักยภาพและความต้องการของประชาชน ในพื้นที่ ทำให้ประเทศไทยเผชิญกับความท้าทาย ทั้งที่เกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจและทิศทางการ พัฒนาในอนาคตว่าทางเลือกการพัฒนา รูปแบบใดที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่เอื้อประโยชน์ ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน รวมทั้งความท้าทายเกี่ยวกับกระบวนการ พัฒนาว่า กระบวนการพัฒนารูปแบบใดที่ สอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการ ของพื้นที่ และสนับสนุนการมีส่วนร่วม ทุกภาคส่วนในสังคม

3. โอกาสเชิงนโยบาย (Policy window) ในการริเริ่มแผนงาน PEI ประเทศไทย

โอกาสเชิงนโยบายหรือการเปลี่ยนแปลงในนโยบายที่เกี่ยวข้อง อันเนื่องมาจากการปฏิรูปทางการเมืองและการบริหารจัดการภาครัฐ เป็นโอกาสที่สำคัญในการริเริ่มแผนงาน PEI ในประเทศไทย โดยพิจารณาจากการที่ประเทศไทยมีพัฒนาการทางการเมือง การบริหารภาครัฐ และกระบวนการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศ ดังนี้

1) การปฏิรูปทางการเมืองและการบริหารราชการแผ่นดินไปสู่การกระจายอำนาจ การบริหารจัดการภาครัฐแบบมีส่วนร่วม และการสนับสนุนให้จังหวัดมีแผนและงบประมาณเพื่อพัฒนาจังหวัด

กล่าวได้ว่า การประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 การปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดินให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีมติของการเมืองแบบมีส่วนร่วม (participatory governance) เช่น การเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาประเทศ รวมทั้งบทบาทของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน ขณะที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ในบทบัญญัติเกี่ยวกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐว่าด้วยการบริหารราชการแผ่นดิน สนับสนุนให้จังหวัดมีแผนและงบประมาณเพื่อพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดเพื่อประโยชน์

ของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งนำไปสู่การแก้ไขพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ในปี พ.ศ. 2550 กำหนดให้จังหวัดและกลุ่มจังหวัดมีหน้าที่จัดทำแผนพัฒนาจังหวัด/แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดให้สอดคล้องกับแนวทางพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระดับชาติ และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นของจังหวัด และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. 2551 ที่กำหนด โครงสร้าง องค์กร หลักเกณฑ์และวิธีการในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด งบประมาณจังหวัด และงบประมาณกลุ่มจังหวัด บนหลักการสำคัญอย่างน้อย 2 ประการ **ประการแรก** คือ เป็นการบริหารการพัฒนาที่ยึดพื้นที่เป็นหลักในการพัฒนา เพื่อกระจายการพัฒนาและลดความเหลื่อมล้ำของการเจริญเติบโตระหว่างพื้นที่ในประเทศ ขณะเดียวกันพื้นที่ต่างๆ สามารถกำหนดตำแหน่งการพัฒนาที่ชัดเจน สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ **ประการที่สอง** คือ การปกครองที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทั้งในแนวดิ่ง ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่าง

การบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นและความสัมพันธ์ในแนวนอน ระหว่างภาครัฐและภาคส่วนอื่นๆ ในสังคม โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ประสาน เชื่อมโยงฝ่ายต่างๆ เข้าด้วยกัน

2) การเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ การพัฒนาประเทศและกระบวนการกำหนด ทิศทางการพัฒนาประเทศ

นับตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) ประเทศไทยได้เปลี่ยนกระบวนทัศน์ การพัฒนา โดยเน้นการพัฒนาคน (Human Development) เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา และเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมใน การกำหนดทิศทางการพัฒนาของประเทศ และกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาฯ ต่อมา ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) ได้น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ และ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2553) ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาแบบ บูรณาการที่ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา โดยน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นแนวปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายสังคม อยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (Green and Happiness Society)

แนวคิดของ PEI จึงสอดคล้องกับ บริบทประเทศไทยในช่วงเปลี่ยนผ่านทั้งใน เรื่องของการปกครองและทิศทางการพัฒนา

4. ช่องทางในการสนับสนุนทาง วิชาการ (entry point) ภายใต้ แผนงาน PEI

ในการประชุมหารือร่วมกันระหว่าง ผู้แทนหน่วยงานไทย สำนักงานโครงการเพื่อ การพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) และ สำนักงานโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (UNEP) ต่างเห็นพ้องว่า การบริหารงานจังหวัด และกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ เป็นช่องทาง (entry point) สำคัญในการให้การสนับสนุน ทางวิชาการ โดยเฉพาะในกระบวนการกำหนด ทางเลือกการพัฒนา หรือการกำหนดยุทธศาสตร์ การพัฒนาจังหวัดและยุทธศาสตร์การพัฒนา กลุ่มจังหวัดที่คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วน เกี่ยวข้อง เนื่องจากเมื่อยุทธศาสตร์ดังกล่าว ได้รับความเห็นชอบและประกาศใช้แล้ว ทั้ง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และการดำเนิน กิจการของจังหวัดและหน่วยงานของรัฐที่ เกี่ยวข้องต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ดังกล่าว

โครงการความร่วมมือทางวิชาการระหว่าง สำนักงาน NDP สำนักงาน UNEP และ รัฐบาลไทย ภายใต้แผนงาน PEI จึงถูกริเริ่ม

ขึ้นในปี 2552 ในชื่อ โครงการทางเลือกการพัฒนาเพื่อบรรลุเป้าหมายสังคมอยู่เย็นเป็นสุข (Strengthening Inclusive Plannin and Economic Decision - making for Environmentally Sustainable Pro - poor Development Project)

5. กระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานหลัก (Implementing Agency) และดำเนินงานร่วมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และหน่วยงานภาคีในพื้นที่

กระทรวงมหาดไทยได้รับเลือกให้เป็นผู้แทนรัฐบาลไทยลงนามความร่วมมือในเอกสารโครงการในเดือนมีนาคม 2553 ทำหน้าที่ เป็นหน่วยงานหลัก (Implementing Agency) ในการดำเนินโครงการ และดำเนินงานร่วมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และองค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน ในส่วนของกระทรวงมหาดไทยมีสำนักนโยบาย

และแผน (สนผ.) เป็นหน่วยประสานงาน (focal point) สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด (สบจ.) เป็นหน่วยร่วมดำเนินโครงการ และกองการต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานสนับสนุน มีปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นประธานคณะกรรมการกำกับโครงการฯ มีระยะเวลาในการดำเนินโครงการระหว่างปี พ.ศ. 2553 - 2554 อย่างไรก็ดีเนื่องจากขั้นตอนและกระบวนการทางกฎหมายทำให้เกิดความล่าช้าในการลงนามความร่วมมือระหว่างกัน จึงคาดว่าจะต้องขยายกรอบเวลาการดำเนินโครงการออกไปจนถึงปี 2555

6. จังหวัดน่านร้อง สภาพปัญหา คำถามเชิงนโยบาย และการดำเนินกิจกรรมโครงการ

เนื่องจากโครงการทางเลือกการพัฒนาเพื่อบรรลุเป้าหมายสังคมอยู่เย็นเป็นสุขเป็นโครงการที่เน้นการแสวงหาข้อเท็จจริงเชิงประจักษ์ (evidence based project) ก่อนที่จะนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงกำหนดให้คัดเลือกจังหวัดน่าน 3 จังหวัดที่ต้องเผชิญกับความท้าทาย และคำถามเชิงนโยบายเกี่ยวกับทางเลือกการพัฒนาระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ได้แก่ จังหวัดน่าน จังหวัดขอนแก่น จังหวัดสมุทรสงคราม

จังหวัดน่าน

จังหวัดน่าน เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ป่าครอบคลุมมากถึงร้อยละ 87 ของพื้นที่จังหวัด (11,472 ตารางกิโลเมตร) ร้อยละ 12 เป็นพื้นที่เกษตรกรรม และร้อยละ 1 เป็นที่อยู่อาศัย ปัญหาสำคัญของจังหวัดน่านคือ การที่เกษตรกรไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง ทำให้ต้องบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อปลูกพืชเกษตรเชิงพาณิชย์ที่ได้ผลตอบแทนในระยะเวลานั้นๆ เช่น ข้าวโพด เป็นต้น ทำให้ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาอัตราการบุกรุกป่าเพื่อปลูกข้าวโพดมากขึ้น และส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนการใช้ที่ดินและความเสื่อมโทรมของพื้นที่ป่าต้นน้ำ คำถามเชิงนโยบายของจังหวัดน่านที่สะท้อนความเชื่อมโยงระหว่าง ปัญหาความยากจนและสิ่งแวดล้อมในจังหวัด คือ จังหวัดน่านจะขับเคลื่อนนโยบายการเกษตร ด้วยการส่งเสริมการปลูกพืชเชิงเดี่ยวเพื่อการพาณิชย์ไปพร้อมๆ กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้คงประสิทธิภาพการอำนวยการประโยชน์ของระบบนิเวศเพื่อเอื้อ

ประโยชน์ให้ประชาชนอยู่ดีมีสุขได้อย่างไร? แผนงาน PEI จึงสนับสนุนภาคีการพัฒนาในพื้นที่จังหวัดน่านซึ่งมีองค์การบริหารส่วนจังหวัดน่านเป็นภาคีหลัก

เพื่อแสวงหาทางเลือกในการดำรงชีวิต รวมทั้งทางเลือกในการพัฒนาท้องถิ่น และการพัฒนาจังหวัดที่เอื้อประโยชน์ทางเศรษฐกิจ แต่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด หรือยังคงรักษาระบบนิเวศที่สมบูรณ์และเป็นแหล่งอาหาร กิจกรรมโครงการของจังหวัดน่านที่สำคัญ เช่น การสาธิตการบริหารจัดการพื้นที่ป่าต้นน้ำ (ต้นน้ำยาว น้ำอวน น้ำมวบ) อนุรักษ์ป่าต้นน้ำโดยชุมชนในพื้นที่จำนวน 31 แปลง โดยการจัดตั้งกองทุนบริหารจัดการต้นน้ำ เพื่อเป็นทุนตั้งต้นในการสนับสนุนชุมชนในการลดพื้นที่ปลูกพืชเชิงเดี่ยวและเพิ่มพื้นที่ป่า รวมทั้งการปรับปรุงคุณภาพน้ำและดิน ก่อนที่จะเสนอให้หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจัดสรรงบประมาณของภาครัฐในการดูแลพื้นที่ป่าต้นน้ำต่อไป การจัดตั้งคณะกรรมการเครือข่ายลุ่มน้ำยาว น้ำอวน น้ำมวบ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากภาคประชาชน เพื่อเป็นเวทีในการปรึกษาหารือ การบริหารจัดการพื้นที่ป่าต้นน้ำ การจัดการที่ดินโดยชุมชนท้องถิ่นในรูปแบบของโฉนดชุมชน และการจัดตั้งศูนย์สารสนเทศทางภูมิศาสตร์ จังหวัดน่าน เพื่อเป็นสถานที่แลกเปลี่ยนความรู้ และฝึกอบรมการวางแผนเชิงพื้นที่ เป็นต้น

จังหวัดขอนแก่น

จังหวัดขอนแก่นเป็นจังหวัดศูนย์กลางของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ซึ่งประกอบด้วยจังหวัดกาฬสินธุ์ ขอนแก่น มหาสารคาม และร้อยเอ็ด โดยได้กำหนดวิสัยทัศน์ของกลุ่มจังหวัดให้เป็น ศูนย์กลางการผลิต การค้า และการลงทุน อุตสาหกรรมแปรรูปพืชอาหารและพลังงาน สู่สากล คำถามเชิงนโยบายสำหรับจังหวัดขอนแก่น คือ วิสัยทัศน์การพัฒนาดังกล่าว จะก่อให้เกิดผลกระทบกับทั้งระบบนิเวศในพื้นที่ เช่น ระบบนิเวศเกษตรหรือระบบลุ่มน้ำ โดยเฉพาะลุ่มน้ำพอง ซึ่งเป็นลุ่มน้ำที่มีความสำคัญหล่อเลี้ยงการเกษตรอุตสาหกรรมและชุมชนของจังหวัด รวมทั้งการดำรงวิถีชีวิตและความอยู่ดีมีสุขของคนในชุมชนอย่างไร แผนงาน PEI จึงสนับสนุนการเสริมสร้างขีดความสามารถให้ภาคีการพัฒนาในจังหวัดขอนแก่น ได้แก่ สำนักงานยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด (OSM) สำนักงานจังหวัดและองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่นำร่องให้สามารถใช้กระบวนการ SGA และเครื่องมือ

การประเมินผลการพัฒนารูปแบบอื่นๆ รวมทั้งข้อมูลเชิงพื้นที่ เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนา และวางแผนการพัฒนาที่บูรณาการการพัฒนาเศรษฐกิจที่คำนึงถึงการจัดการสิ่งแวดล้อม อย่างยั่งยืนโดยมีสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค 10 รับผิดชอบดำเนินการ

จังหวัดสมุทรสงคราม

จังหวัดสมุทรสงครามมีทรัพยากรชายฝั่งที่อุดมสมบูรณ์และมีระบบนิเวศที่เรียกว่า ระบบสามน้ำ คือ น้ำจืด น้ำกร่อย และน้ำเค็ม อย่างไรก็ตามจังหวัดสมุทรสงครามกำลังเผชิญกับแรงกดดันในการพัฒนาเศรษฐกิจจากการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดใกล้เคียง เช่น สมุทรสาคร ราชบุรี และเพชรบุรี ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินจากการเกษตรเป็นการขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมาก นอกจากนั้น การพัฒนาการท่องเที่ยวที่เน้นปริมาณนักท่องเที่ยวและรายได้ (mass tourism) โดยไม่มีมาตรการป้องกันผลกระทบ ส่งผล

ให้เกิดการขยายตัวของกิจการโรงแรม ที่พัก กิจกรรมท่องเที่ยว เช่น ล่องเรือดูหิ่งห้อย และการค้าขายบริเวณตลาดน้ำ เป็นต้น การขยายตัวของการท่องเที่ยวดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตท้องถิ่น และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของสมุทรสงคราม ในขณะที่ชุมชนในจังหวัดสมุทรสงครามจำนวนหนึ่งยังต้องการรักษาวิถีชีวิตความเป็นอยู่เดิมซึ่งพึ่งพิงกับระบบนิเวศท้องถิ่นหรือระบบสามน้ำ (น้ำจืด น้ำกร่อย น้ำเค็ม) คำถามเชิงนโยบายของจังหวัดสมุทรสงครามที่สะท้อนความเชื่อมโยงระหว่างปัญหาความยากจนและสิ่งแวดล้อมคือจังหวัดสมุทรสงครามจะสามารถกำหนดแนวทางการพัฒนาที่แตกต่างจากจังหวัดใกล้เคียงได้อย่างไร โดยยังคงรักษาวิถีชีวิตท้องถิ่นซึ่งพึ่งพิงกับระบบนิเวศสามน้ำ ในขณะที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มจากฐานทรัพยากรธรรมชาติและสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สร้างรายได้สำหรับท้องถิ่น แผนงาน PEI จึงสนับสนุนความพยายามของภาคีการพัฒนาในท้องถิ่นในการแสวงหาทางเลือกการพัฒนาที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มจากฐาน

ทรัพยากรธรรมชาติ ขณะเดียวกันยังดำรงความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศสามน้ำ เช่น การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน (community based tourism) การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) เป็นต้น

7. การนำข้อมูลเชิงประจักษ์ไปสู่การจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย (scale up)

การดำเนินกิจกรรมโครงการของกระทรวงมหาดไทยภายใต้โครงการนี้ คือการนำข้อมูลเชิงประจักษ์ในพื้นที่นำร่องไปสู่การจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อปรับปรุงกลไกและระบบการประสานแผนภายใต้การบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการในการแก้ปัญหาความยากจนและการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ดำเนินการโดยคณะที่ปรึกษาและคณะทำงานขับเคลื่อนแผนปฏิบัติงานประจำปี แผนงาน PEI กระทรวงมหาดไทย ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงานสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยและกรมในสังกัดกระทรวงมหาดไทย รวมทั้งการเผยแพร่กิจกรรมโครงการ บทเรียนที่ได้รับจากโครงการให้กับพื้นที่อื่นๆ รวมทั้ง

สาธารณชนที่สนใจทราบ ขณะนี้อยู่ระหว่างการพัฒนาช่องทางการสื่อสารข้อมูล ผลการดำเนินงานโครงการ เช่น การพัฒนาเว็บไซต์ VDO การผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ เป็นต้น

8. ความคาดหวังของโครงการ

โครงการทางเลือกการพัฒนาเพื่อบรรลุเป้าหมายสังคมอยู่เย็นเป็นสุขแผนงาน PEI ประเทศไทย ได้กำหนดผลสัมฤทธิ์ของโครงการไว้ 4 ระดับ คือ

1) ผลสัมฤทธิ์ในระดับชาติ คือ ความสอดคล้องของนโยบายและแผนด้านการพัฒนาและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่บูรณาการการพัฒนาเศรษฐกิจที่เอื้อประโยชน์ต่อคนจน และการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยโครงการฯ ให้ความสำคัญกับการจัดทำข้อเสนอแนะในการกำหนดกรอบนโยบายและการสนับสนุนบทบาทของหน่วยงานในส่วนกลางที่ทำหน้าที่กำกับและให้คำปรึกษาในกระบวนการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัด

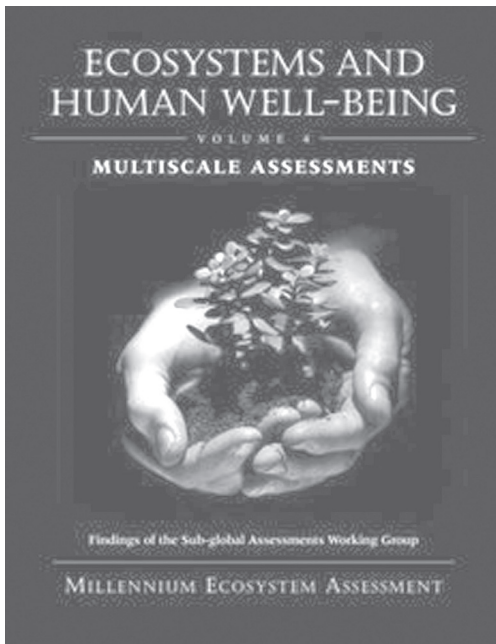
2) ผลสัมฤทธิ์ในระดับจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคือ การที่ระบบและสถาบันที่เกี่ยวข้องในการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัด รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถบูรณาการการพัฒนาเศรษฐกิจที่เอื้อประโยชน์ต่อคนจนและการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนไว้ในกระบวนการวางแผนพัฒนาและจัดสรรงบประมาณของจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยโครงการฯ เน้นการสนับสนุนและเพิ่มขีดความสามารถของจังหวัดและท้องถิ่นใน 3 แนวทาง ได้แก่

(1) การสนับสนุนเครื่องมือเชิงนโยบาย ที่เรียกว่า การประเมินคุณค่าของระบบนิเวศที่มีต่อความอยู่ดีมีสุขของคน (Ecosystem Assessment for Human well-being) หรือ Sub – Global Assessment: SGA)

(2) การสนับสนุนให้เกิดการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงานจังหวัดที่สนับสนุนการมีส่วนร่วมในการจัดทำยุทธศาสตร์หรือแผนพัฒนาจังหวัด/แผนพัฒนาท้องถิ่น และ

(3) การสนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กระบวนการพัฒนาร่วมกันระหว่างภาคส่วนต่างๆ ในจังหวัด

3) ผลสัมฤทธิ์ในระดับชุมชน ชุมชนท้องถิ่น คือ การที่ชุมชนมีขีดความสามารถในการผลักดันให้การพัฒนาเศรษฐกิจที่เอื้อประโยชน์ต่อคนจนและการจัดการ

สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนได้รับการบรรจุเป็นวาระนโยบายและได้รับการจัดสรรงบประมาณจากแผนพัฒนาท้องถิ่น จังหวัด และกลุ่มจังหวัด โดยโครงการให้ความสำคัญกับการสนับสนุนความรู้ทางวิชาการและทักษะในการผลักดันนโยบายให้กับชุมชน

4) ผลสัมฤทธิ์ในระดับภูมิภาคประเทศ ได้แก่ การสร้างโอกาสให้เกิดการแลกเปลี่ยน

เรียนรู้ประสบการณ์ในการบูรณาการการพัฒนาเศรษฐกิจที่เอื้อประโยชน์กับคนจน และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนไว้ในกระบวนการวางแผนพัฒนา และจัดสรรงบประมาณของประเทศในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนและภาคีการพัฒนา ระหว่างประเทศอื่นๆ โดยในปี พ.ศ. 2553 ได้กำหนดโครงการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การดำเนินงานแผนงาน PEI ระหว่างประเทศไทย และประเทศสาธารณรัฐประชาชนไทย ประชาชนลาว

สำนักนโยบายและแผนสำนักงาน ปลัดกระทรวงมหาดไทยคาดหวังว่าความร่วมมือระหว่างกระทรวงมหาดไทย สำนักงาน UNDP และสำนักงาน UNEP ภายใต้โครงการทางเลือกการพัฒนา เพื่อบรรลุเป้าหมายสังคมอยู่เย็นเป็นสุขแผนงาน PEI จะเป็นส่วนหนึ่งของความพยายามของ กระทรวงมหาดไทยในการสนับสนุนกระบวนการบริหารงานจังหวัดและกลุ่ม จังหวัดแบบบูรณาการ

นโยบายความปลอดภัยด้าน สารสนเทศกับการดำเนิน กลยุทธ์ขององค์กร

วรรณภรณ์ บริพันธ์¹

ดร.เจษฎา นกน้อย¹

และ สรินยา หยีสมันอาหลี²

ปัจจุบันธุรกิจส่วนใหญ่มีการนำเอา
ระบบหรือเทคโนโลยีต่างๆ เข้ามาใช้ในองค์กร
เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน จนอาจกล่าว
ได้ว่ายากที่จะหาธุรกิจใดที่จะไม่นำโปรแกรม
ใช้งาน (application program) ระบบ หรือ
เทคโนโลยีต่างๆ เข้ามาใช้เพื่อช่วยให้การทำงาน
มีความสะดวก รวดเร็ว และมีความถูกต้อง
มากขึ้น เทคโนโลยีต่างๆ เหล่านี้ช่วยให้องค์กร
ได้เปรียบในการใช้สารสนเทศที่องค์กรมีอยู่ให้
เกิดประโยชน์มากที่สุด ซึ่งหากจะเปรียบไปแล้ว
สารสนเทศก็เป็นเหมือนเส้นเลือดที่หล่อเลี้ยง
ธุรกิจ ดังนั้น การนำสารสนเทศไปใช้ให้เกิด
ประสิทธิภาพมากที่สุดจึงถือเป็นดัชนี

วัดความสำเร็จของธุรกิจตัวหนึ่ง นอกเหนือจาก
สภาพคล่องทางการเงินและสภาพคล่อง
ทางการตลาด ในอดีตการที่ธุรกิจใดมีข้อมูล
หรือสารสนเทศมากกว่าคู่แข่งถือเป็นความ
ได้เปรียบทางการแข่งขัน แต่หากมีข้อมูลแล้ว
ไม่สามารถนำข้อมูลหรือสารสนเทศที่มีมาใช้
ให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรมากที่สุดก็ถือว่า
ไม่สามารถใช้เป็นข้อได้เปรียบหรือเพิ่มศักยภาพ
ในการแข่งขันได้แต่อย่างใด

อย่างไรก็ตาม การที่ธุรกิจนำเอาโปรแกรม
ใช้งานหรือเทคโนโลยีต่างๆ เข้ามาใช้มากขึ้น
เท่าไร ก็ยิ่งสร้างความไม่ปลอดภัยให้กับข้อมูล
หรือสารสนเทศขององค์กรมากขึ้นเท่านั้น

¹ อาจารย์สาขาบริหารธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ

² พนักงานศาลปกครองสงขลา อาจารย์พิเศษมหาวิทยาลัยทักษิณ และมหาวิทยาลัยธนบุรี

การกำหนด
กลยุทธ์ต่างๆ ที่
เกี่ยวข้องกับ
สารสนเทศจึง
ควรคำนึงถึง
เรื่อง ความ
ปลอดภัยของ

ข้อมูลและสารสนเทศควบคู่กัน

นิยามและขอบเขตของนโยบาย ความปลอดภัยด้านสารสนเทศ

จากการขยายตัวของการนำเทคโนโลยีระบบ และโปรแกรมใช้งานต่างๆ มาใช้ในองค์กรมากขึ้น ทำให้ต้องมีการคำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น จึงเป็นที่มาของนโยบายความปลอดภัยทางด้านสารสนเทศซึ่ง Baskerville & Siponen (2002) กล่าวว่า “ถือเป็นพื้นฐานสำหรับการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและถือเป็นกฎข้อบังคับที่จะก่อให้เกิดความปลอดภัยภายในองค์กร”

Dhillon (1997) กล่าวว่า “เป็นที่รู้กันดีในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านความปลอดภัยว่า นโยบายที่เป็นทางการ คือ สิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีก่อนความปลอดภัย” ซึ่งคล้ายกับคำกล่าวของ Lindup (1995) ที่ว่า “เมื่อ 10 ปีที่แล้วนโยบาย

ความปลอดภัยทางด้านสารสนเทศมีการพูดถึงกันเพียงเล็กน้อย ส่วนใหญ่มักเกี่ยวข้องกับเรื่องของความลับทางการทหารและข้อมูลภายในของรัฐบาล แต่ในปัจจุบันนโยบายความปลอดภัยทางด้านสารสนเทศถือเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดของความปลอดภัยขององค์กร” เหตุผลหลักที่ทำให้ให้นโยบายความปลอดภัยสารสนเทศกลายเป็นสิ่งที่ต้องมีมาก่อนหรือเป็นพื้นฐานของการปฏิบัติด้านความปลอดภัยขององค์กรนั้น McCarthy (2003) เชื่อมโยงระหว่างนโยบายความปลอดภัยทางด้านสารสนเทศและวัตถุประสงค์ขององค์กร กล่าวว่า “หากปราศจากนโยบายการปฏิบัติการด้านความปลอดภัยจะถูกพัฒนาโดยปราศจากขอบเขตวัตถุประสงค์ และความรับผิดชอบ”

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ผู้บริหารควรคำนึงเสมอว่านโยบายความปลอดภัยทางด้านสารสนเทศจะต้องสัมพันธ์และสื่อให้เห็นวัตถุประสงค์ขององค์กร อย่างไรก็ตาม การพิจารณานโยบายความปลอดภัยทางด้านสารสนเทศควรระบุถึงการประเมินความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลง ตัวอย่างเช่น เหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญหรือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นต่อโครงสร้างพื้นฐานขององค์กรหรือทางเทคนิค Baskerville & Siponen (2002) แนะนำว่า “นโยบายความปลอดภัยทางด้านสารสนเทศควรจะถูกตรวจสอบโดยคณะกรรมการที่มาจากกลุ่ม

ของ ผู้จัดการ ซึ่ง
รวมถึงผู้เชี่ยวชาญ
ด้านความปลอดภัย
ทางสารสนเทศ
ผู้เชี่ยวชาญด้านการ

ออกแบบองค์กร และผู้เชี่ยวชาญด้านการ
วางแผนกลยุทธ์ โดยกลุ่มบุคคลเหล่านี้จะก่อให้เกิด
ความแน่วแน่ในการเชื่อมโยงระหว่างนโยบาย
ความปลอดภัยทางด้านสารสนเทศ และ
วัตถุประสงค์ขององค์กร”

การเชื่อมโยงระหว่างวัตถุประสงค์
ขององค์กร การวางแผนกลยุทธ์และนโยบาย
ความปลอดภัยทางด้านสารสนเทศอาจมี
การพูดหรือคำนึงถึงกันในภาพรวม แต่ยังไม่
การพูดถึงโดยละเอียดเกี่ยวกับวิธีการที่จะ
สร้างการเชื่อมโยงเหล่านี้ได้อย่างไร รวมถึง
การนำไปใช้ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่
องค์กร

แม้ว่าแนวคิดส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญ
กับบทบาทของนโยบายความปลอดภัยทางด้าน
สารสนเทศ แต่ขอบเขตหรือเนื้อหาสาระของ
นโยบายด้านความปลอดภัย ดังกล่าว มีการ
กำหนดรายละเอียดต่างๆ ที่เป็นลายลักษณ์
อักษรออกมาเพียงเล็กน้อยเท่านั้น มาตรฐาน
สากลที่ใช้กันในปัจจุบัน คือ ISO/IEC 27002
(Thim, 2007) ได้ระบุประเด็นที่จะต้องกำหนด
ในนโยบายความปลอดภัยทางด้านสารสนเทศ
ประเด็นต่างๆ เหล่านี้ถูกพิสูจน์ผ่านกรณี
ศึกษาของการใช้นโยบายความปลอดภัย
สารสนเทศภายในองค์กรขนาดใหญ่ใน

ประเทศอังกฤษ (Fulford & Doherty, 2003)
ประเด็นต่างๆ เหล่านี้ช่วยให้เกิดรูปแบบของกรอบ
การทำงานสำหรับนโยบายด้านความปลอดภัย
ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การใช้ระบบสารสนเทศของพนักงาน
แต่ละคน : นโยบายความปลอดภัยทางด้าน
สารสนเทศควรจะระบุอย่างชัดเจนเกี่ยวกับ
สิทธิของพนักงานแต่ละคนในการใช้ระบบ
สารสนเทศขององค์กร

2. การเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร : ระบบ
สารสนเทศช่วยให้พนักงานเข้าถึงสารสนเทศ
ได้มากขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่มักจะเป็นความลับ
ดังนั้นนโยบายความปลอดภัยจะต้องเน้น
เกี่ยวกับข้อจำกัดที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผย
หรือใช้สารสนเทศดังกล่าว

3. ความปลอดภัยทางกายภาพของ
โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรสารสนเทศ
: เครื่องมือควรจะถูกปกป้องทางกายภาพจาก
การคุกคามทางด้านความปลอดภัยและ
อันตรายจากสภาวะแวดล้อม ดังนั้นจึงเป็น
เรื่องที่สำคัญที่นโยบายควรระบุออกมา
อย่างชัดเจนว่าระบบโครงสร้างพื้นฐานและ
แหล่งทรัพยากรสารสนเทศจะถูกปกป้องได้
อย่างไร

4. การละเมิดและฝ่าฝืนความ
ปลอดภัย : การฝ่าฝืนกฎการรักษา
ความปลอดภัย
ยังคงเป็นเรื่องที่
พบได้ทั่วไปและ
มีแนวโน้มที่จะก่อ

ให้เกิดความเสียหาย ดังนั้นเอกสารด้านความปลอดภัยจะต้องระบุขั้นตอนในการกักกันความเสียหายจากการฝ่าฝืนหรือละเมิดกฎระเบียบ รวมถึงการบันทึกเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยด้วย

5. การป้องกันไวรัสและหนอนคอมพิวเตอร์ : การแพร่กระจายอย่างรวดเร็วของไวรัส หนอน แสดงถึงการคุกคามที่เพิ่มขึ้นต่อความปลอดภัยของทรัพยากรสารสนเทศขององค์กร (Besnard & Arief, 2004) นโยบายความปลอดภัยขององค์กรควรระบุถึงซอฟต์แวร์ที่ใช้ในการตรวจสอบไวรัส ไฟล์แนบ และการใช้สารสนเทศร่วมกัน

6. การจัดการการเข้าถึงของผู้ใช้ : การเข้าถึงสารสนเทศและกระบวนการทางธุรกิจควรจะถูกควบคุมบนพื้นฐานของความต้องการทางธุรกิจและความปลอดภัย ดังนั้น นโยบายขององค์กรควรระบุรายละเอียดที่ชัดเจนของความต้องการทางธุรกิจที่ถูกควบคุมการเข้าถึง

7. คอมพิวเตอร์แบบพกพา : การใช้โน้ตบุ๊ก (Notebook) ปาล์ม (Palm) และแล็ปท็อป (Laptop) ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน

ไปจากเดิมในการทำงานทำให้เกิดความไม่มั่นคง ซึ่งเป็นการยากแก่การป้องกันด้านความปลอดภัย ดังนั้น นโยบาย จึงต้องกำหนด

แนวทางปฏิบัติในการใช้อุปกรณ์เหล่านั้นเพื่อให้แน่ใจว่าสารสนเทศทางธุรกิจจะไม่ถูกคุกคาม

8. การเข้าถึงอินเทอร์เน็ต : จากการที่มีการใช้อินเทอร์เน็ตกันอย่างแพร่หลายในที่ทำงาน จึงเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งที่นโยบายจะต้องระบุให้ชัดเจนเกี่ยวกับการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นที่ต้องคำนึงถึง เช่น การดูภาพโป๊หรือการค้นหาข้อมูลส่วนบุคคล

9. การพัฒนาและบำรุงรักษา : จากการที่ปัญหาเกี่ยวกับความปลอดภัยสามารถก่อให้เกิดความเสียหาย นโยบายด้านความปลอดภัยจึงควรจะต้องแสดงถึงแนวทางในการสร้างความมั่นใจในการควบคุมความปลอดภัยที่ได้ผล และกระบวนการต่างๆ ควรจะถูกกำหนดลงในระบบ

10. การกำหนดรหัสผ่าน : การเติบโตของการค้าอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แบบพกพาทำให้ไม่สามารถหลีกเลี่ยงการเพิ่มขึ้นของจำนวนสารสนเทศที่ถูกติดต่อสื่อสารกันไปมาในระบบเครือข่าย ซึ่งทำให้แนวโน้มในเรื่องของความปลอดภัยมีน้อยลง ดังนั้น ข้อบังคับขององค์กรสำหรับการกำหนดรหัสผ่านของสารสนเทศจึงควรระบุอย่างชัดเจน

นโยบายความปลอดภัยทางด้านสารสนเทศ

11. การวางแผนที่ต้องเนื่อง : เป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่องค์กรทั้งหมดจะต้องมีการวางแผนและระบุรายละเอียดในการรับมือและแก้ไขช่องโหว่ของระบบรักษาความปลอดภัย เช่น การได้รับความเสียหายที่ร้ายแรงหรือการโดนไวรัสคอมพิวเตอร์ นโยบายความปลอดภัยทางด้านสารสนเทศ ควรจะระบุวิธีการในการรับมือกับกรณีดังกล่าว และควรจะมีการระบุเป็นลายลักษณ์อักษร รวมถึงการทดสอบบำรุงรักษา และสนับสนุนให้ถึงที่สุด

ประเด็นที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นควรจะถูกระบุอยู่ในนโยบายความปลอดภัยทางด้านสารสนเทศขององค์กร อย่างไรก็ตาม ประเด็นดังกล่าวเป็นเพียงภาพรวมที่ทุกองค์กรจำเป็นต้องคำนึงถึงโดยรายละเอียดอาจแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมและลักษณะเฉพาะของแต่ละองค์กร

ผลกระทบของการดำเนินกลยุทธ์ต่อความปลอดภัยของสารสนเทศ

Ward & Peppard (2002) กล่าวว่า “ความท้าทายที่แท้จริง คือ การแน่ใจว่าสารสนเทศมีคุณภาพสูงสุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของความเหมาะสมของช่วงเวลา ความแม่นยำ ความสมบูรณ์แบบความน่าไว้วางใจของแหล่งที่มา ความน่าเชื่อถือ และความเหมาะสม” ในทางปฏิบัติองค์กรหลายแห่งประสบความล้มเหลวในเรื่องของความต่อเนื่องในการจัดให้มีแหล่งทรัพยากร

สารสนเทศที่มีคุณภาพสูงที่เป็นที่ต้องการของผู้บริหาร โดยมีสาเหตุเนื่องมาจากการฝ่าฝืนกฎด้านความปลอดภัย เช่น ในประเทศอังกฤษพบว่า จำนวนของการฝ่าฝืนความปลอดภัยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในปี 2004 พบว่า 74% ของธุรกิจมีการฝ่าฝืนกฎด้านความปลอดภัยซึ่งเมื่อเทียบกับปี 2000 แล้วพบการฝ่าฝืนเพียงแค่ 44% (Purtell, 2007) เช่นเดียวกับที่ Fulford & Doherty (2003) ระบุว่า “ในสหรัฐอเมริกา การฝ่าฝืนกฎด้านความปลอดภัยส่งผลกระทบต่อธุรกิจถึง 90% ในแต่ละปี และก่อให้เกิดต้นทุนมากถึง 17,000 ล้านดอลลาร์” ทั้งนี้ กลไกที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ปกป้องสารสนเทศขององค์กรจากการฝ่าฝืนกฎระเบียบด้านความปลอดภัย คือ การกำหนดกฎเกณฑ์และโปรแกรมใช้งานลงในนโยบายความปลอดภัยทางด้านสารสนเทศ ดังนั้น การจัดให้แผนกลยุทธ์ระบบสารสนเทศและนโยบายความปลอดภัยสารสนเทศเป็นไปในแนวทางเดียวกัน จึงมีความสำคัญยิ่ง โดยในการวางแผนกลยุทธ์ควรจะระบุว่าการนำเทคโนโลยีหรือโปรแกรมใช้งานใดมาใช้ขณะที่ความปลอดภัยทางด้านสารสนเทศจะระบุรายละเอียดว่าสารสนเทศเหล่านั้นจะมีการจัดเก็บอย่างปลอดภัยหรือมีการจัดการที่เหมาะสมอย่างไร ตัวอย่างเช่น ถ้าการวางแผนกลยุทธ์เกี่ยวข้องกับการนำอินเทอร์เน็ตเข้ามาใช้ในองค์กร ความปลอดภัยทางด้านสารสนเทศก็จะต้องกำหนดขอบเขตการเข้าถึงข้อมูล

นอกจากนี้ การพิจารณา และปรับปรุง นโยบายความปลอดภัยทาง ด้านสารสนเทศ ถือ เป็น สิ่ง ที่

สำคัญที่สุด โดยควรจัดให้มีการประชุมร่วมกัน ของผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งกลุ่มบุคคลดังกล่าวได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ ทั้งเทคโนโลยีสารสนเทศ ความปลอดภัยสารสนเทศ การวางแผนกลยุทธ์ และด้านการค้า เพื่อที่จะพิจารณาประเด็น ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยในการนำ กลยุทธ์ไปใช้การกำหนดแนวทางเกี่ยวกับ ความปลอดภัยสำหรับแต่ละโครงการ การนำ เทคโนโลยีไปใช้โดยระบุทั้งแนวทางที่จะถูกนำ ไปใช้ในทางที่ถูก และในทางที่ผิด รวมถึง ผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นจากการคุกคามความ ปลอดภัยของทรัพยากรสารสนเทศขององค์กร นโยบายความปลอดภัยทางด้านสารสนเทศ จะต้องคำนึงถึงอุปสรรคต่างๆ รวมถึงแนวทาง ในการแก้ไข หากมีอุปสรรคใหม่ๆ เกิดขึ้นจะ ต้องมีการปรับแก้นโยบายให้เป็นไปตามสภาพ

แวดล้อมปัจจุบันให้มากที่สุด ทั้งนี้การ ปรับปรุงนโยบายต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ หลักคือ การจัดแนวทางของแผนกลยุทธ์ ระบบสารสนเทศและนโยบายความปลอดภัย ด้านสารสนเทศให้เป็นไปในทางเดียวกันให้ มากที่สุด และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของ องค์กรด้วย ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลง กลยุทธ์อาจส่งผลกระทบต่อความปลอดภัย ด้านสารสนเทศ ตัวอย่างเช่น การใช้กลยุทธ์ เพื่อเพิ่มจำนวน ลูกค้าให้มาใช้ เว็บไซต์ ของ องค์กร แม้ว่า จะไม่ได้มีการ เปลี่ยนแปลงที่

ชัดเจนต่อสารสนเทศขององค์กรหรือข้อกำหนด ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ แต่ก็ส่งผลทางอ้อม ต่อความปลอดภัยด้านสารสนเทศ นอกจากนี้ ในการนำระบบอินเทอร์เน็ตมาใช้ในองค์กร ซึ่งเกี่ยวพันโดยตรงกับความปลอดภัยด้าน สารสนเทศนั้น โครงสร้างพื้นฐานของเทคโนโลยี สารสนเทศแบบใหม่ย่อมส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลง นโยบายด้านความปลอดภัยหรือในกรณีที่ ร้ายแรงกว่านั้น การนำกลยุทธ์ใหม่มาใช้ อาจ ก่อให้เกิดอันตรายอย่างมาก ซึ่งบางครั้งอาจ ต้องชะลอการนำกลยุทธ์เหล่านั้นไปใช้ ตัวอย่างเช่น การคำนึงถึงความมั่นใจในการ รักษาความปลอดภัยของรายการซื้อขายทาง ออนไลน์อาจทำให้ผู้ค้ายับยั้งการสั่งซื้อสินค้า ผ่านเว็บไซต์ จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่นโยบายการ

รักษาความปลอดภัยต้องมีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เช่น ถ้าความปลอดภัยด้านสารสนเทศขององค์กรถูกคุกคามโดยแฮ็คเกอร์ (Hacker) หรือมีไวรัสเข้ามารบกวน ก็จำเป็นต้องอย่างเร่งด่วนที่ต้องปรับนโยบายเพื่อป้องกันและลดการเกิดเหตุการณ์เหล่านั้นซ้ำอีก

กรณีตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1 : การนำอินเทอร์เน็ตเข้าสู่แผนกวิจัยและพัฒนา

องค์กรได้เพิ่มการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อเรียกดูสารสนเทศมากกว่าการค้นหาในรูปแบบเดิมจากเอกสาร ซึ่งการนำอินเทอร์เน็ตมาใช้ในแผนกวิจัยและพัฒนาขององค์กรจะทำให้สามารถวิเคราะห์คู่แข่งได้รวดเร็วและครอบคลุม อีกทั้งยังทำให้ได้เปรียบในการพัฒนาสินค้า อย่างไรก็ตามเป็นการยากที่จะจำกัดการใช้อินเทอร์เน็ตให้อยู่ในขอบเขตการใช้เกินขอบเขตมีส่วนสัมพันธ์กับการรักษาความปลอดภัยอย่างมีนัยสำคัญ เช่น ผู้ใช้ดาวน์โหลดข้อมูลหรือไฟล์ที่ไม่ปลอดภัย การดูสิ่งผิดกฎหมาย เช่น หนี้งโป้ หรือการสูญเสียเวลาไปอย่างเปล่าประโยชน์ในกิจกรรมที่ไม่ก่อให้เกิดผลผลิตภาพ ผลที่ตามมาคือ ต้องมีการกำหนดการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการเข้าสู่ระบบอินเทอร์เน็ตในนโยบายความปลอดภัยสารสนเทศ

ตัวอย่างที่ 2 : การแนะนำแล็ปท็อปให้ทีมขาย

มีการใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์แบบพกพา

เช่น แล็ปท็อปในองค์กรกันมากขึ้น โดยอนุญาตให้พนักงานใช้ติดต่อกลับมายังสำนักงาน ในขณะที่อยู่ข้างนอกอีกทั้งสามารถเข้าสู่ระบบขององค์กรได้ เช่น เข้าดูฐานข้อมูลสินค้า ในขณะที่พบลูกค้าหรือเยี่ยมชมงานแสดงสินค้า อย่างไรก็ตามการนำแล็ปท็อปและอุปกรณ์คอมพิวเตอร์แบบพกพามาใช้ต้องให้ความสำคัญกับการรักษาความปลอดภัยในการใช้ ทั้งนี้เพราะอุปกรณ์อาจถูกขโมยหรือได้รับความเสียหาย ขณะอยู่นอกสถานที่ทำงาน การใช้รีโมทเพื่อเข้าสู่ระบบฐานข้อมูลขององค์กรซึ่งอาจถูกโจมตีจากบุคคลภายนอก เพราะการใช้ระบบเครือข่ายจากภายนอกจะไม่ปลอดภัยเหมือนใช้ในองค์กร ยิ่งไปกว่านั้นเมื่อเร็วๆ นี้ มีผลสำรวจออกมาว่า ผู้ใช้หนึ่งในสามไม่ได้ตั้งรหัสในการใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์แบบพกพาในขณะที่สองในสามของผู้ใช้ไม่มีการนำข้อมูลมาแปลงเป็นรหัสลับ นอกจากนี้ยังมีการนำระบบและการเข้าสู่อินเทอร์เน็ตขององค์กรไปใช้ในเรื่องส่วนตัว นอกจากนี้การใช้คอมพิวเตอร์แบบพกพาอาจทำให้พนักงานสามารถหนีออกนอกสถานที่ทำงาน และควบคุมได้ยาก ในขณะที่การทำงานนอกสถานที่ทำงานข้อมูลอาจรั่วไหลได้ จึงต้องมีการทบทวนและปรับแต่งนโยบายการรักษาความปลอดภัย

ด้านสารสนเทศในเรื่องการนำคอมพิวเตอร์แบบพกพาและการเข้าสู่ระบบอินเทอร์เน็ตไปใช้ส่วนตัว ซึ่งมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อความปลอดภัยของสารสนเทศองค์กร

ตัวอย่างที่ 3 : การเข้าสู่พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

อินเทอร์เน็ตกลายเป็นเทคโนโลยีที่ธุรกิจเลือกใช้ เพราะมีอิทธิพลอย่างมากต่อผู้บริโภค และถือเป็นโอกาสในการขายสินค้าโดยตรงถึงลูกค้า (เจษฎา นกน้อย และวรรณภรณ์ บริพันธ์, 2552) อย่างไรก็ตาม ภัยคุกคามได้โดยง่าย เช่น การถูกบุกรุกเข้าสู่ระบบโดยผู้ที่ไม่ได้รับอนุญาต และการติดไวรัสซึ่งทำให้ซอฟต์แวร์มีปัญหาในการทำงาน ดังนั้น ในการนำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในองค์กรจะเกี่ยวข้องกับการจัดการระบบสารสนเทศและการป้องกันความปลอดภัยขององค์กร เพราะองค์กรจะต้องเชื่อมโยงระบบอิเล็กทรอนิกส์ขององค์กรเข้ากับของลูกค้า รวมถึงการเพิ่มขึ้นของอีเมลและการจราจรในอินเทอร์เน็ต ซึ่งนำไปสู่โอกาสที่จะถูกโจมตีจากไวรัสและหนอนคอมพิวเตอร์ องค์กรจึงจำเป็นต้องมั่นใจว่ามีแผนสำรองฉุกเฉินและแผนแก้ไขเพื่อเป็นทางเลือกให้กับลูกค้าในการสั่งซื้อสินค้าเมื่อเว็บไซต์ไม่ทำงาน

ปัญหาของการกำหนดนโยบายความปลอดภัยสารสนเทศ

การกำหนดนโยบายความปลอดภัยสารสนเทศมักไม่ประสบความสำเร็จในองค์กร

ส่วนใหญ่ แม้ว่าจะมีการกำหนดนโยบายความปลอดภัยสารสนเทศขึ้นมาก็อาจมีการละเมิดและฝ่าฝืน หรือไม่ได้รับความร่วมมือจากคนในองค์กร ซึ่งน่าจะมาจากหลากหลายสาเหตุด้วยกัน เช่น

- มักจะถูกมองว่าเป็นเรื่องของฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศมากกว่าที่จะเป็นของทุกคนในองค์กร เนื่องจากส่วนใหญ่การกำหนดนโยบายความปลอดภัยสารสนเทศมักเกี่ยวข้องกับเรื่องของโปรแกรมใช้งาน ระบบ หรือเทคโนโลยีที่ถูกนำมาใช้เพื่อสร้างความปลอดภัยให้กับสารสนเทศ

- เป็นเรื่องเทคโนโลยี ทำให้พนักงานที่ทำงานในส่วนอื่นๆ ไม่ต้องการที่จะทำความเข้าใจ หรือยากแก่การเข้าใจ

- ผู้บริหารไม่ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว เนื่องจากในบางครั้งผลกระทบของการไม่มีความปลอดภัยในสารสนเทศขององค์กร อาจไม่ได้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อองค์กรมากนัก ทั้งยังเพิ่มต้นทุนให้กับองค์กร โดยในการสร้างความปลอดภัยให้กับสารสนเทศขององค์กรจะต้องมีการลงทุนในส่วนต่างๆ ค่อนข้างสูง อีกทั้งยังไม่ได้ส่งผลในการเพิ่มรายได้ให้กับองค์กรโดยตรง

บทสรุป

ในการดำเนินกลยุทธ์ทางธุรกิจที่มีการนำเทคโนโลยีต่างๆ อาทิเช่น คอมพิวเตอร์

อินเทอร์เน็ต หรือโทรศัพท์มือถือเข้ามาช่วยในการดำเนินกลยุทธ์ขององค์กรนั้นควรคำนึงถึงความปลอดภัยของสารสนเทศที่มีอยู่ เพราะหากไม่สามารถที่จะสร้างความปลอดภัยให้กับข้อมูลหรือสารสนเทศที่องค์กรมีแล้วยังทำให้ไม่สามารถแข่งขันกับคู่แข่ง และลดศักยภาพในการแข่งขันขององค์กรอีกด้วย เพราะหากข้อมูลหรือสารสนเทศที่มีอยู่ปราศจากความปลอดภัย เช่น บุคคลภายนอกสามารถที่จะเข้าไปดูข้อมูลขององค์กรโดยปราศจากการป้องกัน หรือการที่คู่แข่งสามารถเข้ามาในระบบขององค์กรและทำลายหรือขโมยข้อมูลที่มีอยู่ ก็จะทำให้สร้างความเสียหายให้กับองค์กรเป็นอย่างมาก อาจทำให้การดำเนินธุรกิจต้องหยุดชะงัก หรืออาจร้ายแรง

กว่านั้น ดังนั้น ธุรกิจจึงควรคำนึงถึงความปลอดภัยด้านสารสนเทศควบคู่ไปกับการกำหนดกลยุทธ์ขององค์กร โดยควรเริ่มตั้งแต่การให้ผู้บริหารระดับสูงขององค์กรตระหนักถึงผลกระทบที่มีต่อองค์กรหากสารสนเทศที่มีอยู่ไม่มีความปลอดภัย โดยหากทำให้ผู้บริหารระดับสูงเห็นความสำคัญดังกล่าวก็จะนำไปสู่การระบุเข้าไปเป็นวาระการประชุม หรือเป็น

ส่วนหนึ่งของวัตถุประสงค์องค์กร ซึ่งหากผู้บริหารระดับสูงขององค์กรเห็นถึงความสำคัญของความปลอดภัยด้านสารสนเทศแล้วการจะทำให้คนในองค์กรเห็นความสำคัญของประเด็นดังกล่าวก็จะเป็นเรื่องที่ยากขึ้น โดยในการจัดทำนโยบายความปลอดภัยด้านสารสนเทศควรมีบุคคลที่ไม่ได้มาจากฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นตัวเชื่อมเพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างกลุ่มคนในองค์กร เพราะหากให้บุคคลจากฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศมาเป็นตัวเชื่อมอาจเป็นการสร้างอคติให้กับฝ่ายอื่นๆ โดยอาจมองว่าเป็นเรื่องของเทคโนโลยีมากกว่าที่จะต้องอาศัยความร่วมมือจากคนในองค์กร นอกจากนี้การสร้างความปลอดภัยด้านสารสนเทศในช่วงแรกๆ ไม่ควรที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการทำงานมากนัก เพราะนอกจากอาจจะทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือแล้วยังเป็นการสร้างความแบ่งแยกมากขึ้นจึงควรชี้ให้เห็นว่าการสร้างความปลอดภัยให้กับสารสนเทศจะช่วยให้การทำงานของพนักงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น วิธีหนึ่งในการสร้างความปลอดภัยให้กับสารสนเทศขององค์กรอาจมีการจ้างแฮกเกอร์เข้ามาเพื่อทดสอบความปลอดภัยที่ได้สร้างขึ้นเพื่อป้องกันการเจาะข้อมูลขององค์กร อย่างไรก็ตามวิธีนี้แม้ว่าจะได้ผล แต่ก็ค่อนข้างเสี่ยงมากเช่นเดียวกัน ซึ่งข้อเสียก็คือ ความไม่ปลอดภัยยิ่งกว่าในอนาคต หากแฮกเกอร์ดังกล่าวไม่พอใจองค์กรหรือถูกซื้อตัวโดยฝ่ายตรงข้าม

ในอนาคตความปลอดภัยด้านสารสนเทศจะเป็นเรื่องที่ทุกองค์กรต้องคำนึงถึง เนื่องจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่มีมากขึ้นทั้งในแง่ของการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและเทคโนโลยีที่อาจสร้างความเสียหายให้กับสารสนเทศขององค์กร

บรรณานุกรม

เจษฎา นกน้อย และวรรณภรณ์ บริพันธ์.
2552. การตลาดทางอินเทอร์เน็ต :
โอกาส ทางเลือก และความท้าทาย
ใหม่. **วารสารบริหารธุรกิจ**, 32(121):
34-52.

Baskerville, R. & Siponen, M. 2002. An
information security meta-policy
for emergent organizations.
**Logistics Information
Management**, 15(5/6): 337-346.

Besnard, D. & Arief, B. 2004. Computer
security impaired by legitimate
users. **Computers & Security**,
23: 253-264.

Dhillon, G. 1997. **Managing
information systems security**.
London : Macmillan Press.

Fulford, H. & Doherty, N. F. 2003. The
application of information security
policies in large UK-based

นอกจากนี้ เรื่องของจริยธรรมทางธุรกิจที่มี
แนวโน้มลดลงก็มีส่วนสำคัญที่ทำให้องค์กรต้อง
ให้ความสำคัญกับนโยบายความปลอดภัยด้าน
สารสนเทศ จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้บริหารองค์กร
จะต้องให้ความสำคัญเพื่อให้สารสนเทศที่มีอยู่
ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กรอย่างแท้จริง

organizations: An exploratory
investigation. **Information
Management & Computer
Security**, 11(3): 106 - 114.

Lindup, K.R. 1995. A new model for
information security policies.
Computers & Security, 14(8): 691-
695.

McCarthy, L. 2003. **IT security:
Risking the corporation**. New
Jersey: Prentice Hall PTR.

Purtell, T. 2007. A new view on IT risk.
Risk Management, 54(10): 28.

Trim, P. R. J. 2007. Managing computer
security issues: Preventing and
limiting future threats
and disasters. **Disaster
Prevention and Management**, 14(4).

Ward, J. & Peppard, J. 2002. **Strategic
Planning for Information
Systems**. 3rd ed. New York: Wiley.

สายการบินจีน

วิกรม กรมดิษฐ์¹

พมำเรื่องของรถไฟความเร็วสูงของจีนมาบอกกล่าวเพราะจีนได้กลายมาเป็นเจ้าความเร็วที่ 420 กม./ชั่วโมง ถือเป็นรถไฟที่มีความเร็วสูงที่สุดในโลกแต่ปรากฏว่าเมื่อไม่กี่วันนี้ จีนเริ่มทดสอบความเร็วใหม่ของรถไฟความเร็วสูงที่เร็วกว่าที่ผมเคยนำเสนอไปซึ่งหากจำไม่ผิดตัวเลขความเร็วนั้นพุ่งไปอยู่ที่ 486 กม./ชั่วโมง นั่นหมายความว่าหากรถไฟความเร็วสูงดังกล่าว สร้างที่บ้านเรานั้นเราจะสามารถนั่งรถไฟสายนี้จากกรุงเทพฯ ไปเชียงใหม่ โดยใช้เวลาไม่ถึง 2 ชั่วโมงด้วยซ้ำไป และอีกไม่นานผมเชื่อมั่นจีนคงสามารถทำความเร็วได้ที่ 500 กม./ชั่วโมงแน่ๆ และอีก 10 ปี ความยาวของรางรถไฟความเร็วสูงทั่วโลกจะเท่ากับ ความยาวของรางรถไฟความเร็วสูงของจีนทั้งประเทศ จึงสามารถฟันธงได้เลยว่าจีนจะกลายเป็นเจ้าแห่งรถไฟไฟความเร็วสูงด้วยการเปิดเส้นทางปักกิ่ง-ลอนดอน ปักกิ่ง-มอสโก และปักกิ่ง-สิงคโปร์

การที่จีนสามารถขยายการลงทุนได้มากอย่างที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ เป็นเพราะนโยบายที่ต้องการระบายเงินสำรองในประเทศออกไป เพราะจะว่าไปแล้วค่าเงินหยวนในตอนนี้ถือว่าแข็งตัวมากซึ่งส่งผลกระทบต่อยอดการส่งออกของจีน ดังนั้น การนำเอาเงินสำรองในประเทศมาใช้จึงเป็นอีกทางออกหนึ่งที่จะช่วยเสริมให้จีนแข็งแกร่งขึ้นด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ พร้อมส่งให้ค่าเงินหยวนไม่แข็งตัวเกินไป

ในเรื่องของการเดินทางทางอากาศภายใน 5 ปีที่ผ่านมา จีนมีความก้าวหน้า

¹ รองประธานสภาธุรกิจไทย – จีน ประธานมูลนิธิอมตะ นักบริหารมืออาชีพ

เป็นอย่างมาก ลำสุดเมื่อปลายปีที่แล้วจีนในงานมหกรรมการบินและอวกาศนานาชาติครั้งที่ 8 (The 8th China International Aviation & Aerospace Exhibition) หรือแอร์โชว์ ไซนา 2010 เรื่องเครื่องบินพาณิชย์รุ่น C 919 ที่ตอนนี้มียอดสั่งซื้อไปแล้วกว่า 100 ลำ จากสายการบินต่างๆ ทั่วโลกด้วยคุณภาพการผลิตและการตกแต่งภายในที่มีคุณภาพ ผสมดัดแปลงไม่น้อยกว่าเพราะเหตุใดในช่วงหลังจีนถึงได้มีการลงทุนและถูกขับเคลื่อนไปอย่างมหาศาลโดยเฉพาะเงินทุนสำรองระหว่างประเทศที่คาดว่าภายในสิ้นปีนี้จีนจะมีถึง 2.6 ล้านล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐฯ ที่ถือเป็นยอดเงินจำนวนมหาศาล ห่างจากอันดับ 2 อย่างญี่ปุ่นอยู่หลายช่วงตัวเลยทีเดียว

ผมเชื่อว่าอีกในไม่นานนัก จีนจะกลายมาเป็นคู่แข่งคนสำคัญของสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรปในอุตสาหกรรมการบิน ไม่ว่าจะเป็นเครื่องบินในเชิงพาณิชย์หรือแม้กระทั่งเครื่องบินรบ เพราะกระทรวงกลาโหมของจีนนั้นได้ขยายแสนยานุภาพเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ จนไปกระทบกับความมั่นคงของญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกาในแง่ของความมั่นคงมากที่สุดตั้งแต่ช่วงหลังสงครามเย็น เอเชียจะมีการเปลี่ยนแปลงทางดุลอำนาจทางด้านเศรษฐกิจและทางทหาร เนื่องจากปัญหาหนี้สาธารณะและการขาดดุลการค้าอย่างมหาศาลของสหรัฐอเมริกาที่ถือว่าเป็นตัวเลขที่มากที่สุดตั้งแต่ที่เคยมีมา สิ่งนี้เองที่เป็นเหมือนตัวเร่งที่จะทำให้จีนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปเร็วกว่า

เดิมในสิ่งที่ควรจะเป็น

สายการบินทั่วโลกต่างถูกครอบงำด้วยอิทธิพลของประเทศผู้ผลิตอย่างสหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรปมาหลายทศวรรษ เมื่อบริษัทหรือประเทศใดก็ตามต้องการเครื่องบิน และชิ้นส่วนเครื่องบิน จะมีเพียงสองทางเลือกเท่านั้นให้พิจารณา คือ การเลือกใช้เทคโนโลยีจากบริษัท (Boeing) ของสหรัฐอเมริกา ซึ่งผูกขาดการผลิตเครื่องบินขนาดใหญ่มานาน หรือแอร์บัส (Air bus) ผู้ผลิตเครื่องบินยักษ์ใหญ่แห่งยุโรป

ตั้งแต่ปี 2008 ที่ผ่านมานี้ บริษัทแอร์บัส (Air bus) ได้ก้าวแซ่งหน้า โบอิง (Boeing) ผู้ผลิตเครื่องบินสหรัฐฯ ขึ้นเป็นผู้ผลิตเครื่องบินอันดับ 1 ของโลก ด้วยยอดการส่งมอบเครื่องบิน 498 ลำ และยอดคำสั่งซื้อ 310 รายการ ขณะที่โบอิงมียอดการส่งมอบเครื่องบิน 481 ลำ และยอดคำสั่งซื้อ 263 รายการ แต่ในปี 2010 นี้แนวโน้มของอุตสาหกรรมการบินได้เปลี่ยนแปลงไปเมื่อจีนได้เข้าร่วมมวงด้วยในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา การคมนาคมทางอากาศของจีนมีอัตราการเติบโตอย่างมาก เฉลี่ยที่ร้อยละ 22 ต่อปี ปลายปี 2007 หากไม่รวมฮ่องกง มาเก๊า และได้หวันแล้ว

ประเทศจีนมีสนามบินมากถึง 148 แห่ง

ทางสำนักงานการบินพลเรือนแห่งชาติจีน (Civil Aviation Administration of China : CAAC) ได้ระบุว่า ในปี 2020 จีนจะมีสนามบินรับส่งผู้โดยสารถึง 244 แห่ง ประกอบด้วยสนามบินสำหรับเครื่องบินสายสาขาต่างๆ 100 กว่าแห่ง ทั้งนี้ ภายในแผนพัฒนาแห่งชาติฯ ฉบับที่ 11 (ปี 2006 - 2010) ประเทศจีนตั้งเป้าจะสร้างสนามบินเพิ่มขึ้นอีก 45 แห่ง เพื่อให้มีสนามบินรวม

190 แห่ง ขณะนี้จีนมีสายการบินขนาดใหญ่ระดับประเทศ 3 แห่ง ในปี 2006 มีผู้โดยสารใช้บริการทางการบินมากถึง 160 ล้านคน เพิ่มขึ้น 15% เมื่อเปรียบเทียบกับตัวเลขปี 2005 ที่มีปริมาณ 138.3 ล้านคน

ช่วงปลายปี 1949 ตอนนั้นจีนมีเพียงสายการบินเดียวที่ทำการผูกขาดการดำเนินงาน โดยสำนักงานการบินพลเรือนแห่งชาติจีน หรือ CAAC ต่อมาในปี 1978 นายเติ้งเสี่ยวผิง ได้เปลี่ยนนโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจซึ่งมีผลทำให้ความจำกัดการบริการขนส่งทางอากาศได้หมดไป ธุรกิจการบินในประเทศจีนเปลี่ยนแปลงจากหน้ามือเป็นหลังมือ ธุรกิจ

สายการบินเติบโตอย่างรวดเร็วมาก หลังจากนั้นอีก 10 ปี ทางการบินจึงได้ปรับธุรกิจการบินของสำนักงานการบินพลเรือนแห่งชาติ ออกเป็นสายการบินอิสระ 6 แห่งได้แก่ สายการบิน China Eastern Airlines สายการบิน China Southern Airlines สายการบิน Air China สายการบิน China Northwest Airlines สายการบิน China Southwest Airlines และสายการบิน China Northern Airlines และทางรัฐบาลจีนเองยังได้ยกเลิกการผูกขาด

อย่างไรก็ตาม การแข่งขันกิจการสายการบินมีความรุนแรงมาก ทำให้หลายสายการบินประสบปัญหาทางการเงิน ทางรัฐบาลจีนได้เล็งเห็นถึงปัญหานี้จึงช่วยเสริมกำลังให้สายการบินในประเทศเพื่อให้สามารถแข่งขันกับสายการบินจากต่างประเทศได้ ในปี 2002 รัฐบาลจึงได้ปรับโครงสร้างสายการบินของรัฐบาลกลางจำนวน 9 แห่ง โดยให้ควบกิจการเข้าด้วยกันเพื่อให้เป็น 3 สายการบินขนาดใหญ่ คือ Air China, China Eastern และ China Southern ทำให้สายการบินของรัฐบาลกลาง ทั้ง 3 สายการบินกลายเป็นยักษ์ใหญ่ของจีนยึดครองตลาดรวมกันมาก

ถึง 80% ของการขนส่งทางอากาศภายในประเทศ สายการบินที่ได้ประโยชน์มากที่สุดคือ Air China ซึ่งนับได้ว่าเป็นสายการบินที่ใหญ่ที่สุดของประเทศจีน

สายการบิน Air China มีฐานอยู่ที่กรุงปักกิ่ง เมืองหลวงของจีน มีเครื่องบินโดยสารที่สั่งซื้อมาจากแอร์บัส และโบอิงมากกว่า 260 ลำ สำหรับบริการผู้โดยสารไปยังเป้าหมายปลายทาง ทั้งในประเทศและต่างประเทศมากกว่า 120 แห่ง ในปี 2006 สายการบิน Air China มีผู้โดยสารมากถึง 31.5 ล้านคน มีรายได้ 47,000 ล้านหยวน สร้างกำไรมากถึง 3,200 ล้านหยวน

ในปี 2009 มีผู้โดยสารที่ใช้บริการสายการบิน Air China ถึง 41.28 ล้านคน เดิมผู้ถือหุ้นใหญ่คือบริษัท China National Aviation Holding Company จำกัด มีหุ้นอยู่ 69% และสายการบินคาเธ่ย์แปซิฟิกของฮ่องกง ถือหุ้น 10% แต่เมื่อช่วงกลางปี 2006 สายการบิน Air China จะเข้าไปถือหุ้น 17.5% ในสายการบินคาเธ่ย์แปซิฟิก

สายการบิน China Southern มีฐานอยู่ที่นครกวางโจวในมณฑลกวางตุ้ง

ถือว่าเป็นสายการบินที่มีจำนวนเครื่องบินและเส้นทางบินมากที่สุดในประเทศจีน มีมากถึง 309 ลำ โดยในปี 2006 สายการบินนี้มีผู้โดยสาร 49.2 ล้านคน สร้างรายได้ 46,000 ล้านหยวน ปัจจุบันสายการบิน China Southern กำลังขยายฐานไปยังกรุงปักกิ่ง และเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายนปี 2007 สายการบิน China Southern เข้าร่วมเป็นสมาชิกลำดับที่ 11 ของกลุ่ม Sky Team Alliance การเพิ่มพันธมิตรใหม่นี้ ทำให้ Sky team สามารถให้บริการครอบคลุม 841 จุดหมายปลายทางใน 162 ประเทศ

สายการบิน China Eastern มีฐานอยู่ที่นครเซี่ยงไฮ้ ครอบครองแบ่งตลาดการบินในเซี่ยงไฮ้สูงสุดถึง 35%

การคมนาคมทางอากาศของจีนมีอนาคตอย่างมากในทศวรรษนี้ ถือเป็นขุมทองของนักลงทุนที่หลายๆ ประเทศพยายามเปิดประตูสู่ตลาดผู้โดยสารที่ใหญ่ที่สุดในโลก อัตราเงินเฟ้อในระดับ 3% นั้นก็ไม่ได้เป็นปัญหาต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจจีนแต่อย่างใด ในปี 2010 จีนจะเกินดุลการค้าประมาณ 160 พันล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐฯ

การแข่งขันของเงินหยวนก็เป็นแรงส่งเสริมการเติบโตของธุรกิจสายการบินจีน โดยเมื่อเทียบเงินหยวนกับดอลลาร์สหรัฐฯ แล้วเงินหยวนจะแข็งค่าอย่างต่อเนื่อง อย่างนี้ต่อไปซึ่งถือเป็นข่าวดีของธุรกิจสายการบินเนื่องจากทำให้ต้นทุนการดำเนินงานของสายการบินในประเทศจีนปรับตัวลดลง ซึ่ง

โดยปกติแล้วจีนจะเช่าซื้อเครื่องบินในสกุลเงินดอลลาร์สหรัฐฯ คิดเป็นกว่า 25% ของต้นทุนโดยรวมของสายการบินในจีน และช่วยให้ต้นทุนการนำเข้าเชื้อเพลิงเครื่องบินปรับตัวลดลง

มีการคาดการณ์จากรายงานของกรมการบินพลเรือนแห่งประเทศจีน (Civil Aviation Administration of China: CAAC) ว่าในปี 2010 นี้ จำนวนผู้โดยสารจะเพิ่มขึ้นไปถึง 260 ล้านคน หรือประมาณ 13% ขณะที่การบินขนส่งสินค้าก็อยู่ที่ราว 4.98 ล้านตัน ในปี 2020 จะมีผู้โดยสารมากถึง 700 ล้านคน ต่อปี และเพิ่มขึ้น 2 เท่า ในปี 2030 เพิ่มขึ้น 12% ขณะที่สายการบินในประเทศจีนมีเครื่องบินพาณิชย์อยู่ถึง 1,150 ลำ และทางบริษัทโบอิง (Boeing) จากสหรัฐอเมริกาได้รายงานว่า อุปสงค์ของตลาดการบินที่เติบโตอย่างรวดเร็วของจีนจะทำให้จีนต้องซื้อเครื่องบินเพิ่มขึ้นอีกถึง 3,310 ลำ ก่อนถึงปี 2026 ทั้งนี้การสั่งซื้อเครื่องบินจัมโบ้ และเครื่องบินขนาดเล็กอื่นๆ จะช่วยขยายเที่ยวบินได้มากกว่า 1,500 เที่ยวบิน

การที่ประเทศจีนสามารถทำเช่นนี้ได้เป็นเพราะประเทศจีนมีการขยายการผลิตใน

ประเทศโดยให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุน เมื่อจีนมีเงินและได้ดูแลการค้าก็มีกำลังซื้อและกำลังที่จะพัฒนาประเทศของตนเองไปเรื่อยๆ ไม่ว่าจะเป็นรถไฟความเร็วสูงหรือแม้กระทั่งการก้าวเข้ามามีส่วนร่วมในอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องบิน แตกต่างจากบ้านเมืองของเราที่ยังมีคนที่คอยทำตัวเป็นจระเข้ขวางคลองที่คอยขัดขวางความสำเร็จในการพัฒนาประเทศของเราอย่างที่ควรจะเป็น .

ในช่วงทศวรรษที่ 1980 ที่ผ่านมา จีนมีความเสี่ยงเกิดอุบัติเหตุเครื่องบินตกมากกว่าของสหรัฐฯ ถึง 5 เท่า แต่ในปัจจุบันนี้สายการบินของจีนได้มีการปรับปรุงความปลอดภัย จนไม่แตกต่างกันแล้ว ทั้งนี้เนื่องมาจากการวางแผนและเตรียมตัวในหลายๆ มิติ ในด้านของกำลังคน ทางการเงินได้มีการเตรียมพร้อมทางด้านบุคลากรการบินไว้อย่างดี **ปัจจุบันจีนมีมหาวิทยาลัยการบินพลเรือนซึ่งเป็นแหล่งผลิตนักบินที่ใหญ่ที่สุดในโลก** โดยมีวิทยาเขตจำนวน 4 แห่ง มีสนามบิน 5 แห่ง และมีเครื่องบินสำหรับฝึกหัดนักบินเป็นจำนวนมากกว่า 100 เครื่อง โดยในปี 2005 สถาบันแห่งนี้ผลิตนักบินได้ถึง 800 คน สำหรับบริษัทลูกของโบอิง (Boeing) จากสหรัฐอเมริกา อย่างบริษัท Alteon ก็ได้ก่อตั้งศูนย์ฝึกอบรมนักบินที่นครคุนหมิง คอยฝึกทั้งนักบินชาวจีน และชาวต่างชาติ นอกจากนี้ Alteon ยังร่วมทุนกับบริษัท Mil-Com Aerospace จากสิงคโปร์ ในการจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมช่างซ่อมอากาศยานขึ้นที่

นครเทียนลิ โดยโครงการตั้งอยู่ในพื้นที่ของมหาวิทยาลัยการบินพลเรือน วิทยาเขตเทียนลิ

อย่างไรก็ตาม การก้าวเข้ามาสู่อุตสาหกรรมผลิตเครื่องบินนั้นต้องใช้เงินทุนมหาศาลพร้อมทั้งเทคโนโลยีอันก้าวหน้าทางรัฐบาลจีนได้เริ่มต้นทำการวิจัยด้วยเงินกว่า 100 ล้านหยวน รวมไปถึงการตั้งงบประมาณ และการเตรียมตั้งบริษัทเพื่อผลิตเครื่องบินไอพ่นขนาดใหญ่ของจีนนี้ นับว่าเป็นย่างก้าวแรกไปสู่ฝันเครื่องบินพาณิชย์ขนาดใหญ่

ที่ผ่านมาจีนเข้ามามีบทบาทในการผลิตและพัฒนาเครื่องบินในฐานะอันดับต้นๆ ของโลกไม่ว่าจะเป็นเครื่องบินรบหรือเครื่องบินเชิงพาณิชย์ โดยเฉพาะเครื่องบิน MA 60 ที่ผลิตและส่งจำหน่ายไปยัง 9 ประเทศ รวมถึงลาว และอินโดนีเซีย จากนั้นจีนได้รุดหน้าดำเนินโครงการศึกษา และวิจัยการผลิตเครื่องบิน ARJ21 ซึ่งจะเป็นเครื่องบินลำแรกที่จีนได้ครอบครองกรรมสิทธิ์ทรัพย์สินทางปัญญาอย่างสมบูรณ์แบบ ในเดือนมีนาคม 2007 รัฐบาลจีนได้ประกาศโครงการวิจัยและพัฒนาเครื่องบินขนาดใหญ่ อันเป็นโครงการพัฒนาวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีแห่งชาติจีน ระยะกลางถึงยาว ระหว่างปี 2006 - 2020 ก่อนหน้านี้ประเทศจีนได้เคยออกมาประกาศว่ามีเป้าหมายในระยะยาวคือ การผลิตเครื่องบินโดยสารขนาดใหญ่ความจุมากกว่า 150 ที่นั่ง หรือเครื่องบินขนส่งสินค้าที่มีความสามารถรองรับสินค้ามากกว่า 100 ตัน เพื่อหวังรุกเจาะ

ตลาดเครื่องบินพาณิชย์โลก

ในปี 2014 ข้างหน้านี้ จีนจะเริ่มทดลองบินเครื่องบิน C919 ซึ่งเป็นรุ่นที่จีนจะก้าวเข้ามาในตลาดเครื่องบินโดยสารขนาดใหญ่ เครื่องบิน C919 นี้เป็นเครื่องบิน ขนาด 156 ที่นั่ง เทียบเท่ากับเครื่อง Boeing 737 หรือเครื่อง Airbus A320 มีสองรุ่น คือ รุ่นปกติพิสัยการบิน 2,200 กิโลเมตร และรุ่นบินไกลที่มีพิสัยการบิน 3,000 กิโลเมตร ผลิตโดยบริษัท Commercial Aircraft Corp of China (Comac) ทั้งนี้จีนจะผลิตเพียงตัวถัง (airframe) ด้วยตัวเอง ส่วนเครื่องยนต์ ระบบควบคุม และชิ้นส่วนอื่นๆ นั้นจะซื้อจากบริษัทในสหรัฐฯ และฝรั่งเศส ส่วนการขยับตัวก้าวต่อไปคือการมุ่งที่จะผลิตเครื่องบินขนาดใหญ่ด้วยตนเอง ทุกชิ้นส่วน โดยโครงการพัฒนาการผลิตเครื่องบินพาณิชย์ขนาดใหญ่ของจีนได้เริ่มต้นแล้วในปีนี้อยู่ในขั้นตอนจัดตั้งงบ โดยคาดว่าจะการวิจัยพัฒนานี้จะต้องใช้เงินทั้งสิ้นราว 30,000 – 50,000 ล้านหยวน และคาดว่าจะสำเร็จในอีก 10 ปีข้างหน้า

อุตสาหกรรมการผลิตเครื่องบินทั่วโลก
มีมูลค่าราว 300,000 - 400,000 ล้านดอลลาร์
สหรัฐฯ ซึ่งประเทศผู้ผลิตอย่าง สหรัฐอเมริกา

และสหภาพยุโรปครองส่วนแบ่งนี้มาหลายทศวรรษ การเลือกซื้อเครื่องบินมีสองทางเลือกใหญ่ๆ คือเลือกซื้อเครื่องบินจากบริษัทโบอิง (Boeing) ของสหรัฐอเมริกาและแอร์บัส (Airbus) จากยุโรป แม้ว่าจะมีบริษัทผู้ผลิตเครื่องบินสายหลักอยู่ 6 บริษัทได้แก่ บริษัทโบอิง (สหรัฐฯ) แอร์บัส (ยุโรป) Tupolev (รัสเซีย) Ilyushin (รัสเซีย) Yakovlev (รัสเซีย) และบริษัท Antonov (ยูเครน) แต่บริษัทที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจมีเพียงสองบริษัทนี้โดยสามารถสร้างส่วนแบ่งทางการตลาดรวมกันได้ถึงร้อยละ 90 คาดว่าอีก 20 ปีข้างหน้าโลกยังต้องการเครื่องบินเชิงพาณิชย์เพิ่มขึ้นราว 30,000 ลำ รวมมูลค่าราว 3 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยเฉพาะตลาดในเอเชีย - แปซิฟิกที่เติบโตขึ้นเร็วที่สุดราว 1 ใน 3 ของความต้องการของโลก

นครซีอานซึ่งเป็นที่ตั้งของเขตอุตสาหกรรมการบินไฮเทคระดับชาติแห่งเดียวในจีนจะได้รับสัดส่วนงานการผลิตเครื่องบินโดยสารขนาดใหญ่ในสัดส่วนร้อยละ 50 และเครื่องบินขนส่งขนาดใหญ่ในสัดส่วนร้อยละ 60 เขตเถียนเหลียงของนครซีอานในมณฑลส่านซีเป็นฐานอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องบินระดับประเทศแห่งแรกในประเทศจีน และเป็นฐานการบินที่ครบวงจรและสมบูรณ์ที่สุดของจีนในปัจจุบัน ทั้งนี้ ทางการบินได้วางยุทธศาสตร์ให้ซีอานกลายเป็น “เมืองเครื่องบินแห่งชาติจีน” ในปี 2008 รัฐบาลกลางจีนก็ได้

อนุมัติให้นครเถียนหยาง ในมณฑลเหอหนานเป็นฐานอุตสาหกรรมการบินระดับประเทศแห่งที่ 2 ตามมา ต่อมาฐานการผลิตเครื่องบินก็ได้ถูกตั้งขึ้นอีกที่เมืองจูไห่ มณฑลกวางตุ้ง

ด้วยเหตุนี้เองทำให้ผู้ผลิตเครื่องบินยักษ์ใหญ่อ่างบริษัท โบอิง แอร์บัส Bombardier และ Embraer เริ่มหันมาจับมือกับจีน เช่น บริษัท โบอิง เริ่มจากยอกล้างซื้อให้จีนผลิตชิ้นส่วนเครื่องบินให้และพัฒนาความสัมพันธ์มาเป็นการจัดตั้งบริษัทร่วมทุนซ่อมบำรุงเครื่องบิน ส่วนแอร์บัส ได้ให้จีนรับผิดชอบระบบเทคโนโลยีขั้นสูงในการผลิตและประกอบปีกของเครื่องบิน และการประกอบ Final Assembly ของเครื่องบิน A320 และนำโครงการออกแบบและผลิตเครื่องบิน A350 ถึงร้อยละ 5 ของมูลค่าโครงการมาไว้ในจีน เป็นต้น สิ่งต่างๆ เหล่านี้ล้วนเป็นประโยชน์แก่การพัฒนาประสิทธิภาพงานวิจัยและผลิตเครื่องบินของจีนเอง

คาดการณ์ว่าในอีก 20 ปี ทั่วโลกจะต้องการเครื่องบินขนาดเล็กกว่า 5,500 ลำ ในปัจจุบันบริษัทที่ผลิตเครื่องบิน turbo prop ใหญ่ๆ มี 3 ราย คือ บริษัท Bombardier จากแคนาดา บริษัท ART จากฝรั่งเศสและอิตาลี และบริษัท XAC (Avic1 Xi'an Aircraft Industry Group) ซึ่งตั้งอยู่ในนครซีอานประเทศจีน ทั้งนี้ บริษัท XAC ของจีนตั้งเป้าจะเป็นผู้นำอันดับหนึ่งของอุตสาหกรรมผลิตเครื่องบิน turbo prop ในอีก 10 ปีข้างหน้า โดยใช้เครื่องบิน MA สร้างชื่อเสียงให้เป็นที่

รู้จักไปทั่วโลก ทั้งนี้บริษัท XAC คาดการณ์ว่า ในอีก 10 ปี ข้างหน้า ทั่วโลกจะต้องการ เครื่องบิน MA มากกว่า 300 ลำ โดยครึ่งหนึ่ง เป็นความต้องการในจีนเอง

มีเรื่องหนึ่งที่ผมยังจำได้ดี ในช่วงปี 1995 สหรัฐอเมริกาได้ให้การต้อนรับ ประธานาธิบดีหลี่เติงชู่ของไต้หวันอย่าง ออกรอกหน้า ทำให้จีนเกิดไม่พอใจจึงยิงจรวด ชนิดไม่ติดหัวรบเข้าไปในน่านน้ำไต้หวัน จำนวน 4 - 5 ลูก สหรัฐอเมริกาจึงตอบโต้ โดยส่งเรือรบอเมริกันเข้าไปในน่านน้ำ ไต้หวันเพื่อป้องกันไม่ให้จีนยิงจรวดเข้ามาอีก แต่จีนก็ยังไม่ลดละ จนถึงปัจจุบันที่จีนติด อาวุธใหม่ๆ ที่หันหน้าเข้าไปทางด้านไต้หวัน กว่า 900 ลูก เรียกว่าถ้ายิงพร้อมกันทั้งหมด ไต้หวันคงไม่เหลืออะไรเลย

ในระหว่างปี 2000 - 2005 จีนได้ซื้อ อาวุธใหม่จากรัสเซีย เป็นเงินประมาณ 11 พันล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐฯ ปัจจุบันทาง กองทัพจีนได้เน้นเสริมแสนยานุภาพของกอง ทัพเรือ และกองทัพอากาศเป็นอย่างมากมี การซื้อเรือดำน้ำโจมตี ขับเคลื่อนด้วยดีเซลที่ เรียกว่า Russian Kilo-class diesel attack submarines 12 ซึ่งติดตั้งจรวดนำวิถีด้วย และยังมีเรือพิฆาตอีก 4 ลำ พร้อมจรวดนำวิถี ซึ่งสามารถทำลายเรือบรรทุกเครื่องบิน และ เรือคุ้มกันได้อย่างง่ายดาย และจีนยังกำลัง พัฒนาเรือดำน้ำพลังนิวเคลียร์ชื่อ the Shang ซึ่งหากสำเร็จจีนจะแผ่ขยายกำลังอำนาจใน แปซิฟิกออกไปได้อีกไกลมาก

จากเหตุผลที่จีนถูกกีดกันการซื้ออาวุธ จากมหาอำนาจอย่างสหรัฐฯและสหภาพ ยุโรปทำให้จีนต้องเร่งพัฒนาเทคโนโลยีการผลิต อาวุธใหม่ๆ ด้วยตนเอง เมื่อไม่นานมานี้ จีนก็ ทำสำเร็จอีกจนได้ โดยการปล่อยเครื่องบินรบ ประจัญบานที่ชื่อว่า “ Jian-10 ” เทคโนโลยี ทุกอย่างผลิตจากจีนทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็น เครื่องยนต์ และกระสุนขีปนาวุธ เดิมทีนั้น จีนซื้อเครื่องบินรบประจัญบานตระกูล SU หรือซุคอยของรัสเซีย ซึ่งพอตีความได้ว่า เจียน -10 ไม่ได้เป็นรองเอฟ -16 ของ อเมริกัน ทำให้กองทัพอากาศของจีนได้สั่งซื้อ เจียน -10 รุ่นใหม่นี้ไปแล้วถึง 300 ลำ

เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2010 ในงาน มหกรรมการบินและอวกาศนานาชาติ ครั้งที่ 8 (The 8th China International Aviation & Aerospace Exhibition) หรือแอร์โชว์ ไชน่า 2010 ซึ่งจัดขึ้นที่เมืองจูไห่ มณฑลกว่างตู่ ในงานนี้จีนได้ขนเครื่องบิน Unmanned Aircrafts/UAVs หรือที่เรียกว่า “โดรน” กว่า 25 แบบ และ “จัมโบ้เจ็ท C919” เครื่อง บินโดยสารขนาดใหญ่ลำแรกที่ผลิตใน ประเทศจีนและเครื่องบินดังกล่าวนั้นได้ถูก สั่งซื้อไปในทันที 100 ลำ

ปัจจัยที่ทำให้จีนสามารถพัฒนาไปได้ รวดเร็วเช่นนี้ นอกจากเงินทุนที่มีอยู่เป็น จำนวนมาก การพัฒนาความรู้ต่างๆ ก็เป็นไป อย่างต่อเนื่อง ก่อนที่จีนจะกระโจนเข้าสู่สมรภูมิ การค้าเครื่องบินหรือรถไฟความเร็วสูงได้นั้น จีนต้องเตรียมความพร้อมในหลายๆ ด้าน

สิ่งหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่าจีนมีความพร้อม นอกจากเรื่องเงินทุนแล้ว คือ เทคโนโลยีโดยการจัดอันดับสุดยอดซูเปอร์คอมพิวเตอร์ 500 อันดับแรกของโลก เมื่อพฤศจิกายน ปี 2010 นี้ ซึ่งปรากฏว่า เครื่องซูเปอร์คอมพิวเตอร์จากประเทศจีนได้แซงหน้าสหรัฐอเมริกาขึ้นแท่นเป็น อันดับ 1 ของโลกไปแล้ว

วันนี้ผมอยากให้คนไทยทบทวนนโยบายและมาเข้าใจภาพรวมเศรษฐกิจโลกที่กำลังเกิดความเปลี่ยนแปลงว่าทำไมสหรัฐอเมริกาจึงมีหนี้สาธารณะมากเป็น 2 เท่าของ GDP และขาดดุลการค้าต่อปีกว่า 1 ล้านล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐฯ จากในอดีตที่สหรัฐอเมริกาคือผู้ส่งออกสินค้าไทย กว่า 20% แต่ปัจจุบันกลับเป็นจีนที่มียอดสั่งซื้อมากขึ้นเรื่อยๆ และแซงสหรัฐฯ ไปแล้ว

ทรงเลียงลูกอย่างไร ให้เป็นคนไทยที่ดี ในแบบฉบับ สมเด็จพระ พระยาตำราภิธานุภาพ

หม่อมหลวงปนัดดา ดิศกุล¹

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาตำราภิธานุภาพ เป็นพระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ และท่านเจ้าจอมมารดาชุ่ม ประสูติในพระบรมมหาราชวัง เมื่อวันที่ 21 มิถุนายน พ.ศ. 2405 ทรงเป็นพระกำลังสำคัญของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระปิยมหาราช ในการปฏิรูปการปกครองแผ่นดินสู่สยามใหม่ เป็นที่พอพระราชหฤทัย จนกระทั่งได้รับการขนานพระนามว่าทรงเป็น **“เพชรประดับพระมหามงกุฎ”** และองค์การสหประชาชาติได้ถวายสดุดีให้พระองค์ท่านทรงเป็นคนไทยคนแรกที่เป็นบุคคลสำคัญของโลก

หม่อมเจ้าพูนพิศมัย ดิศกุล พระธิดาในสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาตำราภิธานุภาพ ได้ทรงปรารภไว้ว่า ธรรมดาพ่อแม่มีฐานะมาก ลูกๆ มักจะตกอยู่แต่กับพี่เลี้ยงหรือญาติพี่น้อง ยิ่งบุคคลที่ลูกมากก็จะเลี้ยงลูกให้ได้เหมือนกันทุกคนย่อมไม่ได้เป็นธรรมดา ทรงเล่าว่าในสมัยนั้น เด็กผู้หญิงจะเข้าไปรับการฝึกหัดจากสำนักต่างๆ ในพระบรม

¹ ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่

มหाराชวัง ส่วนเด็กชายจะไปโรงเรียน และไปต่างประเทศ เพื่อศึกษาวิทยาการอย่างมากมาย ฉะนั้น พระโอรส และพระธิดาในสมเด็จฯ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ จึงแยกกันไปตามภารกิจหน้าที่ที่ทรงมี และก็จะกลับมารวมกันใหม่เมื่อหมดเวลาศึกษาแล้ว มีหลายคนภายนอกที่ได้มาคุ้นเคยกับที่วังวรดิศแล้วต่างร้องว่า สมเด็จฯ ทรงเลี้ยงลูกกวอดชั้นจริง แต่พระองค์ท่านก็ทรงทำให้ลูกๆ ทั้งรัก บูชาและกลัวเกรง กลัวว่า หากท่านเสียพระทัยแล้ว ท่านจะกริ้ว หาใช่ว่า กลัวอย่างกลัวถูกเขียนถูกตี เริ่มต้นแต่เช้าหากลูกๆ ยังนอนซุกซออยู่ในมุ้ง พอท่านเดินผ่านมาเป็นปลดมุ้งเลย และร้องดั่งๆ ว่า “ไม่ใช่เวลานอน โมงหนึ่งแล้ว” และเมื่อตื่นแล้วจะมัวนั่งเฉยไม่ทำอะไรไม่ได้ ต้องไปรวมกันทำขนมขาย หรือไม่ก็เรียนดนตรีไทย บางทีก็เสด็จมารับแขกบนเรือนให้ลูกๆ อยู่ จะได้เป็นโอกาสตรวจตราได้เสมอว่าสกปรกหรือไม่เพราะเพียงวางของไม่ตรงที่ ก็จะเรียกให้กลับมาจัดวางเสียใหม่ ทรงตรัสว่ารำคาญตา แม้เศษกระดาษเล็กๆ ที่อยู่ไกลจากท่านบนกลางสนามใหญ่หน้าตำหนักก็จะตรัสเรียกให้เก็บทิ้งเดี๋ยวนั้น

เมื่อถึงเวลาเข้าต่างคนต่างทำงาน กลางวันก็มาทานโต๊ะกลมกับท่าน กลางคืนนอนกับท่านและบนโต๊ะเสวยนี้แหละ คือ “โรงเรียน” ของลูกๆ ใครจะเล่าอะไรทูลถามอะไรก็ได้ บางทีท่านตอบสนุกๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องข่าวเหตุการณ์ของโลก

ศาสนาหรือประวัติศาสตร์ท่านรับสั่งอยู่เสมอว่า **“คนเราต้องเรียนประวัติศาสตร์ จะได้มีความรักหวงแหนชาติได้อย่างถูกต้อง”** และ “เราต้องหมั่นติดตามข่าวสารของโลก ไม่เป็นคนล้าสมัยหรือตายไปแล้วที่ต้องตกข่าว” ตอนเสด็จงานก็มักจะไปด้วย กลับมาท่านจะถามว่า เห็นอะไรบ้าง ได้ยินอะไรบ้าง ใครนั่งตรงไหน ใครทำอะไร ถ้าไม่ได้เสด็จด้วยก็ยังทรงซักถามมากขึ้น เช่นครั้งหนึ่งถูกถามว่าพระเทคนัคว่าอย่างไรวันนี้ให้เล่าถวาย ถ้าตอบไม่ได้เพราะมัวแต่คุยกัน ท่านจะบ่นว่าน่าเสียดายเวลาไปแล้วไม่ได้เรื่องได้ราวอะไรเลย จึงเพิ่งเข้าใจทีหลังว่า**ท่านสอนให้รู้จักการสังเกตให้เป็น** พออายุ 13 ท่านทรงสอนให้หุงข้าว และทำกับข้าวง่ายๆ เช่น แกงผัก ไข่เจียว เป็นต้น ท่านตรัสว่า “เกิดมาเป็นลูกผู้หญิงต้องทำหน้าที่ของตัวเองให้ครบถ้วน ส่วนจะชอบทำอะไรพิเศษก็ถือเป็นเรื่อง

งานอดิเรก (Hobby) ถ้าทำกับข้าวไม่เป็นแล้ว เกิดอยากกินแกงเผ็ดขึ้นมา มัวแต่ให้คนรับ ใช้ทำ ถ้าถูกย่นถามว่าใส่อะไรบ้างจะมิอาจ เขาหรือหรือ” ท่านสอนว่า**จะเป็นนายคน ต้องหัดเป็นผู้ปฏิบัติ**มาก่อนจึงจะรู้ใจเขา ทรงตรัสเสมอว่า ถ้าทำอะไรผิดอย่าปด จะเคยตัว ต้องยอมรับและเสียใจ เพราะทุกคน ต้องทำผิดบ้าง **ผิดกับข้าวไม่เหมือนกัน**

อีกข้อหนึ่งที่สมเด็จพระยาดำรงฯ รับสั่งไว้เป็นภาษาอังกฤษ “Be frank and fair be kind and natural” ถ้อยคำนี้ ประทับใจทุกคนที่ได้ฟัง และใครที่จะปฏิบัติ ให้ได้ทุกประการแม้จะยาก กระนั้นเรื่องสีหน้า อีกอย่างหนึ่ง ท่านทรงกวัดข้นลูกๆ มาก มักเตือนเสมอว่า “อย่าทำหน้าอย่างนั้นสิลูก จะพูดกับใครควรยิ้มเสียก่อนเขามีสีหน้า” ถ้าผู้ใดโกรธจนหน้าอท่านจะตรัสว่าจงไปส่องกระจกดูที่ว่าหน้าตาสวยไหมเวลานี้ แล้วจับ ชีพจรดูด้วยว่ามันปกติหรือเปล่า คนที่เขา ทำให้เราโกรธ ก็พลอยดีใจไปเท่านั้นเอง

มีอีกเรื่องหนึ่งที่น่าจดจำ คือเมื่อ คราวที่สมเด็จพระเจ้า เสด็จเยือนอังกฤษ ได้รับ พระราชทานเลี้ยงกลางวัน ณ พระราชวัง บักกิงแฮม ควีน แมรีได้พระราชทานบุหรีให้ ม.จ.พูนพิศมัยฯ สุป แต่ท่านได้แลมองไปทาง สมเด็จพระเจ้า ควีน แมรีจึงทรงพระสรวลและตรัสว่า “ดีแล้วฉันเองก็ไม่สูป แต่ต้องเสนอโดยมารยาท หรือไม่ก็ต้องฝืนสูปเป็นเพื่อนแขก” สมเด็จพระ ยาดำรงราชานุภาพทรงแนะพระธิดาว่า “ลูกทำดีแล้ว เหมาะสม อย่าพยายามทำตัว เป็นฝรั่ง ถ้าทำแล้วมันก็เป็นของเก้ จงเก็บเอา กิริยาดีของแม่ไว้เถิด เพราะคนดีเหมือนกัน ทั่วโลก อย่าไปตกใจกับธรรมเนียมต่างแดน”

จะขอเล่าถึงคำถามที่นักเรียน นักศึกษาผู้เข้าชมวังวรดิศในทุกวันนี้ มีต่อ วิทยากรในเรื่องแนวความคิดของสมเด็จพระ เจ้าเกี่ยวกับเรื่องเสรีภาพ หรือแม้แต่เรื่องของ ความรักว่า ทรงมีคติในการสอนลูกหลาน อย่างไร เป็นคำถามที่คนรุ่นใหม่สนใจ มีความอยากรู้กันมาก

สมเด็จพระเจ้า เคยมีรับสั่งว่า รักมี 2 หน
หนแรกมันช่างตื่นเต้น เรียกว่า Passion คือ
หลง อยู่ด้วยกันไปมันก็ค่อยๆ หายตื่น จางลง
ไปทุกที ตอนนี้แหละที่จะอยู่กันยืดยาวหรือไม่ยืดยาว
อยู่ตรงนี้ ถ้ากลับรู้ใจกันเป็นเพื่อนสนิทได้แล้ว
ความรักก็จะเกิดเป็นหนที่สองและไม่มีแตก
กันไปจนตาย ความรักนี้ที่จะเป็นนิรันดร์
สำหรับในเรื่องเสรีภาพที่ปัจจุบันคนชอบพูดถึง
กันสมเด็จพระเจ้าทรงอธิบายว่าย่อมอยู่ที่ตัวเราเอง คือ

1. โดยไม่ทำความชั่ว เพราะจะต้อง
ทนทุกข์กับเป็นความลับ
2. ไม่เขียนจดหมายลับ เพราะทั้ง
ผู้เขียนและผู้รับก็พลอยต้องถูกจำกัดเสรีภาพ
ที่ว่าไปด้วย
3. ไม่มีหนี้สินเพราะสิ่งนี้จะทำให้เราตก
อยู่ในอำนาจผู้อื่นได้ ชีวิตย่อมลุ่มหลว สมเด็จพระ
เจ้าทรงสอนด้วยว่า เวลาเข้านอนสวดมนต์จบแล้ว
ให้ตรวจดูตัวเองว่าตั้งแต่เข้ามาจนหัวลงนอนนี้

เราได้ทำอะไรบ้าง และมีอะไรผิดบ้างในวันนี้
ให้ถือเป็นบทเรียนและสัญญาใจว่าจะไม่ประพฤติด
เช่นนั้นอีกในทุกคืนๆ

ลูกๆ ในสมเด็จพระเจ้าเล่าประทานถึงความ
เข้มงวดกวดขันของพระบิดาพร้อมกับความ
สุขอันเปี่ยมล้นที่พระองค์ประทานให้กับทุกคน
อย่างที่จะพึงมีพึงได้ หม่อมเจ้ามารยาตรักัญญา
ดิศกุล เคยเล่าประทานว่า สมเด็จพระเจ้า ทรงเป็น
ตัวอย่างแก่ลูกๆ ในเรื่องความรักกับงาน
ราชการที่ทรงอยู่ทุกเมื่อ หากจะทรงทำ สิ่งใด
จะทรงตั้งพระทัย และหวังในสิ่งนั้นได้รับ
ความสำเร็จสูงสุด บังเกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม
อีกทั้งทรงเป็นตัวอย่างในเรื่องความรักอันลึกซึ้ง
ที่ทรงมีต่อประเทศชาติและพระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัว ตลอดพระชนม์ชีพทรงสอน
ลูกหลานว่า อำนาจวาสนาเป็นสิ่งที่มอบให้แก่
กันไม่ได้ หากแต่จะต้องสร้างขึ้นโดยตนเอง
เท่านั้น อำนาจจะได้มาก็ด้วยความขยันขันแข็ง
หมั่นขวนขวายหาวิชาความรู้ มีความซื่อสัตย์
สุจริตและมีความเมตตากรุณารับสั่งว่า**จงเป็น
คนไทยที่มี Honour คือรู้จักกฎระเบียบ
เที่ยงตรงต่อเวลา เคารพในสิทธิของผู้อื่น
และมีจิตใจเป็นนักกีฬา Honour** ที่ว่านี้จะ
นำพาชาติบ้านเมืองไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง
ในท้ายที่สุดได้

สมเด็จพระเจ้า กรมพระยาดำรงราชานุภาพ
ได้สิ้นพระชนม์ ณ วังวรดิศ ถนนหลานหลวง
เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2486

Wการสำรวจ ความคิดเห็นของผู้อ่าน วารสารตำรวจราชานุกาฬ ปี 2553

กฤษชัย กุลลัมฤทธิ์¹

วารสารตำรวจราชานุกาฬได้ดำเนินงานมาปีที่ 11 แล้ว ซึ่งที่ผ่านมาวารสารฯ ให้บริการไม่ว่าจะเป็นบทความทางวิชาการ สถานการณ์ที่สำคัญ การบริหารงานในด้านต่างๆ การบริหารงานของกระทรวงมหาดไทย เป็นต้น และในปี 2553 กองบรรณาธิการได้สำรวจความคิดเห็นของผู้อ่านวารสารตำรวจราชานุกาฬ ซึ่งผลการสำรวจมี ดังนี้

1. ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 246 ชุด มีสถานที่ทำงาน/สังกัด แยกเป็น

1.1 ส่วนกลาง จำนวน 34 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.8

1.2 ส่วนภูมิภาค จำนวน 175 ราย คิดเป็นร้อยละ 71.1

1.3 อื่นๆ เช่น มหาวิทยาลัย สถานศึกษา พรรคการเมือง ผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นต้น จำนวน 37 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.1

2. ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 246 ราย ได้อ่านวารสารตำรวจราชานุกาฬจากแหล่งต่างๆ ดังนี้

¹ นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ สถาบันตำรวจราชานุกาฬ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

2.1 สถาบันดำรงราชานุภาพ
ส่งให้โดยตรง จำนวน 126 ราย คิดเป็น
ร้อยละ 51.2

2.2 ห้องสมุด จำนวน 74 ราย
คิดเป็นร้อยละ 30

2.3 การเวียนภายในหน่วยงาน
จำนวน 46 ราย คิดเป็นร้อยละ 18.6

2.4 เว็บไซต์ จำนวน 26 ราย คิด
เป็นร้อยละ 10.6

3. ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 242 ราย
ได้อ่านหรือได้รับวารสารดำรงราชานุภาพ
ในรอบ 1 ปี แยกเป็น

3.1 จำนวน 4 ฉบับต่อปี จำนวน
109 ราย คิดเป็นร้อยละ 45

3.2 จำนวน 3 ฉบับต่อปี จำนวน
65 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.9

3.3 จำนวน 2 ฉบับต่อปี จำนวน
47 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.4

3.4 อื่นๆ เช่น 1 ฉบับต่อปี
บ่อยๆ นานๆ ครั้ง เป็นต้น จำนวน 21 ราย
คิดเป็นร้อยละ 8.7

4. ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 246
ราย มีความพึงพอใจวารสารดำรงราชานุภาพ
ในเรื่องดังต่อไปนี้

4.1 ความน่าสนใจของหัวข้อที่นำ
เสนอแยกเป็น

- พอใจ จำนวน 238 ราย
คิดเป็นร้อยละ 96.8

- ไม่มีความคิดเห็น จำนวน
8 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.2

4.2 คุณภาพของเนื้อหา (ความถูก
ต้อง ความน่าสนใจ ความครบถ้วน) แยกเป็น

- พอใจ จำนวน 234 ราย
คิดเป็นร้อยละ 95.1

- ไม่พอใจ จำนวน 2 ราย
คิดเป็นร้อยละ 0.8

- ไม่มีความคิดเห็น จำนวน
10 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.1

4.3 รูปแบบของหนังสือ (น่าอ่าน
อ่านง่าย) แยกเป็น

- พอใจ จำนวน 230 ราย
คิดเป็นร้อยละ 93.5

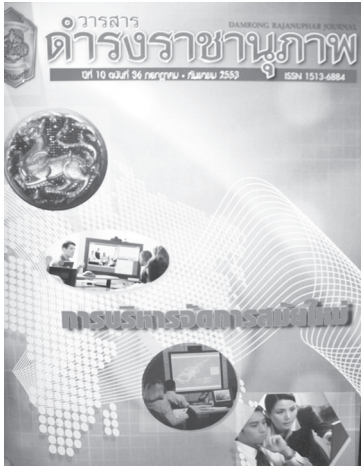
- ไม่พอใจ จำนวน 10 ราย
คิดเป็นร้อยละ 4.1

- ไม่มีความคิดเห็น จำนวน
6 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.4

4.4 ความถี่ในการออกหนังสือ
(3 เดือนต่อเล่ม) แยกเป็น

- พอใจ จำนวน 230 ราย
คิดเป็นร้อยละ 93.5

- ไม่พอใจ จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.0

- ไม่มีความคิดเห็น จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.5

5. ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 246 ราย ได้นำความรู้จากการสื่อสารด้วยภาพไปใช้ประโยชน์ แยกเป็น

5.1 นำไปใช้ประโยชน์ค่อนข้างมาก แยกเป็น

5.1.1 ใช้ในการกำหนดนโยบาย แผนงาน/โครงการ จำนวน 69 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.0

5.1.2 ได้ความคิดเพื่อใช้ปรับปรุงงาน จำนวน 106 ราย คิดเป็นร้อยละ 43.1

5.1.3 ใช้ในการอ้างอิงข้อมูล จำนวน 84 ราย คิดเป็นร้อยละ 34.1

5.1.4 ใช้ในการเตรียมการสอบในระดับต่างๆ จำนวน 40 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.3

5.1.5 อื่นๆ เช่น ให้บริการ

ประชาชน ประกอบการสอนนิสิต นักศึกษา เป็นต้น จำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.1

5.2 นำไปใช้ประโยชน์เพียงเล็กน้อย จำนวน 46 ราย คิดเป็นร้อยละ 18.6

5.3 ไม่เคยนำไปใช้ประโยชน์เลย เพราะเนื้อหาไม่เกี่ยวกับงาน จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.4

6. ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 243 ราย มีความเห็นว่า

6.1 ควรจัดทำต่อไป จำนวน 241 ราย คิดเป็นร้อยละ 99.2

6.2 ไม่ควรจัดทำ จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.8

7. ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 82 ราย มีข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ แยกเป็น

7.1 การปรับปรุงรูปแบบและการจัดวาง เสนอว่า ควรจัดทำให้เป็นสี่ทั้งเล่ม (ควรทำให้เป็นสี่ทั้งภายในและภายนอก) ให้มีภาพประกอบเรื่องเพิ่มเติม ควรเป็นขนาด Pocket Book กระดาษ Recycle เป็นต้น จำนวน 32 ราย คิดเป็นร้อยละ 39

7.2 การนำเสนอเนื้อหา เสนอว่า ควรมีเนื้อหาเกี่ยวกับโครงการพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัดที่เป็นรูปธรรม คัดเลือกผลงานวิชาการ และวิทยานิพนธ์ดีเด่น ควรเน้นเนื้อหาที่ใหม่/สดที่เป็น Model/Practice ควรนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากขึ้น ควรเสนอเรื่องเกี่ยวกับประวัติศาสตร์/ภารกิจ กระทรวงมหาดไทย ในอดีตเปรียบเทียบกับปัจจุบันเนื้อหาเกี่ยวกับ

การสร้างจิตสำนึกของข้าราชการความจงรัก
ภักดีต่อพระมหากษัตริย์ เป็นต้น จำนวน 29
ราย คิดเป็นร้อยละ 35.4

7.3 อื่นๆ เช่น ควรออกเดือนละเล่ม
ควรเผยแพร่บุคลากรภายนอก ควรจัดส่ง
ให้มากขึ้น

ตารางข้อมูลผลการสำรวจความพึงพอใจแยกตามกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม

เรื่อง กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม	ความน่าสนใจของหัวข้อที่นำเสนอ			คุณภาพของเนื้อหา			รูปแบบของหนังสือ			ความถี่ในการออกหนังสือ		
	พอใจ	ไม่พอใจ	ไม่มีความเห็น	พอใจ	ไม่พอใจ	ไม่มีความเห็น	พอใจ	ไม่พอใจ	ไม่มีความเห็น	พอใจ	ไม่พอใจ	ไม่มีความเห็น
ข้าราชการส่วนกลาง (34)	32	0	2	32	0	2	31	2	1	32	1	1
ข้าราชการส่วนภูมิภาค (175)	172	0	3	169	1	5	168	4	3	166	4	5
บุคคลทั่วไป (37)	34	0	3	33	1	3	31	4	2	32	2	3

สำหรับผลการสำรวจความพึงพอใจแยกตามกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามมีรายละเอียดดังตารางหน้า 106 เห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มข้าราชการส่วนภูมิภาค กลุ่มข้าราชการส่วนกลางและกลุ่มบุคคลทั่วไป มีความคิดเห็นในเรื่องความน่าสนใจของหัวข้อที่นำเสนอ คือ มีความพึงพอใจ ร้อยละ 100 เช่นกัน ความคิดเห็นในเรื่องคุณภาพของเนื้อหา กลุ่มข้าราชการส่วนกลาง มีความพึงพอใจร้อยละ 100 ซึ่งสูงกว่ากลุ่มข้าราชการส่วนภูมิภาคและกลุ่มบุคคลทั่วไป โดยมีความพึงพอใจร้อยละ 99.4 และ 97 ตามลำดับ ความคิดเห็นในเรื่องรูปแบบของหนังสือกลุ่มข้าราชการส่วนภูมิภาค มีความพึงพอใจร้อยละ 97.7 ซึ่งสูงกว่ากลุ่มข้าราชการส่วนกลางและกลุ่มบุคคล

ทั่วไป โดยมีความพึงพอใจร้อยละ 94 และ 88.6 ตามลำดับ และความคิดเห็นในเรื่องความถี่ในการออกหนังสือ กลุ่มข้าราชการส่วนกลาง ร้อยละ 2 และกลุ่มข้าราชการส่วนภูมิภาค มีความพึงพอใจร้อยละ 97.8 ซึ่งสูงกว่ากลุ่มข้าราชการส่วนกลางและกลุ่มบุคคลทั่วไป โดยมีความพึงพอใจร้อยละ 97 และ 94.1 ตามลำดับ และหากพิจารณาความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามรวมทั้ง 4 หัวข้อจะเห็นได้ว่าความพึงพอใจของกลุ่มข้าราชการส่วนภูมิภาคมีถึงร้อยละ 98.7 ในขณะที่กลุ่มข้าราชการส่วนกลางมีความพึงพอใจ ร้อยละ 97.7 และกลุ่มบุคคลทั่วไปมีความพึงพอใจร้อยละ 94.9

สำหรับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามบางกลุ่มที่ไม่พึงพอใจในส่วนของ

ตารางข้อมูลผลการสำรวจความพอใจเป็นร้อยละแยกตามกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม

เรื่อง กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม	ความน่าสนใจของหัวข้อที่นำเสนอ คิดเป็นร้อยละ			คุณภาพของเนื้อหา คิดเป็นร้อยละ			รูปแบบของหนังสือ คิดเป็นร้อยละ			ความถี่ในการออกหนังสือ คิดเป็นร้อยละ		
	พอใจ	ไม่พอใจ	ไม่มีความเห็น	พอใจ	ไม่พอใจ	ไม่มีความเห็น	พอใจ	ไม่พอใจ	ไม่มีความเห็น	พอใจ	ไม่พอใจ	ไม่มีความเห็น
ข้าราชการส่วนกลาง (34)	100	0	-	100	0	-	94	5	-	97	33	-
ข้าราชการส่วนภูมิภาค (175)	100	0	-	99.4	0.6	-	97.7	2.3	-	97.6	2.4	-
บุคคลทั่วไป (37)	100	0	-	97	3	-	88.6	11.4	-	94.1	5.9	-

คุณภาพเนื้อหาแยกเป็นกลุ่มข้าราชการส่วนภูมิภาคไม่พึงพอใจ ร้อยละ 1.3 กลุ่มบุคคลทั่วไป ร้อยละ 5.1 ของผู้ตอบแบบสอบถามในกลุ่มนั้นๆ ในเรื่องรูปแบบกลุ่มข้าราชการส่วนภูมิภาคไม่พึงพอใจ ร้อยละ 2.3 กลุ่มข้าราชการส่วนกลาง ร้อยละ 5 กลุ่มบุคคลทั่วไป ร้อยละ 11.4 และในเรื่องความถี่ของการออกหนังสือกลุ่มข้าราชการส่วนภูมิภาคไม่พึงพอใจ ร้อยละ 2.4 กลุ่มข้าราชการส่วนกลาง ร้อยละ 3 และกลุ่มบุคคลทั่วไป ร้อยละ 5.9 ทั้งนี้ผู้สำรวจเห็นว่าควรมีการปรับปรุงในส่วนรูปเล่ม เช่น ควรจัดทำให้เป็นสีทั้งเล่ม หรือให้มีภาพประกอบเรื่องเพิ่มเติมในส่วนของการนำเสนอเนื้อหา ควรมีเนื้อหาเกี่ยวกับโครงการพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด ที่เป็น

รูปธรรม คัดเลือกผลงานวิชาการ และวิทยานิพนธ์ดีเด่น เสนอเรื่องเกี่ยวกับประวัติศาสตร์/ภารกิจ กระทรวงมหาดไทยในอดีต เปรียบเทียบกับปัจจุบัน เนื้อหาเกี่ยวกับองค์ประกอบโครงสร้างท้องถิ่นมากขึ้น สำหรับในส่วนของความถี่ในการออกหนังสือ การออกหนังสือ 3 เดือน/ฉบับ เหมาะสมแล้ว แต่ควรมีการจัดส่งให้บุคคลภายนอกให้มากขึ้น ทั้งนี้ กองบรรณาธิการ จะนำความคิดเห็นดังกล่าวไป เป็นข้อมูลสำคัญในการปรับปรุงวารสารดำรงราชานุภาพ ให้มีเนื้อหา รูปแบบ รูปเล่ม และคุณภาพของวารสารดำรงราชานุภาพตรงตามความต้องการของผู้อ่านให้มากขึ้นต่อไป

พิมพ์ที่ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด บางกอกบล็อก 253,255,255/10-11 ถนนพะเนียง แขวงวัดโสมนัส เขตป้อมปราบฯ กรุงเทพฯ 10100

โทร. 0-2281-5089, 0-2281-2055, 0-2281-4874 โทรสาร 0-2281-0723 e-mail : bkb_1969@yahoo.com

คำนิยามสร้างสรรค์
ของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
“...วิสัยทัศน์ดี มีคุณธรรม น้อมนำความพอเพียง...”